

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA de
RELIXIÓN CATÓLICA -EDUCACIÓN PRIMARIA

	<u>pág.</u>
INTRODUCCIÓN	4
CONTEXTO	4
ALUMNADO	5
XUSTIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN	5
OBXECTIVOS EN CLAVE DE COMPETENCIAS	6
OBXECTIVOS DA ETAPA VINCULADOS COA ÁREA	7
<u>1º EDUCACIÓN PRIMARIA</u>	
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE: COMPETENCIAS CLAVE	8
CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES	9
UNIDADES DIDÁCTICAS: ORGANIZACIÓN E DISTRIBUCIÓN TEMPORAL	11
METODOLOXÍA. ORIENTACIÓNS DIDÁCTICAS	12
MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS	14
AVALIACIÓN DO ALUMNADO: CRITERIOS DE AVALIACIÓN	15
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES	16
AVALIACIÓN DAS COMPETENCIAS. RÚBRICAS	16
INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN: PROCEDEMENTOS	21
CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN	21
PROXECTO LECTOR	23
INTEGRACIÓN DAS TIC's	23
CRITERIOS PARA AVALIAR A PROPIA PROGRAMACIÓN	25
<u>2º EDUCACIÓN PRIMARIA</u>	
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE: COMPETENCIAS CLAVE	26
CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES	27
UNIDADES DIDÁCTICAS: ORGANIZACIÓN E DISTRIBUCIÓN TEMPORAL	29
METODOLOXÍA. ORIENTACIÓNS DIDÁCTICAS	30
MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS	32
AVALIACIÓN DO ALUMNADO: CRITERIOS DE AVALIACIÓN	34
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES	34
AVALIACIÓN DAS COMPETENCIAS. RÚBRICAS	36
INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN: PROCEDEMENTOS	40
CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN	40
PROXECTO LECTOR	42
INTEGRACIÓN DAS TIC's	42
CRITERIOS PARA AVALIAR A PROPIA PROGRAMACIÓN	45
<u>3º EDUCACIÓN PRIMARIA</u>	
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE: COMPETENCIAS CLAVE	46
CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES	48

	<u>páx.</u>
UNIDADES DIDÁCTICAS: ORGANIZACIÓN E	
DISTRIBUCIÓN TEMPORAL	50
METODOLOXÍA. ORIENTACIÓNS DIDÁCTICAS	51
MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS	53
AVALIACIÓN DO ALUMNADO: CRITERIOS DE AVALIACIÓN	55
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES	55
AVALIACIÓN DAS COMPETENCIAS. RÚBRICAS	56
INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN: PROCEDEMENTOS	60
CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN	60
PROXECTO LECTOR	62
INTEGRACIÓN DAS TIC's	62
CRITERIOS PARA AVALIAR A PROPIA PROGRAMACIÓN	66
<u>4º EDUCACIÓN PRIMARIA</u>	
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE: COMPETENCIAS CLAVE	67
CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES	69
UNIDADES DIDÁCTICAS: ORGANIZACIÓN E	
DISTRIBUCIÓN TEMPORAL	71
METODOLOXÍA. ORIENTACIÓNS DIDÁCTICAS	72
MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS	74
AVALIACIÓN DO ALUMNADO: CRITERIOS DE AVALIACIÓN	75
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES	76
AVALIACIÓN DAS COMPETENCIAS. RÚBRICAS	77
INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN: PROCEDEMENTOS	80
CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN	80
PROXECTO LECTOR	82
INTEGRACIÓN DAS TIC's	83
CRITERIOS PARA AVALIAR A PROPIA PROGRAMACIÓN	87
<u>5º EDUCACIÓN PRIMARIA</u>	
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE: COMPETENCIAS CLAVE	88
CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES	90
UNIDADES DIDÁCTICAS: ORGANIZACIÓN E	
DISTRIBUCIÓN TEMPORAL	92
METODOLOXÍA. ORIENTACIÓNS DIDÁCTICAS	93
MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS	95
AVALIACIÓN DO ALUMNADO: CRITERIOS DE AVALIACIÓN	96
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES	97
AVALIACIÓN DAS COMPETENCIAS. RÚBRICAS	98
INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN: PROCEDEMENTOS	101
CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN	101
PROXECTO LECTOR	103
INTEGRACIÓN DAS TIC's	103
CRITERIOS PARA AVALIAR A PROPIA PROGRAMACIÓN	107
<u>6º EDUCACIÓN PRIMARIA</u>	
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE: COMPETENCIAS CLAVE	108

	<u>páx.</u>
CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES	109
UNIDADES DIDÁCTICAS: ORGANIZACIÓN E DISTRIBUCIÓN TEMPORAL	112
METODOLOXÍA. ORIENTACIÓNS DIDÁCTICAS	113
MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS	115
AVALIACIÓN DO ALUMNADO: CRITERIOS DE AVALIACIÓN	116
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES	117
AVALIACIÓN DAS COMPETENCIAS. RÚBRICAS	118
INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN: PROCEDEMENTOS	121
CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN	122
PROXECTO LECTOR	123
INTEGRACIÓN DAS TIC's	124
CRITERIOS PARA AVALIAR A PROPIA PROGRAMACIÓN	127
ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES	128

INTRODUCCIÓN

O Proxecto de Primaria está orientado para a sociedade da información e o coñecemento, e incorpora os principios pedagóxicos máis innovadores.

É un proxecto pensado para a Educación Integral que convive coas novas tecnoloxías, baseado no desenvolvemento das competencias e das intelixencias múltiples. Neste sentido, o proxecto foméntase nos piares seguintes:

- Interrelación das competencias e as intelixencias múltiples para ofrecer un programa ambicioso de desenvolvemento integral de todas as capacidades das persoas.
- Integración das TIC. Convivencia entre formato papel e formato dixital:
 - Actividades TIC integradas en secuencias de aprendizaxe.
 - Internet: investigación, selección e organización da información para transformala en coñecemento.
 - Actividades interactivas: progresiva adquisición de autonomía persoal na aprendizaxe (aplicables en lousa dixital interactiva).
- Un proxecto para todos. A realidade das nosas aulas mostra unha grande diversidade de ritmos e de estilos de aprendizaxe. O proxecto ofrece unha grande variedade de recursos cunha especial sensibilidade para atender a diversidade, de forma que todos poidan desenvolverse e se integrar de forma eficaz.

CONTEXTO

Este proxecto aplícase no CPI de Xanceda que está no concello de Mesía, na comarca de Ordes, provincia da Coruña. O centro está a catro quilómetros da estrada que vai de Santiago de Compostela a Curtis. Polo tanto os alumnos son do rural. Esta é unha zona de sector primario onde o sector industrial é mínimo.

O centro escolar consta de 11 unidades: 1 de Educación Infantil (4-5-6 anos), 6 de Educación Primaria e 4 da ESO.

A parte de ter matriculados alumnos que lle corresponden ao centro, tamén recibe alumnos que empezaron a súa formación académica nas escolas unitarias de Olas e Visantón. E nalguna ocasión, por motivos de traballo ou outros, veñen alumnos de colexios máis lonxe.

O horario escolar é de 9:30 h ata as 16:00 h incluídos os recreos da mañá e o de despois da comida.

O centro escolar consta de dous edificios unidos por unhas escaleiras. Un de Educación Primaria (onde antigamente foi sendo o edificio da EXB) co patio e un pavillón cedido polo concello que en horario lectivo é para uso docente e fora deste horario para os actos que dispoña o concello como pode ser a celebración dunha comida en maio para as persoas maiores. E despois está o de Educación Secundaria (construído en 1999) que ten acaroado un pavillón de deportes que serve tamén para actividades extraescolares e actos de xornadas especiais como, por exemplo, o Entroido.

No edificio de Educación Primaria está a aula de música, que tamén serve como salón de actos, que ten un escenario onde realízanse diferentes actividades como charlas,

semana do teatro, o mencionado Entroido, festivais de Nadal, etc.

ALUMNADO

A matrícula en Relixión Católica non está ao cen por cen en tódolos cursos excepto en 1º EP.

<i>CURSO</i>	<i>NÚMERO ALUMNOS</i>
1º EP	10
2º EP	9
3º EP	13
4º EP	15
5º EP	7
6º EP	13

Polo tanto, a porcentaxe do alumnado que está matriculado en Relixión Católica é do 84 %.

XUSTIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN

O proxecto de Relixión Católica ten o seu marco de referencia no currículo oficial presentado en febreiro de 2015 pola Conferencia Episcopal Española.

Trátase dun proxecto innovador que se define coas seguintes claves:

- 1.- Os contidos da área de Relixión Católica agrúpanse en catro grandes bloques, que abordan a busca do sentido da vida e a apertura á transcendencia; a intervención de Deus na historia da humanidade; a salvación que se cumpre na persoa de Xesucristo; e como a Igrexa, a familia dos cristiáns e cristiás, é continuadora da misión de Xesús.
- 2.- Os contidos, os criterios de avaliación e os estándares de aprendizaxe organízanse en torno a sete unidades didácticas.
- 3.- Ao longo das unidades didácticas os alumnos aprenden, ademais, a valorar o feito relixioso na súa manifestación cultural e artística, a coñecer e respectar outras relixións maioritarias; a asumir valores de xustiza e solidariedade social, e a recoñecer a busca de sentido.
- 4.- Este proxecto, ao considerar a área de Relixión Católica unha área máis do currículo escolar para os alumnos que a elixiron, introduce na súa metodoloxía e estratexias didácticas a innovación pedagóxica que responde ao actual paradigma educativo. A devandita innovación maniféstase a través das tarefas integradas, as rutinas de pensamento, os proxectos de investigación, o uso das aplicacións dixitais, o uso do portfolio e o diario de aprendizaxe, as técnicas de traballo cooperativo e unha avaliación competencial.
- 5.- Como elemento motivador e fío condutor de cada unha das unidades dos cursos de

1.º e 2.º Ed. Primaria, está o símbolo do arco da vella; dos cursos de 3.º e 4.º están os dons e virtudes como a xustiza, a confianza, a fortaleza, a esperanza...; e dos cursos de 5.º e 6.º están as afirmacións do amor que cita San Paulo no seu 1.ª Carta aos Corintios: o amor é paciente, todo o espera, todo o perdoa...).

6.- Este proxecto elixe unha linguaxe amable e alentadora que anima aos alumnos na súa aprendizaxe. Ao final de cada unidade hai un espazo destinado a dar a todos os alumnos a oportunidade de sentirse máis seguros e motivado na súa aprendizaxe.

7.- Os docentes temos páxinas webs onde podemos acceder a documentación oficial, información, formación permanente e recursos didácticos variados para aplicar as nosas clases.

OBXECTIVOS EN CLAVE DE COMPETENCIAS

- Coñecer, apreciar e respectar o patrimonio cultural-relixioso como expresión da fe católica.

(Conciencia e expresións culturais, Competencia lingüística)

- Comprender e valorar o sentido sagrado, festivo, cultural e celebrativo das festas e os seus ritos especialmente na liturxia da Igrexa.

(Conciencia e expresións culturais, Competencia lingüística)

- Coñecer e manexar a Biblia recoñecendo a súa estrutura de forma básica. Identificar o sentido dalgúns textos básicos como Palabra de Deus.

(Conciencia e expresións culturais, Competencia lingüística, Aprender a aprender)

- Comprender a relación intrínseca entre os valores básicos do ser humano e a acción creadora de Deus Pai.

(Competencias sociais e cívicas, Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía)

- Valorar a novidade do amor de Deus que salva do pecado e da morte, polo seu Fillo Xesucristo, apreciando a acción salvífica da Igrexa, Corpo de Cristo.

(Competencias sociais e cívicas)

- Identificar o significado dalgúns textos básicos da mensaxe cristiá, que faciliten a comprensión da acción do Espírito Santo na Igrexa e no mundo.

(Competencia lingüística, Conciencia e expresións culturais, Aprender a aprender)

- Descubrir en Xesucristo camiño, verdade e vida o fundamento para un estilo de vida cristián.

(Competencias sociais e cívicas, Conciencia e expresións culturais)

- Identificar a Igrexa nas súas manifestacións, recoñecer a presenza de Deus e a súa graza nos sacramentos, e o servizo eclesial prestado polos apóstolos e os seus sucesores.

(Competencias sociais e cívicas, Sentido de iniciativa e espírito emprendedor)

- Recoñecer os valores cristiáns xa presentes nas figuras bíblicas máis destacadas da historia da Salvación.

(Competencias sociais e cívicas, Sentido de iniciativa e espírito emprendedor)

- Valorar a relación entre a fe e o comportamento cristián, coñecendo as raíces e o sentido da acción e do compromiso cristián.

(Competencias sociais e cívicas, Conciencia e expresións culturais)

- Descubrir a relación entre o destino eterno do home e a realidade temporal na que está a vivir, apreciando a vitoria de Cristo sobre a morte.

(Conciencia e expresións culturais, Aprender a aprender)

- Descubrir e apreciar a síntese dos elementos básicos da fe cristiá presentes no Credo da Igrexa.

(Conciencia e expresións culturais, Aprender a aprender)

OBXECTIVOS DA ETAPA VINCULADOS COA ÁREA

- a) Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia, aprender a obrar de acordo con elas, prepararse para o exercicio activo da cidadanía e respectar os dereitos humanos, así como o pluralismo propio dunha sociedade democrática.
- b) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e de responsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza en si mesmo, sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe, e espírito emprendedor.
- c) Adquirir habilidades para a prevención e para a resolución pacífica de conflitos, que lles permitan desenvolverse con autonomía no ámbito familiar e doméstico, así como nos grupos sociais cos que se relacionan.
- d) Coñecer, comprender e respectar as diferentes culturas, as diferentes relixións e as diferenzas entre as persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres e a non discriminación de persoas con minusvalidez.
- e) Coñecer e utilizar de xeito apropiado a lingua galega e desenvolver hábitos de lectura.
- f) Iniciarse na utilización, para a aprendizaxe, das Tecnoloxías da Información e a Comunicación desenvolvendo un espírito crítico ante as mensaxes que reciben e elaboran.
- g) Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas e iniciarse na construción de propostas visuais e audiovisuais.
- h) Desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como unha actitude contraria á violencia, aos prexuízos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas.

1º EDUCACIÓN PRIMARIA

COMPETENCIAS

Perfil competencial de Relixión Católica para 1º EP

COMPETENCIAS CLAVE:

CL: Competencia lingüística

CD: Competencia dixital

AA: Aprender a aprender

CSC: Competencias sociais e cívicas

SIEE: Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

CEC: Conciencia e expresións culturais

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE		COMPETENCIAS CLAVE asociadas					
		CL	CD	AA	CS C	SIE E	CEC
Bloque 1. O sentido relixioso do home	1.1 Coñece, respecta e coida a obra creada.			X	X		X
	1.2 Expressa con palabras propias o asombro polo que Deus fai.	X				X	
	2.1 Identifica e enumera os coidados que recibe na súa vida como don de Deus.	X					
	3.1 Coñece e aprecia a través de modelos bíblicos que o home é capaz de falar con Deus.	X			X		X
	3.2 Memoriza e reproduce fórmulas sinxelas de petición e agradecemento.	X		X			
Bloque 2. A revelación: Deus intervéñ na Historia	1.1 Coñece e valora que Deus fala a Abraham e Moisés para ser o seu amigo.	X			X		
	1.2 Sinala e representa as características da amizade de Deus co home: coidado, protección, acompañamento, colaboración, etc.			X	X		
Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación	1.1 Identifica a María e Xosé como comunidade na que Deus se fai presente entre os homes				X		X
	1.2 Valora e respecta a familia de Xesús a semellanza da súa.				X		
	2.1 Nomea e asocia, lugares e acontecementos importantes da vida de Xesús.	X					X
	3.1 Nomea e secuencia representacións gráficas dos momentos esenciais da paixón, morte e resurrección de Xesús.	X	X				X

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa	1.1 Asocia as características da familia da Igrexa coas da súa familia.			X	X		
	2.1 Expresa o respecto ao templo como lugar sagrado.			X	X		X
	3.1 Coñece e expresa o sentido do domingo.				X		X

CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis
Bloque 1. O sentido relixioso do home. UD1: Gústame o regalo de Deus.		
A creación como regalo de Deus. O home, obra mestra da creación. A comunicación do home con Deus.	1. Identificar e valorar a creación como acto de amor de Deus ao home.	1.1 Coñece, respecta e cuida a obra creada. 1.2 Expresa con palabras propias o asombro polo que Deus fai.
	2. Recoñecer a relación intrínseca que existe entre Deus e o home.	2.1 Identifica e enumera os cuidados que recibe na súa vida como don de Deus.
	3. Coñecer que a persoa é un ser capaz de falar con Deus.	3.1 Coñece e aprecia a través de modelos bíblicos que o home é capaz de falar con Deus. 3.2 Memoriza e reproduce fórmulas sinxelas de petición e agradecemento.
Bloque 2. A revelación: Deus intervén na historia. UD2: Aprendo a confiar en Deus.		
Deus acompaña o home na historia. Deus fala aos homes como amigos.	1. Recoñecer e apreciar a relación paterno-filial entre Deus e o home.	1.1 Coñece e valora que Deus fala a Abraham e Moisés para ser o seu amigo. 1.2 Sinala e representa as características da amizade

		de Deus co home: coidado, protección, acompañamento, colaboración, etc.
Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación.		
UD3: ; Alegría! Chega o Nadal. / UD4: Xesús é o noso amigo. / UD5: ; Alegría! Chega a Pascua		
Xesús, o fillo de Deus faise home, vive e crece nunha familia. Acontecementos e lugares xeográficos importantes na vida de Xesús. Xesús morreu para a nosa salvación.	1. Recoñecer e estimar que Xesús se fai home no seo dunha familia	1.1. Identifica a María e a Xosé como comunidade na que Deus se fai presente entre os homes. 1.2. Valora e respecta a familia de Xesús a semellanza da súa.
	2. Relacionar lugares e acontecementos nos que Deus expresou o seu amor polos homes na vida de Xesús.	2.1 Nomea e asocia, lugares e acontecementos importantes da vida de Xesús.
	3. Coñecer e ordenar os principais momentos da paixón e morte de Xesús.	3.1 Nomea e secuencia representacións gráficas dos momentos esenciais da paixón, morte e resurrección de Xesús.
Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa.		
UD6: A Igrexa é unha familia. / UD7: ; Xa é domingo!		
A Igrexa, familia de Xesús. Espazo e tempo sagrado na Igrexa. O domingo, día dedicado ao Señor.	1. Recoñecer que os cristiáns formamos unha familia.	1.1 Asocia as características da familia da Igrexa coas da súa familia.
	2. Distinguir os espazos e tempos sagrados doutros lugares e tempos.	2.1 Expresa o respecto ao templo como lugar sagrado.
	3. Subliñar os elementos distintivos do domingo como día especial.	3.1 Coñece e expresa o sentido do domingo.

UNIDADES DIDÁCTICAS: ORGANIZACIÓN E DISTRIBUCIÓN TEMPORAL
RELIXIÓN CATÓLICA EP PRIMEIRO CURSO

Unidade	Contidos	Tempo aprox.
1. Gústame o regalo de Deus	1. Gústanme os regalos. 2. A natureza é un regalo. 3. A Biblia fálanos da Creación. 4. Deus regálanos a Creación. 5. A Biblia fálanos do rei David. Movo o meu pensamento: «Resolución de problemas».	5 sesións
2. Aprendo a confiar en Deus	1. Quero os meus amigos. 2. A Biblia fálanos de Abrahán. 3. A Biblia fálanos de Moisés. 4. Deus ten un plan para todos. 5. Podemos falar con Deus. Movo o meu pensamento: «Vexo, penso, preguntome».	5 sesións
3. ¡ Alegría! Chega o Nadal	1. A Biblia fálanos do nacemento de Xesús. 2. O nacemento de Xesús é alegría. 3. Xesús nace para traer o amor de Deus. 4. En Nadal regalamos amor. 5. Esta é a familia de Xesús. 6. Esta é a miña familia. Movo o meu pensamento: «Compara e contrasta».	5 sesións
4. Xesús é o noso amigo	1. Este é o país de Xesús. 2. Xesús elixe doce amigos. 3. A Biblia fálanos de Zaqueo. 4. A Biblia fálanos da ovella perdida. Movo o meu pensamento: «Preguntas creativas».	5 sesións
5. ¡ Alegría! Chega a Pascua	1. A Biblia fálanos de como recibiron a Xesús. 2. Os amigos de Xesús recordan ese día. 3. A Biblia fálanos do Mandamento de Xesús. 4. Os cristiáns celebran a Semana Santa. 5. ¡ Aleluia! Xesús resucitou. Movo o meu pensamento: «Dez veces dous».	5 sesións
6. A Igrexa é unha familia	1. A Biblia fálanos dos cristiáns. 2. A Igrexa é unha gran familia. 3. As familias quérense e axúdanse. 4. As igrexas son templos cristiáns. 5. Os cristiáns celebran festas especiais. Movo o meu pensamento: «Círculo de puntos de vista».	5 sesións
7. ¡ Xa é domingo!	1. As familias viven con alegría o domingo. 2. A Biblia fálanos da oración. 3. Xesús invítanos á súa festa: a Misa.	5 sesións

	4. Construimos un mundo mellor. 5. O domingo é o día do Señor. Traballo cooperativo: «Crebacabezas». Movo o meu pensamento: «Palabra, idea, frase».	
--	--	--

METODOLOXIA. ORIENTACIÓNS DIDÁCTICAS

a) Metodoloxía xeral e específica.

A inclusión da materia de Relixión Católica responde, en primeiro lugar, á importancia que esta materia ten dentro da educación para que o alumno poida conseguir un desenvolvemento pleno e integral da súa personalidade. A necesidade de sentido do ser humano é unha evidencia á que a escola necesariamente debe dar resposta. A educación da dimensión relixiosa é parte fundamental para a maduración da persoa. Non podería existir unha formación integral e, polo tanto, unha educación de calidade, se non se permitise o desenvolvemento de todas as dimensións inherentes ao ser humano, entre as cales se atopa a relixiosa. Esta capacidade básica da persoa adquire o seu auténtico cumprimento cando se descobre o sentido da vida. O ensino de Relixión Católica nos centros escolares axudará aos estudantes a ensanchar os espazos da racionalidade e adoptar unha actitude de apertura ao sentido relixioso da vida, sexa cal sexa a súa manifestación concreta.

Para responder a estes retos propónse unha metodoloxía focalizada no desenvolvemento das competencias clave e as intelixencias múltiples.

A integración das **competencias** e as **intelixencias múltiples** na área leva consigo insistir máis nas ferramentas esenciais da aprendizaxe (comprensión e expresión oral e escrita) e poñer en práctica estratexias didácticas que teñan en conta as diferentes posibilidades de adquisición do alumno/a. Isto conséguese:

- Nas propostas de traballo cooperativo.
- Nas dobres páxinas ao final de cada unidade didáctica do libro do alumno / a.
- Nas **actividades competenciais** e de **intelixencias múltiples**.

Mediante as tarefas integradas, os alumnos poden desenvolver as súas capacidades en torno á planificación do traballo, a selección dun tema de interese, os contidos e os materiais que serán utilizados, en relación coa elaboración e a presentación, a súa corrección e, finalmente, a exposición, todo baixo un prisma de colaboración e intercambio entre iguais. En definitiva, predomina o traballo cooperativo, que permite desenvolver a capacidade de discusión, a comunicación, o intercambio de ideas, o respecto e a comprensión das opinións alleas, así como a reflexión sobre as ideas propias.

Á hora de avaliar, a **rúbrica de avaliación** convértese para o profesor/a nun instrumento ou unha guía dunha serie de criterios avaliábeis de coñecementos e competencias, en diferentes graos de consecución, logrados por o alumno/a.

O **uso das TIC** é un elemento para favorecer a construción de aprendizaxes con sentido, xa que nos permite motivar ao alumno/a, contextualizar o contido obxecto de aprendizaxe, facilitar a relación da nova aprendizaxe con contextos reais, xeneralizar e ampliar o contido e facilitar a elaboración de síntese e a transferencia do coñecemento.

A metodoloxía proposta promove a construción de aprendizaxes significativas a partir de secuencias de adquisición de coñecementos que formulan:

- Evocación de coñecementos previos para abordar os novos contidos.
- Incorporación progresiva e coidada de novos coñecementos, mediante exemplos extraídos de situacións cotiás e contextualizadas para o alumno/a de 1º curso de Primaria, que favorecen a súa comprensión. Isto posibilita a transferencia de aprendizaxes na vida cotiá, conectando coa adquisición das competencias propias da materia.
- Exercicios e actividades diversificadas que teñen en conta competencias e intelixencias múltiples: traballo individual, traballo cooperativo en grupo e en tarefas integradas, uso das TIC e actividades que traballan contidos fundamentais. Están secuenciados por niveis de dificultade, abordan diversos estilos cognitivos e intelixencias e facilitan a adquisición de competencias a todos os alumnos.

A materia de Relixión Católica utilizará unha metodoloxía que respectará os seguintes principios:

- Recoñecemento do rol do docente. O docente é peza clave na elaboración e implementación de actividades de aula axustadas ao grupo concreto que está a ensinar. Conferencia Episcopal Española Currículo de Relixión e Moral Católica. A súa formación resulta, polo tanto, fundamental á hora de garantir o éxito do proceso de aprendizaxe.
- Adaptación ao ámbito emocional e cognitivo dos estudantes respectando o desenvolvemento psicoevolutivo propio de cada etapa. Esta atención permitirá combinar de xeito axeitado o concreto e o abstracto, o traballo individual e o grupal, o manipulativo, experiencial e visual cos aspectos conceptuais.
- Respecto polos ritmos e estilos de aprendizaxe dos estudantes. Non todos os estudantes son iguais, non todos aprenden á mesma velocidade nin utilizan as mesmas estratexias. A atención á diversidade e o desenvolvemento da inclusión comeza na asunción deste principio fundamental.
- Consideración da dimensión humanista. Todas as aprendizaxes estarán ao servizo da formación humana. A materia de relixión, dende a súa clave personalizadora, require que todo tipo de aprendizaxes, instrumentais, cognitivas, actitudinais, socio afectivos non sexan considerados fin en si mesmo senón que estean ao servizo da formación integral do ser humano.
- Respecto pola curiosidade e inquietudes dos estudantes. Consideración dos intereses e expectativas dos estudantes así como dos coñecementos previos, de maneira que se garanta unha aprendizaxe significativa.
- Seguimento dos criterios de avaliación educativa. Para facilitar o cumprimento destes principios metodolóxicos aplicarase unha avaliación continua, global e formativa ao longo do proceso de ensino e aprendizaxe; e sumativa ao final do proceso, de maneira que se avalíe o nivel de logro alcanzado. A avaliación obxectiva garantirá unha valoración axeitada da dedicación, esforzo e rendemento de todos os estudantes.
- Desenvolvemento da aprendizaxe en equipo e/ou cooperativa. O estudo e reflexión do cristianismo, por o seu intrínseca dimensión comunitaria, é unha materia adecuada para desenvolver o traballo en equipo e a aprendizaxe

cooperativa.

- Utilización educativa dos recursos tecnolóxicos. O ensino da relixión promoverá a utilización da tecnoloxía da información e a comunicación non só dun xeito instrumental, que resulte útil ao estudante na busca de información ou na resolución de problemas formulados na clase, senón procurando a súa integración na vida do suxeito e o seu uso ético. As redes sociais ou as ferramentas de construción e manipulación de imaxes, por exemplo, son instrumentos que permiten novas formas de expresión da cultura e a identidade persoal que hai que aprender a dominar.

MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Relación dos diversos materiais e recursos didácticos para abordar a materia de Relixión Católica para o 1º Curso da Educación Primaria.

- Libro de texto Relixión Católica.
- Murais.
- Caderno de relatos bíblicos: Ao encontro de Xesús 1.
- Fichas modificables: de adaptación curricular básica e ampliación e fichas de avaliación.
- Xogos, láminas de rutinas de pensamento e láminas de roles de traballo cooperativo.
- CD audio Cantamos a Biblia.
- Bits de arte.
- Caderno Vida de San Francisco de Asís.
- Paletas de IIMM (intelixencias múltiples) e Aps (aprendizaxe e servizo).
- Recursos dixitais.

Outros recursos

- Lousa dixital.
- Novo Testamento ou Biblia.
- Dicionario e atlas.
- Material funxible.
- Enciclopedia on line ou en papel.

En canto á distribución do espazo, trátase de explicitar en qué espazos se desenvolverán as aprendizaxes e a diversidade de propostas establecidas.

Espazos	Secuencia
• Aula: Adaptable segundo as actividades (orais escritas proxectos, con lousa dixital, canón, ...).	• Motivación inicial e activación de coñecementos previos.

<p>A disposición permitirá desprazarse con facilidade polos distintos espazos, os materiais estarán ao alcance dos nenos e nenas para que traballen de forma autónoma.</p> <p>Distribución posible en grupos, asemblea, cantos de xogo e traballo individual.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Espazos comúns: <p>Patios, corredores, ximnasio, comedor, biblioteca do centro, sala de informática...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Espazos exteriores (casa, biblioteca, visitas, ...): <p>Traballos cooperativos, exercicios de aplicación, consolidación e estudo autónomo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Desenvolvemento dos contidos e actividades. • Actividades de reforzo e / ou ampliación. • Avaliación.
---	---

b) Actividades e estratexias de ensino e aprendizaxe: actividades complementarias

Relación das actividades complementarias e extraescolares planificadas polo centro e relacionadas coa materia de Relixión.

Exemplo:

- Participación na semana cultural organizada polo centro educativo e noutras efemérides ou eventos sociais e culturais do seu ámbito.
- Participación en talleres organizados polo Concello ou outros organismos, relacionados con aspectos literarios e culturais.
- Visita bibliotecas, medios de comunicación, empresas nos que se desenvolvan labores relacionados cos contidos da área.
- Visita a exposicións temporais relacionadas cos temas estudados.

AVALIACIÓN DO ALUMNADO

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Bloque 1. O sentido relixioso do home

- Identificar e valorar a creación como acto de amor de Deus ao home.
- Recoñecer a relación intrínseca que existe entre Deus e o home.
- Coñecer que a persoa é un ser capaz de falar con Deus.

Bloque 2. A revelación: Deus intervén na Historia

- Recoñecer e apreciar a relación paterno-filial entre Deus e o home.

Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación

- Recoñecer e estimar que Xesús se fai home no seo dunha familia
- Relacionar lugares e acontecementos nos que Deus expresou o seu amor polos homes na vida de Xesús.

- Coñecer e ordenar os principais momentos da paixón e morte de Xesús.

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na Historia: a Igrexa

- Recoñecer que os cristiáns formamos unha familia.
- Distinguir os espazos e tempos sagrados doutros lugares e tempos.
- Subliñar os elementos distintivos do domingo como día especial.

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Bloque 1. O sentido relixioso do home

- Coñece, respecta e cuida a obra creada.
- Expressa con palabras propias o asombro polo que Deus fai.
- Identifica e enumera os coidados que recibe na súa vida como don de Deus.
- Coñece e aprecia a través de modelos bíblicos que o home é capaz de falar con Deus.
- Memoriza e reproduce fórmulas sinxelas de petición e agradecemento.

Bloque 2. A revelación: Deus intervén na Historia

- Coñece e valora que Deus fala a Abraham e Moisés para ser o seu amigo.
- Sinala e representa as características da amizade de Deus co home: coidado, protección, acompañamento, colaboración, etc.

Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación

- Identifica a María e a José como comunidade na que Deus se fai presente entre os homes.
- Valora e respecta a familia de Xesús a semellanza da súa.
- Nomea e asocia, lugares e acontecementos importantes da vida de Xesús.
- Nomea e secuencia representacións gráficas dos momentos esenciais da paixón, morte e resurrección de Xesús.

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa

- Asocia as características da familia da Igrexa coas da súa familia.
- Expressa o respecto ao templo como lugar sagrado.
- Coñece e expresa o sentido do domingo.

AVALIACIÓN DAS COMPETENCIAS. RÚBRICAS.

INDICADORES	Niveis de desempeño			
	1	2	3	4
	Pouco axeitado	Axeitado	Moi axeitado	Excelente
Coñece, respecta e cuida a obra creada.				

INDICADORES	Niveis de desempeño			
	1	2	3	4
	Pouco axeitado	Axeitado	Moi axeitado	Excelente
Expresa con palabras propias o asombro pola Creación.				
Identifica e enumera os coidados que recibe na súa vida.				
Coñece e aprecia a través de modelos bíblicos que o ser humano é capaz de falar con Deus.				
Memoriza e reproduce fórmulas sinxelas de petición e agradecemento.				
Coñece, respecta e valora as accións e sentimentos relacionados coa amizade.				
Memoriza e reproduce fórmulas sinxelas nas que mostra confianza.				
Coñece e aprecia a través de modelos bíblicos o amor de Deus cara ao ser humano.				
Identifica as pasaxes bíblicas nas que se narra a historia de Abraham e Moisés.				
Recoñece a oración como un xeito de comunicarse con Deus.				
Coñece, respecta e valora a celebración cristiá do Nadal.				
Identifica, de xeito ordenado, as pasaxes bíblicas nas que se narra o nacemento de				

INDICADORES	Niveis de desempeño			
	1	2	3	4
	Pouco axeitado	Axeitado	Moi axeitado	Excelente
Xesús.				
Coñece as escenas da adoración dos pastores e os Reis Magos e identifica os personaxes.				
Recoñece o nacemento de Xesús como un sinal do amor de Deus.				

INDICADORES	Niveis de desempeño			
	1	2	3	4
	Pouco axeitado	Axeitado	Moi axeitado	Excelente
Coñece e respecta a familia de Xesús.				
Nomea e asocia lugares e acontecementos importantes da vida de Xesús.				
Identifica o papel dos apóstolos e coñece os seus nomes.				
Coñece as pasaxes bíblicas que narran o encontro con Zaqueo e a parábola da ovella perdida.				
Recoñece o mandamento de Xesús: «amádevos uns a outros».				
Coñece o relato bíblico da paixón e a resurrección de Xesús.				
Identifica e valora os símbolos e as tradicións da Semana Santa.				
Identifica a Igrexa como a grande familia dos cristiáns.				
Recoñece o bautismo como o sacramento de entrada á familia da Igrexa.				
Expresa o respecto ao templo como lugar sagrado				
Recoñece os principais tempos litúrxicos.				

INDICADORES	Niveis de desempeño			
	1	2	3	4
	Pouco axeitado	Axeitado	Moi axeitado	Excelente
Identifica a característica da Igrexa como unha gran familia.				
Expresa o respecto ao templo como lugar sagrado.				
Coñece e expresa o sentido do domingo.				
Memoriza e reproduce o Noso Pai como xeito de falar a Deus.				

b) Instrumentos de avaliación.

Trátase de elaborar unha relación da diversidade de procedementos e instrumentos que permiten avaliar ao alumno/a nesta área:

	Procedementos			
	Escritos	Orais	Observación directa e sistemática	Outros
<i>Instrumentos</i>	<ul style="list-style-type: none">• Tarefas diversas realizadas polo alumnado na actividade diaria da clase.• Caderno de clase do alumno.• Actividades de avaliación (libro, fichas modificables, probas escritas individuais, ...).• Traballos de grupo.• Resolución de exercicios.• Actividades interactivas.	<ul style="list-style-type: none">• Preguntas individuais e grupais.• Participación do alumno/a.• Intervencións na clase.• Postas en común.• Entrevistas.• Probas orais individuais.• Exposicións orais.	<ul style="list-style-type: none">• Escalas.• Listas de control.• Rexistros anecdóticos persoais.• Rexistros de incidencias.• Ficha de rexistro individual.	<ul style="list-style-type: none">• Rúbricas de avaliación (Aprendizaxes, Habilidades xerais).• Equipo de avaliación.• Autoavaliación.• Blog do profesor.

c) Criterios de cualificación.

A cualificación estará relacionada co grao de adquisición das competencias do alumno de 1º curso de Relixión Católica de Educación Primaria, a través de todas as actividades que leve a cabo. Proposta:

	CRITERIOS
--	------------------

<p>1. Traballo autónomo</p> <p>30 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Realización sen axuda externa. • Estimación do tempo invertido para resolver unha actividade. • Grao de adquisición de aprendizaxes básicas. • Orde e limpeza na presentación. • Uso axeitado de instrumentos e recursos propios da materia. • Emprego de esquemas. • Revisión do traballo antes de dalo por finalizado. • Valoración do traballo en clase e na casa. • Creatividade.
<p>2. Probas orais e escritas</p> <p>30 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Valoración da aprendizaxe dos contidos. • Valoración dos procesos seguidos e dos resultados. • Expresión oral do procedemento seguido ao resolver unha actividade. Coherencia e adecuación. • Valoración do tempo investido e o tempo necesario para resolver unha actividade. • Orde, limpeza e estrutura do traballo presentado. • Caligrafía axeitada. • Tempo de realización. • Destrezas.
<p>3. Actividades TIC</p> <p>10 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uso axeitado e guiado do ordenador e algunha ferramenta telemática. • Utilización de Internet, de forma responsable e con axuda, para buscar información sinxela ou para resolver unha actividade. • Tipo de participación (autónomo, con apoio, ningunha). • Grao de elaboración da resposta. • Interese, motivación. • Destrezas. • Capacidade de sintetizar e seleccionar de forma crítica contidos de Internet.
<p>4. Participación e seguimento das clases</p> <p>20 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nivel e adecuación das intervencións. • Emprego dunha estrutura clara nas mensaxes. • Uso de vocabulario axeitado. • Comportamento en clase. • Interese e esforzo.
<p>5. Traballo cooperativo. Valoración individual e grupal</p> <p>10 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Capacidade de traballar de forma colaborativa. • Comunicación axeitada cos compañeiros. • Resolución de conflitos. • Interese e motivación. • Iniciativa. • Opinión persoal e valoración crítica do traballo en cooperación.

d) Actividades de reforzo e ampliación.

ELEMENTOS TRANSVERSAIS.

a) Fomento da lectura. Comprensión lectora. Expresión oral e escrita.

Estratexias para estimular o interese e o hábito da lectura, e para desenvolver a expresión oral e escrita.

Lectura:

- Lectura do libro de texto.
- Outros textos escritos: curtos, de tipoloxía diferente (informativo, descritivo, contos, poemas,...).
- Textos en apoio dixital (Internet e aplicacións informáticas, lectura en pantalla).
- Textos orais complementados e acompañados de imaxes ou audios.

Expresión:

- Exposición oral e escrita en traballos individuais, actividades en grupo, en razoamentos ou intervencións: planificación, redacción, revisión.
- Expresión oral e escrita das aprendizaxes, utilizando un vocabulario preciso.
- Expresión escrita en apoio papel e en pantalla.

b) Comunicación audiovisual. Tecnoloxías da información e da comunicación.

Para incorporar as TIC na aula propúxose unha serie de recursos **integrados** cos contidos e as actividades de Relixión Católica para Primeiro Curso, aos cales complementan e amplían.

<i>Actividades TIC</i>	• Actividades integradas nas secuencias de aprendizaxe.
<i>Enlaces en Internet</i>	• Aproveitamento de recursos educativos en Internet: busca de imaxes, información ou curiosidades, e selección e organización para transformar estes elementos en coñecemento.
<i>Libro Dixital interactivo</i>	• Libro proxectable que incorpora elementos de interactividade: actividades, enlaces, animacións...

c) Emprendemento.

-Tomar decisións reflexionando e sopesando posibilidades de xeito autónomo e responsable para afrontar situacións cotiás, así como valorar as informacións de xeito crítico.

-Xerar ideas e propostas en diferentes contextos.

d) Educación cívica e constitucional.

- Coñecer algunhas organizacións sociais e políticas, tomar conciencia da necesidade de defender dereitos e deberes de cada membro da sociedade, e valorar o diálogo como instrumento para solucionar os problemas de convivencia.
- Respetar os símbolos, costumes e maneiras de vida outras poboacións, e rexeitar calquera tipo de discriminación.
- Respetar os restos histórico-artísticas presentes no medio.

e) Ensinanzas transversais

Educación para a igualdade entre sexos

- Fomentar o rexeitamento ante calquera discriminación por razón de sexo.

Educación do consumidor

- Identificar costumes e tradicións navideñas.
- Identificar aspectos necesarios para vivir e ser feliz.

Educación ambiental

- Mostrar interese por respectar e coidar a natureza creada por Deus.

Educación para a saúde. Educación sexual

- Coñecer e practicar hábitos elementais de hixiene, alimentación e coidado persoal.
- Coñecer e apreciar os aspectos biolóxicos, emocionais e sociais da sexualidade.

Educación para a paz

- Comprometerse en acoller.
- Aprender a compartir.
- Valorar o perdón como base para a convivencia.
- Mostrar gratitude polo amor recibido.
- Apreciar e respectar as celebración de Semana Santa.
- Transmitir alegría e felicidade.

Educación moral e cívica

- Interesarse por coñecer os compañeiros.
- Identificar actitudes baseadas no Amor.
- Comprometerse en ser solidario.
- Valorar a pertenza a un equipo e os seus logros.
- Participar nas tarefas domésticas.
- Reflexionar sobre a propia actitude de coidado dos demais.
- Respetar o templo dos cristiáns.

AVALIACIÓN DA PRÁCTICA DOCENTE E INDICADORES DE ÉXITO

ADECUACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA		RESULTADOS ACADÉMICOS	PROPOSTAS DE MELLORA
Preparación da clase e os materiais didácticos	Hai coherencia entre aquilo programado e o desenvolvemento das clases.		
	Existe unha distribución temporal equilibrada.		
	O desenvolvemento da clase adecúase ás características do grupo.		
Utilización dunha metodoloxía adecuada	Tivéronse en conta aprendizaxes significativas. Considérase a interdisciplinabilidade (en actividades, tratamento dos contidos, etc.).		
	A metodoloxía fomenta a motivación e o desenvolvemento das capacidades do alumno/a.		
Regulación da práctica docente	Grao de seguimento dos alumnos.		
	Validez dos recursos utilizados na clase para as aprendizaxes.		
	Os criterios de promoción están acordados entre os profesores.		
Avaliación das aprendizaxes e información que destes se dá aos alumnos e as familias	Os criterios para unha avaliación positiva atópanse vinculados aos obxectivos e nos contidos.		
	Os instrumentos de avaliación permiten rexistrar numerosas variables da aprendizaxe.		
	Os criterios de cualificación están axustados á tipoloxía de actividades planificadas.		
	Os criterios de avaliación e os criterios de cualificación déronse a coñecer: <ul style="list-style-type: none"> • Aos alumnos. • Ás familias. 		
Utilización de medidas para a atención á diversidade	Adóptanse medidas con antelación para coñecer as dificultades de aprendizaxe.		
	Ofreceuse resposta ás diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxe.		
	As medidas e os recursos ofrecidos foron suficientes.		
	Aplica medidas extraordinarias recomendadas polo equipo docente tendo en conta os informes psicopedagóxicos.		

2º EDUCACIÓN PRIMARIA

COMPETENCIAS

Perfil competencial de Relixión Católica para 2º EP

COMPETENCIAS CLAVE:

CL: Competencia lingüística

CD: Competencia dixital

AA: Aprender a aprender

CSC: Competencias sociais e cívicas

SIEE: Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

CEC: Conciencia e expresións culturais

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE		COMPETENCIAS CLAVE asociadas					
		CL	CD	AA	CSC	SIEE	CEC
Bloque 1. O sentido relixioso do home	1.1 Toma conciencia e expresa os momentos e as cousas que o fan feliz a el e ás persoas do seu ámbito.	X		X	X		
	2.1 Descubre e nomea situacións nas que necesita ás persoas, e sobre todo a Deus, para vivir.	X		X	X		
	3.1 Valora e agradece que Deus lle creou para ser feliz.			X	X		
	4.1 Le e comprende o relato bíblico do Paraíso.	X					X
	4.2 Identifica e representa graficamente os dons que Deus fai ao home na creación.		X			X	
	4.3 Expresa, oral e xestualmente, de forma sinxela, a gratitude a Deus pola súa amizade.	X					X
Bloque 2. A revelación: Deus intervéen na Historia	1.1 Coñece, memoriza e reconstrúe relatos bíblicos da acción de Deus na Historia.	X		X	X		X
	1.2 Selecciona e representa distintas escenas bíblicas da acción de Deus na Historia.		X			X	X
	2.1 Asocia expresións e comportamentos dos Patriarcas nos relatos bíblicos a través de recursos interactivos.	X	X				

	2.2 Dramatiza momentos da vida dos Patriarcas onde se exprese a protección, o coidado e o acompañamento de Deus.			X		X	X
	3.1 escoita e describe coas súas palabras momentos nos que Deus axuda ao pobo de Israel.	X					X
Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación	1.1 Le e expresa, verbal ou graficamente, o relato da Anunciación.	X					X
	1.2 Dramatiza a misión dos personaxes que interveñen na Anunciación.					X	X
	2.1 Identifica os signos de Advento como tempo de espera.			X			X
	2.2 Recoñece e valora a necesidade da espera como actitude cotiá da vida.			X	X		
	3.1 Coñece o relato do nacemento de Xesús e descobre na actitude e palabras dos personaxes o valor profundo do Nadal.	X			X		X
Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa	1.1 Coñece e explica coas súas palabras o sentido do Bautismo.	X					
	1.2 Identifica os pais, padriños, presbíteros, bautizados como pobo xerado por Xesús.			X			
	2.1 Asocia os elementos materiais da auga, a luz e o óleo co seu significado sacramental.	X		X			
	3.1 Relaciona a unidade da Igrexa coa unidade dos órganos do seu propio corpo.			X			
	3.2 Sinala en diferentes expresións artísticas a representación de Deus como pai de todos.		X				X
	4.1 Constrúe un calendario onde sitúa os diferentes tempos litúrxicos.	X				X	

CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis
Bloque 1. O sentido relixioso do home. UD1: Deus quere a miña felicidade		
Deus, pai da humanidade, quere a nosa felicidade.	1. Identificar na propia vida o desexo de ser feliz.	1.1 Toma conciencia e expresa os momentos e as cousas que o

Deus crea o home para ser o seu amigo. O Paraíso como signo de amizade.		fan feliz a el e ás persoas do seu ámbito.
	2. Recoñecer a incapacidade da persoa para alcanzar por si mesmo a felicidade.	2.1 Descubre e nomea situacións nas que necesita ás persoas, e sobre todo a Deus, para vivir.
	3. Apreciar a bondade de Dios Padre que creou ao home con este desexo de felicidade.	3.1 Valora e agradece que Deus lle creou para ser feliz.
	4. Entender o Paraíso como expresión da amizade de Deus coa humanidade.	4.1 Le e comprende o relato bíblico do Paraíso. 4.2 Identifica e representa graficamente os dons que Deus fai ao home na creación. 4.3 Expresa, oral e xestualmente, de forma sinxela, a gratitude a Deus pola súa amizade.
Bloque 2. A revelación: Deus intervén na historia. UD2: Deus coida de todos		
A Biblia narra o que Deus fixo na historia. Deus actúa na Historia. A amizade de Deus cos Patriarcas. Deus propón ao home un camiño de encontro con El.	1. Identificar a acción de Deus na historia en relatos bíblicos.	1.1 Coñece, memoriza e reconstrúe relatos bíblicos da acción de Deus na historia. 1.2 Selecciona e representa distintas escenas bíblicas da acción de Deus na historia.
	2. Coñecer e valorar na vida dos Patriarcas os trazos de Dios Padre: protección, coidado e acompañamento.	2.1 Asocia expresións e comportamentos dos Patriarcas nos relatos bíblicos a través de recursos interactivos. 2.2 Dramatiza momentos da vida dos Patriarcas onde se exprese a protección, o coidado e o acompañamento de Deus.
	3. Recoñecer e apreciar que Deus busca sempre a salvación do home.	3.1 escoita e describe coas súas palabras momentos nos que Deus axuda ao pobo de Israel.
Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación. UD3: ; Din, don! ; Naceu Xesús! / UD4: Xesús coñece os seus amigos		
Deus elixe a María para que seu fillo se faga home. O Advento, espera do	1. Coñecer e valorar a resposta de María a Deus.	1.1 Le e expresa, verbal ou graficamente, o relato da Anunciación.

cumprimento da promesa de salvación. O Nadal: nacemento do Salvador.		1.2 Dramatiza a misión dos personaxes que interveñen na Anunciación.
	2. Aprender o significado do tempo de Advento.	2.1 Identifica os signos de Advento como tempo de espera. 2.2 Recoñece e valora a necesidade da espera como actitude cotiá da vida.
	3. Identificar o significado profundo do Nadal.	3.1 Coñece o relato do nacemento de Xesús e descobre na actitude e palabras dos personaxes o valor profundo do Nadal.

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa.
UD5: A auga dános vida. / UD6: Somos irmáns / UD7: ¡ Celebramos festas!

O Bautismo: incorporación á Igrexa. A unidade eclesial: fillos dun mesmo Padre. Xesucristo santifica o tempo: o ano litúrxico.	1. Recoñecer o Bautismo como medio para formar parte da Igrexa.	1.1 Coñece e explica coas súas palabras o sentido do Bautismo. 1.2 Identifica os pais, padriños, presbíteros, bautizados como pobo xerado por Xesús.
	2. Observar e comprender os signos presentes na liturxia bautismal.	2.1 Asocia os elementos materiais da auga, a luz e o óleo co seu significado sacramental.
	3. Tomar conciencia de que o Padre xera a unidade da Igrexa.	3.1 Relaciona a unidade da Igrexa coa unidade dos órganos do seu propio corpo. 3.2 Sinala en diferentes expresións artísticas a representación de Deus como pai de todos.
	4. Coñecer o ano litúrxico e os seus tempos.	4.1 Constrúe un calendario onde sitúa os diferentes tempos litúrxicos.

UNIDADES DIDÁCTICAS: ORGANIZACIÓN E DISTRIBUCIÓN TEMPORAL

RELIXIÓN CATÓLICA EP SEGUNDO CURSO

Unidade	Contidos	Tempo aprox.
1. Deus quere a miña felicidade	1. Deus desexa que sexamos felices. 2. La Biblia fálanos do Paraíso. 3. Deus regálanos dons. Movo o meu pensamento: «Círculo de puntos de	5 sesións

	vista».	
2. Deus coída de todos	1. A Biblia fálanos de Noé. 2. Os patriarcas eran amigos de Deus. 3. A Biblia fálanos de Xosé, o fillo de Xacob. Movo o meu pensamento: «Dez veces dous».	4 sesións
3. ¡ Din, don! ¡ Naceu Xesús!	1. La Biblia fálanos de María de Nazaret. 2. Aprendemos a esperar o Nadal. 3. A Biblia fálanos do nacemento de Xesús. 4. Os cristiáns celebran o Nadal. Movo o meu pensamento: «Vexo, penso, preguntome».	5 sesións
4. Xesús coñece os seus amigos	1. Así é a Biblia. 2. Xesús coñece os seus amigos. 3. A Biblia fálanos da parábola do pai bo. 4. Aprendemos a amar os demais. Movo o meu pensamento: «Cores, formas, liñas».	5 sesións
5. A auga dáanos vida	1. A Biblia fálanos do Bautismo de Xesús. 2. Os cristiáns reciben o Bautismo. 3. A auga, o óleo e o cirio son símbolos. Movo o meu pensamento: «Preguntas creativas».	5 sesións
6. Somos irmáns	1. A Biblia fálanos de Paulo. 2. O corpo ten moitos membros. 3. A Igrexa ten moitos membros. 4. Deus é Padre. 5. A familia da Igrexa ten unha misión. Movo o meu pensamento: «Palabra, idea, frase».	5 sesións
7. ¡ Celebramos festas!	1. A Biblia fálanos de Xesús no Templo. 2. As festas relixiosas son importantes. 3. As festas e os tempos litúrxicos. 4. Festas dedicadas á Virxe María. Movo o meu pensamento: «Principio, medio, final».	6 sesións

METODOLOGIA. ORIENTACIÓNS DIDÁCTICAS

a) Metodoloxía xeral e específica.

A inclusión da materia de Relixión Católica responde, en primeiro lugar, á importancia que esta materia ten dentro da educación para que o alumno poida conseguir un desenvolvemento pleno e integral da súa personalidade. A necesidade de sentido do ser humano é unha evidencia á que a escola necesariamente debe dar resposta. A educación da dimensión relixiosa é parte fundamental para a maduración da persoa. Non podería existir unha formación integral e, polo tanto, unha educación de calidade, se non se

permitise o desenvolvemento de todas as dimensións inherentes ao ser humano, entre as cales se atopa a relixiosa. Esta capacidade básica da persoa adquire o seu auténtico cumprimento cando se descobre o sentido da vida. O ensino de Relixión Católica nos centros escolares axudará aos estudantes a ensanchar os espazos da racionalidade e adoptar unha actitude de apertura ao sentido relixioso da vida, sexa cal sexa a súa manifestación concreta.

Para responder a estes retos propónse unha metodoloxía focalizada no desenvolvemento das competencias clave e as intelixencias múltiples.

A integración das **competencias** e as **intelixencias múltiples** na área leva consigo insistir máis nas ferramentas esenciais da aprendizaxe (comprensión e expresión oral e escrita) e poñer en práctica estratexias didácticas que teñan en conta as diferentes posibilidades de adquisición do alumno/a. Isto conséguese:

- Nas propostas de traballo cooperativo.
- Nas dobres páxinas ao final de cada unidade didáctica do libro do alumno / a.
- Nas **actividades competenciales** e de **intelixencias múltiples**.

Mediante as tarefas integradas, os alumnos poden desenvolver as súas capacidades en torno á planificación do traballo, a selección dun tema de interese, os contidos e os materiais que serán utilizados, en relación coa elaboración e a presentación, a súa corrección e, finalmente, a exposición, todo baixo un prisma de colaboración e intercambio entre iguais. En definitiva, predomina o traballo cooperativo, que permite desenvolver a capacidade de discusión, a comunicación, o intercambio de ideas, o respecto e a comprensión das opinións alleas, así como a reflexión sobre as ideas propias.

Á hora de avaliar, a **rúbrica de avaliación** convértese para o profesor/a nun instrumento ou unha guía dunha serie de criterios avaliábeis de coñecementos e competencias, en diferentes graos de consecución, logrados por o alumno/a.

O **uso das TIC** é un elemento para favorecer a construción de aprendizaxes con sentido, xa que nos permite motivar ao alumno/a, contextualizar o contido obxecto de aprendizaxe, facilitar a relación da nova aprendizaxe con contextos reais, xeneralizar e ampliar o contido e facilitar a elaboración de síntese e a transferencia do coñecemento.

A metodoloxía proposta promove a construción de aprendizaxes significativas a partir de secuencias de adquisición de coñecementos que formulan:

- Evocación de coñecementos previos para abordar os novos contidos.
- Incorporación progresiva e coidada de novos coñecementos, mediante exemplos extraídos de situacións cotiás e contextualizadas para o alumno/a de 2º curso de Primaria, que favorecen a súa comprensión. Isto posibilita a transferencia de aprendizaxes na vida cotiá, conectando coa adquisición das competencias propias da materia.
- Exercicios e actividades diversificadas que teñen en conta competencias e intelixencias múltiples: traballo individual, traballo cooperativo en grupo e en tarefas integradas, uso das TIC e actividades que traballan contidos fundamentais. Están secuenciados por niveis de dificultade, abordan diversos estilos cognitivos e intelixencias e facilitan a adquisición de competencias a todos os alumnos.

A materia de Relixión Católica utilizará unha metodoloxía que respectará os seguintes

principios:

- Recoñecemento do rol do docente. O docente é peza clave na elaboración e implementación de actividades de aula axustadas ao grupo concreto que está a ensinar. Conferencia Episcopal Española Currículo de Relixión e Moral Católica. A súa formación resulta, polo tanto, fundamental á hora de garantir o éxito do proceso de aprendizaxe.
- Adaptación ao ámbito emocional e cognitivo dos estudantes respectando o desenvolvemento psicoevolutivo propio de cada etapa. Esta atención permitirá combinar de xeito axeitado o concreto e o abstracto, o traballo individual e o grupal, o manipulativo, experiencial e visual cos aspectos conceptuais.
- Respecto polos ritmos e estilos de aprendizaxe dos estudantes. Non todos os estudantes son iguais, non todos aprenden á mesma velocidade nin utilizan as mesmas estratexias. A atención á diversidade e o desenvolvemento da inclusión comeza na asunción deste principio fundamental.
- Consideración da dimensión humanista. Todas as aprendizaxes estarán ao servizo da formación humana. A materia de relixión, dende a súa clave personalizadora, require que todo tipo de aprendizaxes, instrumentais, cognitivas, actitudinais, socio afectivos non sexan considerados fin en si mesmo senón que estean ao servizo da formación integral do ser humano.
- Respecto pola curiosidade e inquietudes dos estudantes. Consideración dos intereses e expectativas dos estudantes así como dos coñecementos previos, de maneira que se garanta unha aprendizaxe significativa.
- Seguimento dos criterios de avaliación educativa. Para facilitar o cumprimento destes principios metodolóxicos aplicarase unha avaliación continua, global e formativa ao longo do proceso de ensino e aprendizaxe; e sumativa ao final do proceso, de maneira que se avalíe o nivel de logro alcanzado. A avaliación obxectiva garantirá unha valoración axeitada da dedicación, esforzo e rendemento de todos os estudantes.
- Desenvolvemento da aprendizaxe en equipo e/ou cooperativa. O estudo e reflexión do cristianismo, por o seu intrínseca dimensión comunitaria, é unha materia adecuada para desenvolver o traballo en equipo e a aprendizaxe cooperativa.
- Utilización educativa dos recursos tecnolóxicos. O ensino da relixión promoverá a utilización da tecnoloxía da información e a comunicación non só dun xeito instrumental, que resulte útil ao estudante na busca de información ou na resolución de problemas formulados na clase, senón procurando a súa integración na vida do suxeito e o seu uso ético. As redes sociais ou as ferramentas de construción e manipulación de imaxes, por exemplo, son instrumentos que permiten novas formas de expresión da cultura e a identidade persoal que hai que aprender a dominar.

Materiais e recursos didácticos

Diversos materiais e recursos didácticos para abordar a materia de Relixión Católica para o 2º Curso da Educación Primaria.

- Libro de texto Relixión Católica.
- Murais.
- Caderno de relatos bíblicos: Ao encontro de Xesús 2.
- Fichas modificables: de adaptación curricular básica e ampliación e fichas de avaliación.
- Xogos, láminas de rutinas de pensamento e láminas de roles de traballo cooperativo.
- CD audio Cantamos a Biblia 2.
- Bits de arte.
- Caderno Vida de santa Tareisa de Xesús.
- Paletas de IIMM (intelixencias múltiples) e Aps (aprendizaxe e servizo).
- Recursos dixitais.

Outros recursos

- Lousa dixital.
- Novo Testamento ou Biblia.
- Dicionario e atlas.
- Material funxible.
- Enciclopedia on line ou en papel.

En canto á distribución do espazo, trátase de explicitar en qué espazos se desenvolverán as aprendizaxes e a diversidade de propostas establecidas.

Espazos	Secuencia
<ul style="list-style-type: none"> • Aula: <p>Adaptable segundo as actividades (orais escritas proxectos, con lousa dixital, canón, ...).</p> <p>A disposición permitirá desprazarse con facilidade polos distintos espazos, os materiais estarán ao alcance dos nenos e nenas para que traballen de forma autónoma.</p> <p>Distribución posible en grupos, asemblea, cantos de xogo e traballo individual.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Espazos comúns: <p>Patios, corredores, ximnasio, comedor, biblioteca do centro, sala de informática...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Espazos exteriores (casa, biblioteca, visitas, ...): <p>Traballos cooperativos, exercicios de aplicación, consolidación e estudo autónomo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Motivación inicial e activación de coñecementos previos. • Desenvolvemento dos contidos e actividades. • Actividades de reforzo e / ou ampliación. • Avaliación.

b) Actividades e estratexias de ensino e aprendizaxe: actividades complementarias

Relación das actividades complementarias e extraescolares planificadas polo centro e relacionadas coa materia de Relixión Católica.

Exemplo:

- Participación na semana cultural organizada polo centro educativo e noutras efemérides ou eventos sociais e culturais do seu ámbito.
- Participación en talleres organizados polo Concello ou outros organismos, relacionados con aspectos literarios e culturais.
- Visita bibliotecas, medios de comunicación, empresas nos que se desenvolvan labores relacionados cos contidos da área.
- Visita a exposicións temporais relacionadas cos temas estudados.

7. AVALIACIÓN DO ALUMNADO

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Bloque 1. O sentido relixioso do home

- Identificar na propia vida o desexo de ser feliz.
- Recoñecer a incapacidade da persoa para alcanzar por si mesmo a felicidade.
- Apreciar a bondade de Dios Padre que creou ao home con este desexo de felicidade.
- Entender o Paraíso como expresión da amizade de Deus coa humanidade.

Bloque 2. A revelación: Deus intervén na historia

- Identificar a acción de Deus na historia en relatos bíblicos.
- Coñecer e valorar na vida dos Patriarcas os trazos de Dios Padre: protección, coidado e acompañamento.
- Recoñecer e apreciar que Deus busca sempre a salvación do home.

Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación

- Coñecer e valorar a resposta de María a Deus.
- Aprender o significado do tempo de Advento.
- Identificar o significado profundo do Nadal.

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa

- Recoñecer o Bautismo como medio para formar parte da Igrexa.
- Observar e comprender os signos presentes na liturxia bautismal.
- Tomar conciencia de que o Padre xera a unidade da Igrexa.
- Coñecer o ano litúrxico e os seus tempos.

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Bloque 1. O sentido relixioso do home

- Toma conciencia e expresa os momentos e as cousas que o fan feliz a el e ás persoas

do seu ámbito.

- Descubre e nomea situacións nas que necesita ás persoas, e sobre todo a Deus, para vivir.
- Valora e agradece que Deus lle creou para ser feliz.
- Le e comprende o relato bíblico do Paraíso.
- Identifica e representa graficamente os dons que Deus fai ao home na creación.
- Expresa, oral e xestualmente, de forma sinxela, a gratitude a Deus pola súa amizade.

Bloque 2. A revelación: Deus intervén na Historia

- Coñece, memoriza e reconstrúe relatos bíblicos da acción de Deus na Historia.
- Selecciona e representa distintas escenas bíblicas da acción de Deus na Historia.
- Asocia expresións e comportamentos dos Patriarcas nos relatos bíblicos a través de recursos interactivos.
- Dramatiza momentos da vida dos Patriarcas onde se exprese a protección, o coidado e o acompañamento de Deus.
- Escoita e describe coas súas palabras momentos nos que Deus axuda ao pobo de Israel.

Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación

- Le e expresa, verbal ou graficamente, o relato da Anunciación.
- Dramatiza a misión dos personaxes que interveñen na Anunciación.
- Identifica os signos de Advento como tempo de espera.
- Recoñece e valora a necesidade da espera como actitude cotiá da vida.
- Coñece o relato do nacemento de Xesús e descobre na actitude e palabras dos personaxes o valor profundo do Nadal.

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa

- Coñece e explica coas súas palabras o sentido do Bautismo.
- Identifica os pais, padriños, presbíteros, bautizados como pobo xerado por Xesús.
- Asocia os elementos materiais da auga, a luz e o óleo co seu significado sacramental.
- Relaciona a unidade da Igrexa coa unidade dos órganos do seu propio corpo.
- Sinala en diferentes expresións artísticas a representación de Deus como pai de todos.
- Constrúe un calendario onde sitúa os diferentes tempos litúrxicos.

AVALIACIÓN DAS COMPETENCIAS. RÚBRICAS.

INDICADORES	Niveis de desempeño			
	1 Pouco axeitado	2 Axeitado	3 Moi axeitado	4 Excelente
Toma conciencia e expresa os momentos e as cousas que o fan feliz a el e ás persoas do seu ámbito.				
Descobre e nomea situacións nas que necesita ás persoas para vivir.				
Coñece que Deus crea as persoas para que sexan felices.				
Le e comprende as pasaxes bíblicas nas que se narra a historia de Adán e Eva.				
Asocia a bondade e o perdón como claves para lograr a felicidade.				
Recoñece a protección, o coidado e o acompañamento de Deus nos relatos bíblicos.				
Identifica o papel dos patriarcas e coñece algúns dos seus nomes.				
Coñece as pasaxes bíblicas que narran momentos nos que Deus axuda o pobo de Israel e os describe coas súas palabras.				
Le e expresa, verbal ou graficamente, o				

INDICADORES	Niveis de desempeño			
	1 Pouco axeitado	2 Axeitado	3 Moi axeitado	4 Excelente
relato da Anunciación.				
Coñece, respecta e valora o Advento como tempo de espera.				
Recoñece e valora a necesidade da espera como actitude cotiá da vida.				
Coñece as pasaxes bíblicas que narran o nacemento de Xesús e descobre na actitude e palabras dos personaxes o valor profundo do Nadal.				

INDICADORES	Niveis de desempeño			
	1 Pouco axeitado	2 Axeitado	3 Moi axeitado	4 Excelente
Selecciona e representa distintas escenas bíblicas da acción de Deus na Historia.				
Coñece, memoriza e reconstrúe relatos bíblicos da acción de Deus na Historia				
Memoriza e reproduce oracións como				

INDICADORES	Niveis de desempeño			
	1	2	3	4
	Pouco axeitado	Axeitado	Moi axeitado	Excelente
xeito de falar a Deus.				
Coñece e explica coas súas palabras o sentido do Bautismo.				
Recoñece o mandamento de Xesús: «amádevos uns a outros».				
Identifica a función dos pais, padriños, presbíteros, bautizados no sacramento do Bautismo.				
Identifica o significado sacramental da auga, a luz e o óleo.				
Coñece as pasaxes bíblicas que narran o bautismo de Xesús.				
Relaciona a unidade da Igrexa coa unidade dos órganos do seu propio corpo.				
Sinala en diferentes expresións artísticas a representación de Deus como pai de todos.				
Coñece o relato bíblico da conversión de Paulo e o seu				

INDICADORES	Niveis de desempeño			
	1 Pouco axeitado	2 Axeitado	3 Moi axeitado	4 Excelente
labor de predicación do evanxeo.				
Constrúe un calendario onde sitúa os diferentes tempos litúrxicos.				
Expresa respecto cara ás celebracións relixiosas.				

b) Instrumentos de avaliación.

Trátase de elaborar unha relación da diversidade de procedementos e instrumentos que permiten avaliar ao alumno/a nesta área:

	Procedementos			
	Escritos	Orais	Observación directa e sistemática	Outros
<i>Instrumentos</i>	<ul style="list-style-type: none">• Tarefas diversas realizadas polo alumnado na actividade diaria da clase.• Caderno de clase do alumno.• Actividades de avaliación (libro, fichas modificables, probas escritas individuais, ...).• Traballos de grupo.• Resolución de exercicios.• Actividades interactivas.	<ul style="list-style-type: none">• Preguntas individuais e grupales.• Participación do alumno/a.• Intervencións na clase.• Postas en común.• Entrevistas.• Probas orais individuais.• Exposicións orais.	<ul style="list-style-type: none">• Escalas.• Listas de control.• Rexistros anecdóticos persoais.• Rexistros de incidencias.• Ficha de rexistro individual.	<ul style="list-style-type: none">• Rúbricas de avaliación (Aprendizaxes, Habilidades xerais).• Equipo de avaliación.• Autoavaliación.• Blog do profesor.

c) Criterios de cualificación.

A cualificación estará relacionada co grao de adquisición das competencias do alumno de 2º curso de Relixión Católica de Educación Primaria, a través de todas as actividades que leve a cabo. Proposta:

	CRITERIOS
<p>1. Traballo autónomo</p> <p style="text-align: center;">30 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Realización sen axuda externa. • Estimación do tempo invertido para resolver unha actividade. • Grao de adquisición de aprendizaxes básicas. • Orde e limpeza na presentación. • Uso axeitado de instrumentos e recursos propios da materia. • Emprego de esquemas. • Revisión do traballo antes de dalo por finalizado. • Valoración do traballo en clase e na casa. • Creatividade.
<p>2. Probas orais e escritas</p> <p style="text-align: center;">30 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Valoración da aprendizaxe dos contidos. • Valoración dos procesos seguidos e dos resultados. • Expresión oral do procedemento seguido ao resolver unha actividade. Coherencia e adecuación. • Valoración do tempo investido e o tempo necesario para resolver unha actividade. • Orde, limpeza e estrutura do traballo presentado. • Caligrafía axeitada. • Tempo de realización. • Destrezas.
<p>2. Actividades TIC</p> <p style="text-align: center;">10 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uso axeitado e guiado do ordenador e algunha ferramenta telemática. • Utilización de Internet, de forma responsable e con axuda, para buscar información sinxela ou para resolver unha actividade. • Tipo de participación (autónomo, con apoio, ningunha). • Grao de elaboración da resposta. • Interese, motivación. • Destrezas. • Capacidade de sintetizar e seleccionar de forma crítica contidos de Internet.
<p>4. Participación e seguimento das clases</p> <p style="text-align: center;">20 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nivel e adecuación das intervencións. • Emprego dunha estrutura clara nas mensaxes. • Uso de vocabulario axeitado. • Comportamento en clase. • Interese e esforzo.
<p>5. Traballo cooperativo.</p> <p>Valoración individual e grupal</p> <p style="text-align: center;">10 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Capacidade de traballar de forma colaborativa. • Comunicación axeitada cos compañeiros. • Resolución de conflitos. • Interese e motivación. • Iniciativa. • Opinión persoal e valoración crítica do traballo en cooperación.

d) Actividades de reforzo e ampliación.

8. ELEMENTOS TRANSVERSAIS.

a) Fomento da lectura. Comprensión lectora. Expresión oral e escrita.

Estratexias para estimular o interese e o hábito da lectura, e para desenvolver a expresión oral e escrita.

Lectura:

- Lectura do libro de texto.
- Outros textos escritos: curtos, de tipoloxía diferente (informativo, descritivo, contos, poemas,...).
- Textos en apoio dixital (Internet e aplicacións informáticas, lectura en pantalla).
- Textos orais complementados e acompañados de imaxes ou audios.

Expresión:

- Exposición oral e escrita en traballos individuais, actividades en grupo, en razoamentos ou intervencións: planificación, redacción, revisión.
- Expresión oral e escrita das aprendizaxes, utilizando un vocabulario preciso.
- Expresión escrita en apoio papel e en pantalla.

b) Comunicación audiovisual. Tecnoloxías da información e da comunicación.

Para incorporar as TIC na aula propúxose unha serie de recursos **integrados** cos contidos e as actividades de Relixión Católica para Segundo Curso, aos cales complementan e amplían.

<i>Actividades TIC</i>	• Actividades integradas nas secuencias de aprendizaxe.
<i>Enlaces en Internet</i>	• Aproveitamento de recursos educativos en Internet: busca de imaxes, información ou curiosidades, e selección e organización para transformar estes elementos en coñecemento.
<i>Libro Dixital interactivo</i>	• Libro proxectable que incorpora elementos de interactividade: actividades, enlaces, animacións...

c) Emprendemento.

-Tomar decisións reflexionando e sopesando posibilidades de xeito autónomo e responsable para afrontar situacións cotiás, así como valorar as informacións de xeito crítico.

-Xerar ideas e propostas en diferentes contextos.

d) Educación cívica e constitucional.

- Coñecer algunhas organizacións sociais e políticas, tomar conciencia da necesidade de defender dereitos e deberes de cada membro da sociedade, e valorar o diálogo como instrumento para solucionar os problemas de convivencia.
- Respetar os símbolos, costumes e maneiras de vida outras poboacións, e rexeitar calquera tipo de discriminación.
- Respetar os restos histórico-artísticas presentes no medio.

e) Ensinanzas transversais

Educación para a igualdade entre sexos

- Fomentar o rexeitamento ante calquera discriminación por razón de sexo.

Educación do consumidor

- Identificar costumes e tradicións navideño.
- Identificar aspectos necesarios para vivir e ser feliz.

Educación ambiental

- Mostrar interese por respectar e coidar a natureza creada por Deus.

Educación para a saúde. Educación sexual

- Coñecer e practicar hábitos elementais de hixiene, alimentación e coidado persoal.
- Coñecer e apreciar os aspectos biolóxicos, emocionais e sociais da sexualidade.

Educación para a paz

- Comprometerse en acoller.
- Aprender a compartir.
- Valorar o perdón como base para a convivencia.
- Mostrar gratitude polo amor recibido.
- Apreciar e respectar as celebración da Igrexa.
- Transmitir alegría e felicidade.

Educación moral e cívica

- Interesarse por coñecer os compañeiros.
- Identificar actitudes baseadas no Amor.
- Comprometerse en ser solidario.
- Valorar a pertenza a un equipo e os seus logros.
- Participar nas tarefas domésticas.

- Reflexionar sobre a propia actitude de coidado dos demais.
- Respectar o templo dos cristiáns.

AVALIACIÓN DA PRÁCTICA DOCENTE E INDICADORES DE ÉXITO

ADECUACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA		RESULTADOS ACADÉMICOS	PROPOSTAS DE MELLORA
Preparación da clase e os materiais didácticos	Hai coherencia entre aquilo programado e o desenvolvemento das clases.		
	Existe unha distribución temporal equilibrada.		
	O desenvolvemento da clase adecúase ás características do grupo.		
Utilización dunha metodoloxía adecuada	Tivéronse en conta aprendizaxes significativas. Considérase a interdisciplinabilidade (en actividades, tratamento dos contidos, etc.).		
	A metodoloxía fomenta a motivación e o desenvolvemento das capacidades do alumno/a.		
Regulación da práctica docente	Grao de seguimento dos alumnos.		
	Validez dos recursos utilizados na clase para as aprendizaxes.		
	Os criterios de promoción están acordados entre os profesores.		
Avaliación das aprendizaxes e información que destes se dá aos alumnos e as familias	Os criterios para unha avaliación positiva atópanse vinculados aos obxectivos e nos contidos.		
	Os instrumentos de avaliación permiten rexistrar numerosas variables da aprendizaxe.		
	Os criterios de cualificación están axustados á tipoloxía de actividades planificadas.		
	Os criterios de avaliación e os criterios de cualificación déronse a coñecer: <ul style="list-style-type: none"> • Aos alumnos. • Ás familias. 		
Utilización de medidas para a atención á diversidade	Adóptanse medidas con antelación para coñecer as dificultades de aprendizaxe.		
	Ofreceuse resposta ás diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxe.		
	As medidas e os recursos ofrecidos foron suficientes.		
	Aplica medidas extraordinarias recomendadas polo equipo docente tendo en conta os informes psicopedagóxicos.		

3º EDUCACIÓN PRIMARIA

COMPETENCIAS

Perfil competencial de Relixión Católica para 3º EP

COMPETENCIAS CLAVE:

CL: Competencia lingüística

CMCT: Competencia matemática ciencia e tecnoloxía

CD: Competencia dixital

AA: Aprender a aprender

CSC: Competencias sociais e cívicas

SIEE: Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

CEC: Conciencia e expresións culturais

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE		COMPETENCIAS CLAVE asociadas						
		CL	CMCT	CD	AA	CSC	SIEE	CEC
Bloque 1. O sentido relixioso do home	1.1 Recorda e narra experiencias recentes nas que descubriu que a familia, os amigos ou o ámbito son un regalo.	X			X		X	
	1.2 Enumera, describe e comparte situacións, persoas ou cousas polas que está agradecido.	X				X		
	2.1 Distingue e enumera accións persoais que o fan feliz ou infeliz.	X				X	X	
	3.1 Le, identifica e explica coas súas palabras as consecuencias do rexeitamento de Adán e Eva ao don de Deus, descritas no relato bíblico.	X			X		X	
Bloque 2. A revelación: Deus intervéñ na Historia	1.1 Aprende e ordena cronoloxicamente os principais feitos da historia de Moisés.		X		X			
	1.2 Coñece e describe a misión de Moisés no relato bíblico.	X						X

	2.1 Expresa graficamente momentos significativos da tarefa de Moisés para liberar o pobo.			X	X			
	2.2 Coñece o contido da Alianza, identifica as súas implicacións e toma conciencia do sentido que poden ter na vida actual.				X		X	X
	3.1 Deseña de xeito ordenado viñetas que recollan os signos da amizade de Deus durante a travesía do seu pobo polo deserto.		X	X				
	3.2 Interésase e agradece os signos do coidado de Deus na súa vida: a saúde, a familia, a escola, os amigos.	X				X		
Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación	1.1 Narra os cambios que o Bautismo introduce na vida de Xesús.	X						
	2.1 Descubre e subliña, nos relatos de milagres, os xestos e accións de Xesús que fan felices os homes.				X		X	
	2.2 Respecta e valora o comportamento de Xesús cos pecadores.					X		
	3.1 Identifica e comenta algunhas características diferenciais nas respostas das persoas que chama Xesús nos relatos evanxélicos.	X				X	X	
Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa	1.1 Busca testemuños da acción misioneira e caritativa da Igrexa como continuidade da misión de Xesús.			X	X	X		
	1.2 Crea relatos breves para expresar como a acción misioneira, a caridade e os sacramentos axudan a lograr a felicidade das persoas.	X					X	
	2.1 Compón textos que expresen o diálogo da persoa con Deus.	X					X	
	2.2 Recompila e pon en común cos seus compañeiros oracións que a comunidade cristiá utiliza cotianamente.	X				X		X

3.1 Observa e descobre na vida dos santos manifestacións da amizade con Deus.				X			X
4.1 Explica significativamente a orixe do Nosopai.	X				X		
4.2 Reconstrúe e dramatiza o contexto no que Xesús entrega a oración do Nosopai aos discípulos.	X				X		X

CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis
Bloque 1. O sentido relixioso do home. UD1: O regalo máis fermoso de Deus		
A realidade que nos rodea como don para a nosa felicidade. Respostas do home ao don de Deus. Ruptura do home con Deus: Adán e Eva.	1. Recoñecer e valorar que os seus pais, amigos e ámbito son un don de Deus para a súa felicidade.	1.1 Recorda e narra experiencias recentes nas que descubriu que a familia, os amigos ou o ámbito son un regalo. 1.2 Enumera, describe e comparte situacións, persoas ou cousas polas que está agradecido.
	2. Tomar conciencia de que as accións persoais achegan ou separan de Deus.	2.1 Distingue e enumera accións persoais que o fan feliz ou infeliz.
	3. Comprender que a elección que fan Adán e Eva é un rexeitamento ao don de Deus.	3.1 Le, identifica e explica coas súas palabras as consecuencias do rexeitamento de Adán e Eva ao don de Deus, descritas no relato bíblico.
Bloque 2. A revelación: Deus intervén na historia. UD2: A Alianza de Deus co seu pobo		

<p>A vocación de Moisés para liberar o seu pobo. A Alianza de Deus co pobo de Israel no Sinaí. O coidado de Deus co seu pobo: signos de amizade (a nube, o maná, a auga...).</p>	<p>1. Descubrir a importancia de Moisés para a liberación do pobo de Israel.</p>	<p>1.1 Aprende e ordena cronoloxicamente os principais feitos da historia de Moisés. 1.2 Coñece e describe a misión de Moisés no relato bíblico.</p>
	<p>2. Recoñecer as consecuencias da Alianza de Deus con Israel.</p>	<p>2.1 Expresa graficamente momentos significativos da tarefa de Moisés para liberar o pobo. 2.2 Coñece o contido da Alianza, identifica as súas implicacións e toma conciencia do sentido que poden ter na vida actual.</p>
	<p>3. Recoñecer e valorar os signos da amizade de Deus co seu pobo.</p>	<p>3.1 Deseña de xeito ordenado viñetas que recollan os signos da amizade de Deus durante a travesía do seu pobo polo deserto. 3.2 Interésase e agradece os signos do coidado de Deus na súa vida: a saúde, a familia, a escola, os amigos.</p>
<p>Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación. UD3: Xesús ten unha gran misión. / UD4: Xesús ensina a vivir felices. / UD5: A aventura de seguir a Xesús</p>		
<p>O Bautismo de Xesús: comezo da misión. A misión de Xesús é facer felices os homes. O seguimento de Xesús. Diferentes respostas á chamada de Xesús.</p>	<p>1. Asociar o Bautismo de Xesús co momento no que inicia a súa vida pública.</p>	<p>1.1 Narra os cambios que o Bautismo introduce na vida de Xesús.</p>
	<p>2. Distinguir como Xesús fai felices os homes cos seus xestos e accións.</p>	<p>2.1 Descubre e subliña, nos relatos de milagres, os xestos e accións de Xesús que fan felices os homes. 2.2 Respecta e valora o comportamento de Xesús cos pecadores.</p>
	<p>3. Comparar as diferentes respostas dos amigos de Xesús á súa chamada.</p>	<p>3.1 Identifica e comenta algunhas características diferenciais nas respostas das persoas que chama Xesús nos relatos evanxélicos.</p>

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa
UD6: A Igrexa é unha grande familia / UD7: Xesús ensínanos a orar

<p>A Igrexa continuadora da misión de Xesús. Os cristiáns expresan a amizade con Deus no diálogo con Él e a través da súa vida. O Nosopai, signo de pertenza á comunidade cristiá.</p>	<p>1. Identificar e valorar as accións da Igrexa que continúan a misión de Xesús.</p>	<p>1.1. Busca testemuños da acción misioneira e caritativa da Igrexa como continuidade da misión de Xesús. 1.2 Crea relatos breves para expresar como a acción misioneira, a caridade e os sacramentos axudan a lograr a felicidade das persoas.</p>
	<p>2. Sinalar a oración como unha forma de expresión da amizade con Deus.</p>	<p>2.1 Compón textos que expresen o diálogo da persoa con Deus. 2.2 Recompila e pon en común cos seus compañeiros oracións que a comunidade cristiá utiliza cotianamente.</p>
	<p>3. Descubrir trazos da amizade con Deus na vida cotiá.</p>	<p>3.1 Observa e descobre na vida dos santos manifestacións da amizade con Deus.</p>
	<p>4. Comprender que a oración do Nosopai expresa a pertenza á comunidade eclesial.</p>	<p>4.1 Explica significativamente a orixe do Nosopai. 4.2 Reconstrúe e dramatiza o contexto no que Xesús entrega a oración do Nosopai aos discípulos.</p>

UNIDADES DIDÁCTICAS: ORGANIZACIÓN E DISTRIBUCIÓN TEMPORAL

RELIXIÓN CATÓLICA 3ºEP

Unidade	Contidos	Tempo aprox.
1. O regalo máis fermoso de Deus	<p>1. ¡ Canta beleza nos rodea! 2. A Biblia fálanos do Xardín do Edén. 3. Elixir o ben fainos felices. Movo o meu pensamento: «Dez veces dous».</p>	4 sesións
2. A Alianza de Deus co seu pobo	<p>1. A Biblia fálanos de Moisés e o pobo de Israel. 2. A Biblia fálanos de como Deus coida o seu pobo. 3. A Alianza de Deus co seu pobo. Movo o meu pensamento: «Palabra, idea,</p>	4 sesións

	frase».	
3. Xesús ten unha gran misión	1. A Biblia fálanos do Bautismo de Xesús. 2. Xesús empeza a súa misión. Movo o meu pensamento: «3, 2, 1, ponte».	4 sesións
4. Xesús ensina a vivir felices	1. Os favoritos de Xesús. 2. A Biblia fálanos de como Xesús sanda. 3. Receita para vivir felices. Movo o meu pensamento: «Color, forma, liñas».	4 sesións
5. A aventura de seguir a Xesús	1. Xesús invítanos a seguilo. 2. A Biblia fálanos do mozo rico e de Mateo. 3. A Biblia fálanos do sementador. Movo o meu pensamento: « Principio - medio -final».	4 sesións
6. A Igrexa é unha gran familia	1. A Biblia fálanos da primeira Igrexa. 2. A Igrexa continúa a misión de Xesús. 3. A Igrexa celebra a fe en Xesús. Movo o meu pensamento: «Cor, símbolo, imaxe».	4 sesións
7. Xesús ensínanos a orar	1. Os bos amigos. 2. A oración expresa a amizade con Deus. 3. Os santos, amigos de Deus. Movo o meu pensamento: «Círculo de puntos de vista».	6 sesións

6. METODOLOGIA. ORIENTACIÓNS DIDÁCTICAS

a) Metodoloxía xeral e específica.

A inclusión da materia de Relixión Católica responde, en primeiro lugar, á importancia que esta materia ten dentro da educación para que o alumno poida conseguir un desenvolvemento pleno e integral da súa personalidade. A necesidade de sentido do ser humano é unha evidencia á que a escola necesariamente debe dar resposta. A educación da dimensión relixiosa é parte fundamental para a maduración da persoa. Non podería existir unha formación integral e, polo tanto, unha educación de calidade, se non se permitise o desenvolvemento de todas as dimensións inherentes ao ser humano, entre as cales se atopa a relixiosa. Esta capacidade básica da persoa adquire o seu auténtico cumprimento cando se descobre o sentido da vida. O ensino de Relixión Católica nos centros escolares axudará aos estudantes a ensanchar os espazos da racionalidade e adoptar unha actitude de apertura ao sentido relixioso da vida, sexa cal sexa a súa manifestación concreta.

Para responder a estes retos propónse unha metodoloxía focalizada no desenvolvemento das competencias clave e as intelixencias múltiples.

A integración das **competencias** e as **intelixencias múltiples** na área leva consigo insistir máis nas ferramentas esenciais da aprendizaxe (comprensión e expresión oral e escrita) e poñer en práctica estratexias didácticas que teñan en conta as diferentes

posibilidades de adquisición do alumno/a. Isto conséguese:

- Nas propostas de traballo cooperativo.
- Nas dobres páxinas ao final de cada unidade didáctica do libro do alumno / a.
- Nas **actividades competenciales** e de **intelixencias múltiples**.

Mediante as tarefas integradas, os alumnos poden desenvolver as súas capacidades en torno á planificación do traballo, a selección dun tema de interese, os contidos e os materiais que serán utilizados, en relación coa elaboración e a presentación, a súa corrección e, finalmente, a exposición, todo baixo un prisma de colaboración e intercambio entre iguais. En definitiva, predomina o traballo cooperativo, que permite desenvolver a capacidade de discusión, a comunicación, o intercambio de ideas, o respecto e a comprensión das opinións alleas, así como a reflexión sobre as ideas propias.

Á hora de avaliar, a **rúbrica de avaliación** convértese para o profesor/a nun instrumento ou unha guía dunha serie de criterios avaliábeis de coñecementos e competencias, en diferentes graos de consecución, logrados por o alumno/a.

O **uso das TIC** é un elemento para favorecer a construción de aprendizaxes con sentido, xa que nos permite motivar ao alumno/a, contextualizar o contido obxecto de aprendizaxe, facilitar a relación da nova aprendizaxe con contextos reais, xeneralizar e ampliar o contido e facilitar a elaboración de síntese e a transferencia do coñecemento.

A metodoloxía proposta promove a construción de aprendizaxes significativas a partir de secuencias de adquisición de coñecementos que formulan:

- Evocación de coñecementos previos para abordar os novos contidos.
- Incorporación progresiva e coidada de novos coñecementos, mediante exemplos extraídos de situacións cotiás e contextualizadas para o alumno/a de 3º curso de Primaria, que favorecen a súa comprensión. Isto posibilita a transferencia de aprendizaxes na vida cotiá, conectando coa adquisición das competencias propias da materia.
- Exercicios e actividades diversificadas que teñen en conta competencias e intelixencias múltiples: traballo individual, traballo cooperativo en grupo e en tarefas integradas, uso das TIC e actividades que traballan contidos fundamentais. Están secuenciados por niveis de dificultade, abordan diversos estilos cognitivos e intelixencias e facilitan a adquisición de competencias a todos os alumnos.

A materia de relixión católica utilizará unha metodoloxía que respectará os seguintes principios:

- Recoñecemento do rol do docente. O docente é peza clave na elaboración e implementación de actividades de aula axustadas ao grupo concreto que está a ensinar. Conferencia Episcopal Española Currículo de Relixión e Moral Católica. A súa formación resulta, polo tanto, fundamental á hora de garantir o éxito do proceso de aprendizaxe.
- Adaptación ao ámbito emocional e cognitivo dos estudantes respectando o desenvolvemento psicoevolutivo propio de cada etapa. Esta atención permitirá

combinar de xeito axeitado o concreto e o abstracto, o traballo individual e o grupal, o manipulativo, experiencial e visual cos aspectos conceptuais.

- Respecto polos ritmos e estilos de aprendizaxe dos estudantes. Non todos os estudantes son iguais, non todos aprenden á mesma velocidade nin utilizan as mesmas estratexias. A atención á diversidade e o desenvolvemento da inclusión comeza na asunción deste principio fundamental.
- Consideración da dimensión humanista. Todas as aprendizaxes estarán ao servizo da formación humana. A materia de relixión, dende a súa clave personalizadora, require que todo tipo de aprendizaxes, instrumentais, cognitivas, actitudinais, socio afectivos non sexan considerados fin en si mesmo senón que estean ao servizo da formación integral do ser humano.
- Respecto pola curiosidade e inquietudes dos estudantes. Consideración dos intereses e expectativas dos estudantes así como dos coñecementos previos, de maneira que se garanta unha aprendizaxe significativa.
- Seguimento dos criterios de avaliación educativa. Para facilitar o cumprimento destes principios metodolóxicos aplicarase unha avaliación continua, global e formativa ao longo do proceso de ensino e aprendizaxe; e sumativa ao final do proceso, de maneira que se avalíe o nivel de logro alcanzado. A avaliación obxectiva garantirá unha valoración axeitada da dedicación, esforzo e rendemento de todos os estudantes.
- Desenvolvemento da aprendizaxe en equipo e/ou cooperativa. O estudo e reflexión do cristianismo, por o seu intrínseca dimensión comunitaria, é unha materia adecuada para desenvolver o traballo en equipo e a aprendizaxe cooperativa.
- Utilización educativa dos recursos tecnolóxicos. O ensino da relixión promoverá a utilización da tecnoloxía da información e a comunicación non só dun xeito instrumental, que resulte útil ao estudante na busca de información ou na resolución de problemas formulados na clase, senón procurando a súa integración na vida do suxeito e o seu uso ético. As redes sociais ou as ferramentas de construción e manipulación de imaxes, por exemplo, son instrumentos que permiten novas formas de expresión da cultura e a identidade persoal que hai que aprender a dominar.

Materiais e recursos didácticos

Relación dos diversos materiais e recursos didácticos para abordar a materia de Relixión Católica para o 3º Curso da Educación Primaria.

- Libro de texto Relixión Católica.
- Murais.
- Caderno de relatos bíblicos: Ao encontro de Xesús 3.

- Fichas modificables: de adaptación curricular básica e ampliación e fichas de avaliación.
- Xogos, láminas de rutinas de pensamento e láminas de roles de traballo cooperativo.
- CD audio Cantamos a Biblia 3.
- Bits de arte.
- Caderno Vida de santa Margarida Alacoque.
- Paletas de IIMM (intelixencias múltiples) e Aps (aprendizaxe e servizo).
- Recursos dixitais.

Outros recursos

- Lousa dixital.
- Novo Testamento ou Biblia.
- Dicionario e atlas.
- Material funxible.
- Enciclopedia on line ou en papel.

En canto á distribución do espazo, trátase de explicitar en qué espazos se desenvolverán as aprendizaxes e a diversidade de propostas establecidas.

Espazos	Secuencia
<ul style="list-style-type: none"> • Aula: <p>Adaptable segundo as actividades (orais escritas proxectos, con lousa dixital, canón, ...).</p> <p>A disposición permitirá desprazarse con facilidade polos distintos espazos, os materiais estarán ao alcance dos nenos e nenas para que traballen de forma autónoma.</p> <p>Distribución posible en grupos, asemblea, cantos de xogo e traballo individual.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Espazos comúns: <p>Patios, corredores, ximnasio, comedor, biblioteca do centro, sala de informática...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Espazos exteriores (casa, biblioteca, visitas, ...): <p>Traballos cooperativos, exercicios de aplicación, consolidación e estudo autónomo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Motivación inicial e activación de coñecementos previos. • Desenvolvemento dos contidos e actividades. • Actividades de reforzo e / ou ampliación. • Avaliación.

b) Actividades e estratexias de ensino e aprendizaxe: actividades complementarias

Relación das actividades complementarias e extraescolares planificadas polo centro e relacionadas coa materia de Relixión Católica.

Exemplo:

- Participación na semana cultural organizada polo centro educativo e noutras efemérides ou eventos sociais e culturais do seu ámbito.
- Participación en talleres organizados polo Concello ou outros organismos, relacionados con aspectos literarios e culturais.
- Visita bibliotecas, medios de comunicación, empresas nos que se desenvolvan labores relacionados cos contidos da área.
- Visita a exposicións temporais relacionadas cos temas estudados.

7. AVALIACIÓN DO ALUMNADO

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Bloque 1. O sentido relixioso do home

- Recoñecer e valorar que os seus pais, amigos e ámbito son un don de Deus para a súa felicidade.
- Tomar conciencia de que as accións persoais achegan ou separan de Deus.
- Comprender que a elección que fan Adán e Eva é un rexeitamento ao don de Deus.

Bloque 2. A revelación: Deus intervén na historia

- Descubrir a importancia de Moisés para a liberación do pobo de Israel.
- Recoñecer as consecuencias da Alianza de Deus con Israel.
- Recoñecer e valorar os signos da amizade de Deus co seu pobo.

Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación

- Asociar o Bautismo de Xesús co momento no que inicia a súa vida pública.
- Distinguir como Xesús fai felices os homes cos seus xestos e accións.
- Comparar as diferentes respostas dos amigos de Xesús á súa chamada.

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa

- Identificar e valorar as accións da Igrexa que continúan a misión de Xesús.
- Sinalar a oración como unha forma de expresión da amizade con Deus.
- Descubrir trazos da amizade con Deus na vida cotiá.
- Comprender que a oración do Nosopai expresa a pertenza á comunidade eclesial.

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Bloque 1. O sentido relixioso do home

- Recordar e narra experiencias recentes nas que descubriu que a familia, os amigos ou o ámbito son un regalo.
- Enumera, describe e comparte situacións, persoas ou cousas polas que está agradecido.
- Distingue e enumera accións persoais que o fan feliz ou infeliz.
- Le, identifica e explica coas súas palabras as consecuencias do rexeitamento de Adán e

Eva ao don de Deus, descritas no relato bíblico.

Bloque 2. A revelación: Deus intervén na historia

- Coñece, memoriza e reconstrúe relatos bíblicos da acción de Deus na Historia.
- Selecciona e representa distintas escenas bíblicas da acción de Deus na Historia.
- Asocia expresións e comportamentos dos Patriarcas nos relatos bíblicos a través de recursos interactivos.
- Dramatiza momentos da vida dos Patriarcas onde se exprese a protección, o coidado e o acompañamento de Deus.
- escoita e describe coas súas palabras momentos nos que Deus axuda ao pobo de Israel.

Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación

- Narra os cambios que o Bautismo introduce na vida de Xesús.
- Descubre e subliña, nos relatos de milagres, os xestos e accións de Xesús que fan felices os homes.
- Respecta e valora o comportamento de Xesús cos pecadores.
- Identifica e comenta algunhas características diferenciais nas respostas das persoas que chama Xesús nos relatos evanxélicos.

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na Historia: a Igrexa

- Busca testemuños da acción misioneira e caritativa da Igrexa como continuidade da misión de Xesús.
- Crea relatos breves para expresar como a acción misioneira, a caridade e os sacramentos axudan a lograr a felicidade das persoas.
- Compón textos que expresen o diálogo da persoa con Deus.
- Recompila e pon en común cos seus compañeiros oracións que a comunidade cristiá utiliza cotianamente.
- Observa e descobre na vida dos santos manifestacións da amizade con Deus.
- Explica significativamente a orixe do Nosopai.
- Reconstrúe e dramatiza o contexto no que Xesús entrega a oración do Nosopai aos discípulos.

AVALIACIÓN DAS COMPETENCIAS. RÚBRICAS.

INDICADORES	Niveis de desempeño			
	1	2	3	4
	Pouco axeitado	Axeitado	Moi axeitado	Excelente
Coñece, respecta e valora a Creación.				

INDICADORES	Niveis de desempeño			
	1 Pouco axeitado	2 Axeitado	3 Moi axeitado	4 Excelente
Identifica e valora a familia, os mestres e os amigos como piares fundamentais da súa vida.				
Coñece e aprecia a través de modelos bíblicos o amor de Deus cara ao ser humano.				
Recoñece para os cristiáns Deus crea as persoas libres.				
Identifica a elección de facer o ben coa felicidade e valora as súas consecuencias.				
Coñece e valora o significado da Alianza de Deus co seu pobo.				
Identifica as principais pasaxes bíblicas nas que se narra a historia da liberación do pobo de Israel.				
Coñece e aprecia a través de modelos bíblicos o amor de Deus cara ao ser humano.				
Recoñece a importancia da Alianza de Deus co seu pobo: os Dez Mandamentos.				
Identifica o Mandamento do Amor como o resumo que fixo Xesús de los Dez Mandamentos.				
Recoñece a misión de Xesús como transmisor da boa noticia do amor de Deus.				
Identifica a pasaxe bíblica na que se narra o Bautismo de Xesús.				
Coñece e aprecia a través de modelos bíblicos o amor de Deus cara ao ser humano.				

INDICADORES	Niveis de desempeño			
	1 Pouco axeitado	2 Axeitado	3 Moi axeitado	4 Excelente
Recoñece a misión dos doce apóstolos como seguidores de Xesús e transmisores da palabra de Deus.				
Memoriza o Nosopai e identifícao como a oración que ensina a rezar a Deus e a chamalo «Pai».				
Recoñece o amor de Xesús cara aos pecadores como transmisor de fortaleza e transformación.				
Identifica a pasaxe bíblica na que se narra o milagre do paralítico de Cafarnaún.				
Coñece e aprecia os milagres como símbolos do amor de Deus cara ao ser humano.				
Coñece e aprecia as parábolas como relatos utilizados por Xesús para poder comprender as súas ensinanzas.				
Coñece as Benaventuranzas e identifícaas como accións que permiten facer máis felices aos demais e a un/a mesmo/a.				
Recoñece o convite de Xesús a vivir seguindo a súa mensaxe.				
Identifica o relato bíblico do mozo rico.				
Identifica o relato bíblico da chamada de Mateo.				
Coñece a boa noticia do amor de Deus e o seu plan para vivir felices.				

INDICADORES	Niveis de desempeño			
	1	2	3	4
	Pouco axeitado	Axeitado	Moi axeitado	Excelente
Coñece a parábola do sementador e comprende o ensino que dela se desprende.				
Coñece o significado da expresión «A primeira Igrexa» e identifica qué accións se levaban a cabo.				
Identifica a pasaxe bíblica sobre a primeira Igrexa.				
Coñece a misión da Igrexa como continuadora da misión de Xesús.				
Coñece os sacramentos e sabe o sentido de cada un.				
Clasifica os sacramentos segundo sexan de iniciación, de sanación ou de servizo.				
Recoñece o xeito en como os cristiáns se dirixen a Deus cando oran.				
Identifica as pasaxes bíblicas nos que se narra como Xesús ensina a orar.				
Identifica as diferentes maneiras de orar.				
Sabe quen son os santos e as santas e coñece a biografía dalgúns deles.				
Coñece o verdadeiro valor e sentido da amizade.				

b) Instrumentos de avaliación.

Trátase de elaborar unha relación da diversidade de procedementos e instrumentos que permiten avaliar ao alumno/a nesta área:

	Procedementos			
	Escritos	Orais	Observación directa e sistemática	Outros
<i>Instrumentos</i>	<ul style="list-style-type: none">• Tarefas diversas realizadas polo alumnado na actividade diaria da clase.• Caderno de clase do alumno.• Actividades de avaliación (libro, fichas modificables, probas escritas individuais, ...).• Traballos de grupo.• Resolución de exercicios.• Actividades interactivas.	<ul style="list-style-type: none">• Preguntas individuais e grupales.• Participación do alumno/a.• Intervencións na clase.• Postas en común.• Entrevistas.• Probas orais individuais.• Exposicións orais.	<ul style="list-style-type: none">• Escalas.• Listas de control.• Rexistros anecdóticos persoais.• Rexistros de incidencias.• Ficha de rexistro individual.	<ul style="list-style-type: none">• Rúbricas de avaliación (Aprendizaxes, Habilidades xerais).• Equipo de avaliación.• Autoavaliación.• Blog do profesor.

c) Criterios de cualificación.

A cualificación estará relacionada co grao de adquisición das competencias do alumno de 3º curso de Relixión Católica de Educación Primaria, a través de todas as actividades que leve a cabo. Proposta:

	CRITERIOS
<p>1. Traballo autónomo</p> <p style="text-align: center;">30 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Realización sen axuda externa. • Estimación do tempo invertido para resolver unha actividade. • Grao de adquisición de aprendizaxes básicas. • Orde e limpeza na presentación. • Uso axeitado de instrumentos e recursos propios da materia. • Emprego de esquemas. • Revisión do traballo antes de dalo por finalizado. • Valoración do traballo en clase e na casa. • Creatividade.
<p>2. Probas orais e escritas</p> <p style="text-align: center;">30 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Valoración da aprendizaxe dos contidos. • Valoración dos procesos seguidos e dos resultados. • Expresión oral do procedemento seguido ao resolver unha actividade. Coherencia e adecuación. • Valoración do tempo investido e o tempo necesario para resolver unha actividade. • Orde, limpeza e estrutura do traballo presentado. • Caligrafía axeitada. • Tempo de realización. • Destrezas.
<p>3. Actividades TIC</p> <p style="text-align: center;">10 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uso axeitado e guiado do ordenador e algunha ferramenta telemática. • Utilización de Internet, de forma responsable e con axuda, para buscar información sinxela ou para resolver unha actividade. • Tipo de participación (autónomo, con apoio, ningunha). • Grao de elaboración da resposta. • Interese, motivación. • Destrezas. • Capacidade de sintetizar e seleccionar de forma crítica contidos de Internet.
<p>4. Participación e seguimento das clases</p> <p style="text-align: center;">20 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nivel e adecuación das intervencións. • Emprego dunha estrutura clara nas mensaxes. • Uso de vocabulario axeitado. • Comportamento en clase. • Interese e esforzo.
<p>5. Traballo cooperativo. Valoración individual e grupal</p> <p style="text-align: center;">10 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Capacidade de traballar de forma colaborativa. • Comunicación axeitada cos compañeiros. • Resolución de conflitos. • Interese e motivación. • Iniciativa. • Opinión persoal e valoración crítica do traballo en cooperación.

d) Actividades de reforzo e ampliación.

ADAPTACIÓN CURRICULAR

- (BÁSICA): os contidos nucleares da Unidade Didáctica preséntanse de forma pautada, con apoio gráfico, seguindo unha secuencia de aprendizaxe que facilita a adquisición de Competencias por parte dos alumnos.
- (AMPLIACIÓN): fichas modificables con actividades de maior dificultade na súa resolución, polo tratamento doutros contidos relacionados cos do curso, etc.

ELEMENTOS TRANSVERSAIS.

a) Fomento da lectura. Comprensión lectora. Expresión oral e escrita.

Estratexias para estimular o interese e o hábito da lectura, e para desenvolver a expresión oral e escrita.

Lectura:

- Lectura do libro de texto.
- Outros textos escritos: curtos, de tipoloxía diferente (informativo, descritivo, contos, poemas,...).
- Textos en apoio dixital (Internet e aplicacións informáticas, lectura en pantalla).
- Textos orais complementados e acompañados de imaxes ou audios.

Expresión:

- Exposición oral e escrita en traballos individuais, actividades en grupo, en razoamentos ou intervencións: planificación, redacción, revisión.
- Expresión oral e escrita das aprendizaxes, utilizando un vocabulario preciso.
- Expresión escrita en apoio papel e en pantalla.

b) Comunicación audiovisual. Tecnoloxías da información e da comunicación.

Para incorporar as TIC na aula propúxose unha serie de recursos **integrados** cos contidos e as actividades de Relixión Católica para Terceiro Curso, aos cales complementan e amplían.

<i>Actividades TIC</i>	• Actividades integradas nas secuencias de aprendizaxe.
<i>Enlaces en Internet</i>	• Aproveitamento de recursos educativos en Internet: busca de imaxes, información ou curiosidades, e selección e organización para transformar estes elementos en coñecemento.
<i>Libro Dixital interactivo</i>	• Libro proxectable que incorpora elementos de interactividade: actividades, enlaces, animacións...

c) Emprendimiento.

-Tomar decisións reflexionando e sopesando posibilidades de xeito autónomo e responsable para afrontar situacións cotiás, así como valorar as informacións de xeito crítico.

-Xerar ideas e propostas en diferentes contextos.

d) Educación cívica e constitucional.

- Coñecer algunhas organizacións sociais e políticas, tomar conciencia da necesidade de defender dereitos e deberes de cada membro da sociedade, e valorar o diálogo como instrumento para solucionar os problemas de convivencia.
- Respetar os símbolos, costumes e maneiras de vida outras poboacións, e rexeitar calquera tipo de discriminación.
- Respetar os restos histórico-artísticas presentes no medio.

e) Ensinanzas transversais

Educación moral e cívica

- Identificación e análise das causas que provocan situacións de marxinação e inxustiza social.
- Superación de prexuízos respecto ás persoas ou os grupos sociais minoritarios.
- Interese por coñecer os aspectos positivos doutras culturas e valoralos axeitadamente.
- Interese por comprender e valorar as características e calidades das persoas que o rodean, establecendo con elas relacións equilibradas e construtivas, así como recoñecendo e valorando criticamente as súas diferenzas.
- Adquisición progresiva de seguridade en si mesmo para enfrontarse con autonomía a calquera situación e para resolver aquelas que sexan conflitivas.
- Desenvolvemento progresivo da autonomía persoal.
- Interese por establecer relacións afectivas cos demais.
- Participación nas actividades de grupo, respectando os puntos de vista dos demais.
- Participación nas tarefas de grupo, mostrando actitudes de solidariedade e colaboración.
- Aceptación e respecto polas normas que democraticamente se establezan na planificación e realización de tarefas comúns.
- Responsabilidade no exercicio dos dereitos e deberes que corresponden a cada membro do grupo.
- Importancia e valoración do labor que a Igrexa, a través das súas institucións, ofrece desinteresadamente aos máis necesitados.
- Aprecio polos valores básicos que rexen a vida e a convivencia, descubrindo as razóns da súa existencia e obrando en consecuencia.

Educación para a paz

- Descubrimiento e valoración das calidades e aptitudes dos demais.
- Importancia do diálogo como medio para solucionar conflitos.
- Respecto e tolerancia cara ás opinións alleas.
- Análises de posturas e actitudes que favorecen vivir en paz: diálogo, perdón, aceptación, colaboración...
- Interese por coñecer o novo mandamento de Xesús para alcanzar a verdadeira paz cun mesmo e cos demais.

Educación para a saúde

- Valoración do propio corpo como obra da Creación.
- Aprecio polo propio corpo e o coidado deste.
- Actitude de axuda cara ás persoas enfermas, débiles, anciás, indefensas, ..., e colaboración con estas.
- Actitude de rexeitamento cara a calquera práctica que vaia en contra da vida e da saúde, e de acollida cara a aquelas que a favorezan.

Educación para a igualdade entre os sexos

- Interese por descubrir a dignidade da persoa e valorala.
- Valoración do home e a muller, dende a súa dignidade de persoa e como seres máis importantes da Creación.
- Importancia e valoración da mensaxe de Xesús e da doutrina da Igrexa sobre a dignidade do home e a muller como fillos de Deus.
- Asunción das tarefas que deben realizarse, independentemente de que se sexa home ou muller.
- Rexeitamento cara a calquera manifestación que supoña discriminación baseada na diferenza de sexo.

Educación ambiental

- Descubrimiento global do ámbito como elemento imprescindible para a vida.
- Interese por respectar a natureza, obra da Creación ao servizo do home e a muller.
- Actitude de colaboración para respectar, manter e mellorar o medio.
- Respecto polas orientacións da Igrexa e de moitos santos sobre o respecto cara á natureza, as plantas, os animais...
- Valoración do traballo das persoas que colaboraron e colaboran na mellora do medio.

Educación sexual

- Manifestación de sentimentos que favorezan a amizade, a tenrura e a igualdade entre os sexos.
- Interese pola mensaxe cristiá sobre o papel do home e a muller como procreadores da especie humana.
- Importancia da sexualidade como actitude de plena comunicación afectiva entre as persoas.

Educación do consumidor

- Actuación responsable na utilización de servizos e bens de consumo.
- Respecto e aceptación das normas que regulan o uso e consumo dos recursos enerxéticos.
- Actitude de rexeitamento cara ao consumismo.
- Sensibilización ante os colectivos que non poden satisfacer as necesidades básicas e actitude de colaboración.

Educación vial

- Actitude de colaboración con persoas diminuídas e con aquelas que teñen dificultades para circular.

AVALIACIÓN DA PRÁCTICA DOCENTE E INDICADORES DE ÉXITO

ADECUACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA		RESULTADOS ACADÉMICOS	PROPOSTAS DE MELLORA
Preparación da clase e os materiais didácticos	Hai coherencia entre aquilo programado e o desenvolvemento das clases.		
	Existe unha distribución temporal equilibrada.		
	O desenvolvemento da clase adecúase ás características do grupo.		
Utilización dunha metodoloxía adecuada	Tivéronse en conta aprendizaxes significativas. Considérase a interdisciplinabilidade (en actividades, tratamento dos contidos, etc.).		
	A metodoloxía fomenta a motivación e o desenvolvemento das capacidades do alumno/a.		
Regulación da práctica docente	Grao de seguimento dos alumnos.		
	Validez dos recursos utilizados na clase para as aprendizaxes.		
	Os criterios de promoción están acordados entre os profesores.		
Avaliación das aprendizaxes e información que destes se dá aos alumnos e as familias	Os criterios para unha avaliación positiva atópanse vinculados aos obxectivos e nos contidos.		
	Os instrumentos de avaliación permiten rexistrar numerosas variables da aprendizaxe.		
	Os criterios de cualificación están axustados á tipoloxía de actividades planificadas.		
	Os criterios de avaliación e os criterios de cualificación déronse a coñecer: <ul style="list-style-type: none"> • Aos alumnos. • Ás familias. 		
Utilización de medidas para a atención á diversidade	Adóptanse medidas con antelación para coñecer as dificultades de aprendizaxe.		
	Ofreceuse resposta ás diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxe.		
	As medidas e os recursos ofrecidos foron suficientes.		
	Aplica medidas extraordinarias recomendadas polo equipo docente tendo en conta os informes psicopedagóxicos.		

4º EDUCACIÓN PRIMARIA

COMPETENCIAS

Perfil competencial de Relixión Católica para 4º EP

COMPETENCIAS CLAVE:

CL: Competencia lingüística

CMCT: Competencia matemática ciencia e tecnoloxía

CD: Competencia dixital

AA: Aprender a aprender

CSC: Competencias sociais e cívicas

SIEE: Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

CEC: Conciencia e expresións culturais

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE		COMPETENCIAS CLAVE asociadas						
		CL	CMCT	CD	AA	CSC	SIEE	CEC
Bloque 1. O sentido relixioso do home	1.1 Localiza e describe situacións de pecado descubertas nos relatos das relixións antigas.	X						X
	1.2 Cualifica o tipo de pecado en situacións do seu ámbito e compáraas coas atopadas nos relatos das relixións antigas.	X				X		X
	2.1 Recorda e acepta situacións persoais ou sociais que necesitan de perdón.				X	X		
Bloque 2. A revelación: Deus intervéen na Historia	1.1 Sitúa no relato as frases que expresan a falta de colaboración na tarefa de Deus e o rexeitamento da amizade con ÉL, e aplícaas a situacións actuais.	X				X		
	1.2 Recorda e narra acontecementos actuais nos que se rexeitou a amizade con Deus.	X			X	X		
	2.1 Descubre e enumera as características do perdón de Deus nalgúns relatos bíblicos.	X			X			

	3.1 Identifica e describe comportamentos da vida do rei David que se opoñen á vontade de Deus.	X					
	4.1 Compara a actitude de David con situacións persoais nas que sentiu a necesidade de ser perdoado.				X	X	
	4.2 Recoñece e expresa artisticamente escenas da historia de David nas que Deus o perdoa. Mostra respecto polas intervencións dos seus compañeiros.					X	X X
	5.1 Reconstrúe e memoriza escenas bíblicas onde Deus fai a promesa do Mesías.				X		
Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación	1.1 Analiza, comenta e crea relatos onde actualiza as parábolas do fillo pródigo e do fariseo e o publicano.	X				X	X
	2.1 Visualiza, en obras de arte, escenas de perdón e explícaas.	X		X			X
	3.1 Busca, subliña e comenta trazos da preferencia de Xesús polos máis necesitados e os enfermos, nos textos evanxélicos.	X				X	
	4.1 Secuencia ordenadamente escenas da Historia da Paixón e identifica as palabras de Xesús que expresan a súa relación co Padre.	X	X				
	4.2 Distingue e explica frases do relato da oración do Horto das Oliveiras que expresan a obediencia de Xesús ao Padre.	X					
Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa	1.1 Coñece e explica as condicións para acoller o perdón de Deus.	X			X		
	1.2 Describe os pasos da celebración do sacramento do Perdón.	X					
	2.1 Vincula símbolos, significados e momentos na celebración eucarística.			X			X

3.1 Investiga e presenta con diversos recursos obras e institucións da Igrexa de carácter penitencial.					X		X	X	
--	--	--	--	--	---	--	---	---	--

CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis
Bloque 1. O sentido relixioso do home. UD1: Buscamos a felicidade		
A experiencia de pecado nos relatos das relixións antigas. O perdón como necesidade do ser humano.	1. Descubrir nos relatos das relixións antigas a experiencia do pecado humano.	1.1 Localiza e describe situacións de pecado descubertas nos relatos das relixións antigas. 1.2 Cualifica o tipo de pecado en situacións do seu ámbito e compáraas coas atopadas nos relatos das relixións antigas.
	2. Identificar a necesidade do perdón para ser feliz.	2.1 Recorda e acepta situacións persoais ou sociais que necesitan de perdón.
Bloque 2. A revelación: Deus intervén na Historia. UD2: Unha nova oportunidade de ser feliz		
O relato do pecado orixinal: o home quere suplantar a Deus. Deus está sempre disposto ao perdón. Infidelidade á misión encomendada por Deus na historia de David. David sente na súa vida a necesidade de redención. Deus fiel promete un Mesías.	1. Identificar a orixe do pecado nalgúns relatos bíblicos.	1.1 Sitúa no relato as frases que expresan a falta de colaboración na tarefa de Deus e o rexeitamento da amizade con El, e aplícaas a situacións actuais. 1.2 Recorda e narra acontecementos actuais nos que se rexeitou a amizade con Deus.
	2. Coñecer as características do perdón de Deus.	2.1 Descubre e enumera as características do perdón de Deus nalgúns relatos bíblicos.
	3. Memorizar momentos da historia de David nos que abusa da misión encomendada por Deus.	3.1 Identifica e describe comportamentos da vida do rei David que se opoñen á vontade de Deus.
	4. Descubrir e valorar a razón pola que David sente a	4.1 Compara a actitude de David con situacións persoais nas que sentiu a

	necesidade de redención.	necesidade de ser perdoado. 4.2 Recoñece e expresa artisticamente escenas da historia de David nas que Deus o perdoa.
	5. Aprender e recordar historias bíblicas nas que Deus promete o Mesías.	5.1 Reconstrúe e memoriza escenas bíblicas onde Deus fai a promesa do Mesías.
Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación. UD3: ¡ Chega Xesús, o Mesías! / UD4: Aprendemos a perdoar / UD5: Os preferidos de Xesús		
O perdón de Deus: accións e parábolas de Xesús. Amizade e preferencia de Xesús polos máis débiles e necesitados. Xesús cumpre a vontade do Padre: paixón e morte de Xesús.	1. Comprender o significado dalgunhas parábolas do perdón.	1.1 Analiza, comenta e crea relatos onde actualiza as parábolas do fillo pródigo e do fariseo e o publicano.
	2. Memorizar algunhas das accións onde Xesús concede o perdón.	2.1 Visualiza, en obras de arte, escenas de perdón e explícaas.
	3. Recoñecer a iniciativa de Xesús polos máis necesitados e os enfermos.	3.1 Busca, subliña e comenta trazos da preferencia de Xesús polos máis necesitados e os enfermos, nos textos evanxélicos.
	4. Comprender e apreciar que, na súa paixón e morte, Xesús está a cumprir a vontade do Padre.	4.1 Secuencia ordenadamente escenas da Historia da Paixón e identifica as palabras de Xesús que expresan a súa relación co Padre. 4.2 Distingue e explica frases do relato da oración do Horto das Oliveiras que expresan a obediencia de Jesús ao Padre.
Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa. UD6: Somos valentes / UD7: Somos luz		
O sacramento da reconciliación. A celebración da eucaristía. A coresma: tempo penitencial.	1. Explicar que a través do sacramento da Reconciliación Deus concede o perdón.	1.1 Coñece e explica as condicións para acoller o perdón de Deus. 1.2 Describe os pasos da celebración do sacramento do Perdón.
	2. Diferenciar signos e momentos da celebración eucarística.	2.1 Vincula símbolos, significados e momentos na celebración eucarística.
	3. Coñecer trazos da Coresma como tempo penitencial.	3.1 Investiga e presenta con diversos recursos obras e institucións da Igrexa de carácter penitencial.

UNIDADES DIDÁCTICAS: ORGANIZACIÓN E DISTRIBUCIÓN TEMPORAL

RELIXIÓN CATÓLICA 4ºEP

Unidade	Contidos	Tempo aprox.
1. Buscamos a felicidade	1. As persoas desexamos vivir felices. 2. A Biblia fálanos de Adán e Eva. 3. Os mitos das relixións antigas. 4. Xesús invítanos a vivir segundo o plan de Deus. Movo o meu pensamento: «Cor, símbolo, imaxe».	4 sesións
2. Unha nova oportunidade de ser feliz	1. A Biblia fálanos de David. 2. O perdón devolve a felicidade. 3. A Creación é a nosa casa. Movo o meu pensamento: «Principio, medio, final».	4 sesións
3. ¡ Chega Xesús, o Mesías!	1. Aprendemos a usar a Biblia. 2. A Biblia fálanos da promesa. 3. María acepta ser a Nai do Mesías. Movo o meu pensamento: «Penso, interésame, investigo». Tarefa Integrada: Advento e Nadal	5 sesións
4. Aprendemos a perdoar	1. A Biblia fálanos das parábolas de Xesús. 2. A Biblia fálanos da parábola do pai bo. 3. Xesús perdoa e ensina a perdoar. Movo o meu pensamento: «O semáforo».	4 sesións
5. Os preferidos de Xesús	1. A Biblia fálanos dos preferidos de Xesús. 2. O compromiso de Xesús cos máis débiles e necesitados. 3. O compromiso dos cristiáns e as cristiás. Movo o meu pensamento: «Titulares». Tarefa integrada: As parábolas.	5 sesións
6. Somos valentes	1. Os cristiáns aprenden de Xesús. 2. A Coresma é un tempo para cambiar. 3. A Biblia fálanos de como Xesús obedece ao Padre. Movo o meu pensamento: «Círculos de puntos de vista».	4 sesións
7. Somos luz	1. Ser luz e esperanza do mundo con Xesús. 2. O sacramento da Reconciliación.	4 sesións

	3. O sacramento da Eucaristía. Movo o meu pensamento: «Dez veces dous».	
--	--	--

6. METODOLOGIA. ORIENTACIÓN DIDÁCTICAS

a) Metodoloxía xeral e específica.

A inclusión da materia de Relixión Católica responde, en primeiro lugar, á importancia que esta materia ten dentro da educación para que o alumno poida conseguir un desenvolvemento pleno e integral da súa personalidade. A necesidade de sentido do ser humano é unha evidencia á que a escola necesariamente debe dar resposta. A educación da dimensión relixiosa é parte fundamental para a maduración da persoa. Non podería existir unha formación integral e, polo tanto, unha educación de calidade, se non se permitise o desenvolvemento de todas as dimensións inherentes ao ser humano, entre as cales se atopa a relixiosa. Esta capacidade básica da persoa adquire o seu auténtico cumprimento cando se descobre o sentido da vida. O ensino de Relixión Católica nos centros escolares axudará aos estudantes a ensanchar os espazos da racionalidade e adoptar unha actitude de apertura ao sentido relixioso da vida, sexa cal sexa a súa manifestación concreta.

Para responder a estes retos propónse unha metodoloxía focalizada no desenvolvemento das competencias clave e as intelixencias múltiples.

A integración das **competencias** e as **intelixencias múltiples** na área leva consigo insistir máis nas ferramentas esenciais da aprendizaxe (comprensión e expresión oral e escrita) e poñer en práctica estratexias didácticas que teñan en conta as diferentes posibilidades de adquisición do alumno/a. Isto conséguese:

- Nas propostas de traballo cooperativo.
- Nas dobres páxinas ao final de cada unidade didáctica do libro do alumno / a.
- Nas **actividades competenciales** e de **intelixencias múltiples**.

Mediante as tarefas integradas, os alumnos poden desenvolver as súas capacidades en torno á planificación do traballo, a selección dun tema de interese, os contidos e os materiais que serán utilizados, en relación coa elaboración e a presentación, a súa corrección e, finalmente, a exposición, todo baixo un prisma de colaboración e intercambio entre iguais. En definitiva, predomina o traballo cooperativo, que permite desenvolver a capacidade de discusión, a comunicación, o intercambio de ideas, o respecto e a comprensión das opinións alleas, así como a reflexión sobre as ideas propias.

Á hora de avaliar, a **rúbrica de avaliación** convértese para o profesor/a nun instrumento ou unha guía dunha serie de criterios avaliábeis de coñecementos e competencias, en diferentes graos de consecución, logrados por o alumno/a.

O **uso das TIC** é un elemento para favorecer a construción de aprendizaxes con sentido, xa que nos permite motivar ao alumno/a, contextualizar o contido obxecto de aprendizaxe, facilitar a relación da nova aprendizaxe con contextos reais, xeneralizar e ampliar o contido e facilitar a elaboración de síntese e a transferencia do coñecemento.

A metodoloxía proposta promove a construción de aprendizaxes significativas a partir de secuencias de adquisición de coñecementos que formulan:

- Evocación de coñecementos previos para abordar os novos contidos.
- Incorporación progresiva e coidada de novos coñecementos, mediante exemplos extraídos de situacións cotiás e contextualizadas para o alumno/a de 4º curso de Primaria, que favorecen a súa comprensión. Isto posibilita a transferencia de aprendizaxes na vida cotiá, conectando coa adquisición das competencias propias da materia.
- Exercicios e actividades diversificadas que teñen en conta competencias e intelixencias múltiples: traballo individual, traballo cooperativo en grupo e en tarefas integradas, uso das TIC e actividades que traballan contidos fundamentais. Están secuenciados por niveis de dificultade, abordan diversos estilos cognitivos e intelixencias e facilitan a adquisición de competencias a todos os alumnos.

A materia de relixión católica utilizará unha metodoloxía que respectará os seguintes principios:

- Recoñecemento do rol do docente. O docente é peza clave na elaboración e implementación de actividades de aula axustadas ao grupo concreto que está a ensinar. Conferencia Episcopal Española Currículo de Relixión e Moral Católica. A súa formación resulta, polo tanto, fundamental á hora de garantir o éxito do proceso de aprendizaxe.
- Adaptación ao ámbito emocional e cognitivo dos estudantes respectando o desenvolvemento psicoevolutivo propio de cada etapa. Esta atención permitirá combinar de xeito axeitado o concreto e o abstracto, o traballo individual e o grupal, o manipulativo, experiencial e visual cos aspectos conceptuais.
- Respecto polos ritmos e estilos de aprendizaxe dos estudantes. Non todos os estudantes son iguais, non todos aprenden á mesma velocidade nin utilizan as mesmas estratexias. A atención á diversidade e o desenvolvemento da inclusión comeza na asunción deste principio fundamental.
- Consideración da dimensión humanista. Todas as aprendizaxes estarán ao servizo da formación humana. A materia de relixión, dende a súa clave personalizadora, require que todo tipo de aprendizaxes, instrumentais, cognitivas, actitudinais, socio afectivos non sexan considerados fin en si mesmo senón que estean ao servizo da formación integral do ser humano.
- Respecto pola curiosidade e inquietudes dos estudantes. Consideración dos intereses e expectativas dos estudantes así como dos coñecementos previos, de maneira que se garanta unha aprendizaxe significativa.
- Seguimento dos criterios de avaliación educativa. Para facilitar o cumprimento destes principios metodolóxicos aplicarase unha avaliación continua, global e formativa ao longo do proceso de ensino e aprendizaxe; e sumativa ao final do proceso, de maneira que se avalíe o nivel de logro alcanzado. A avaliación obxectiva garantirá unha valoración axeitada da dedicación, esforzo e rendemento de todos os estudantes.
- Desenvolvemento da aprendizaxe en equipo e/ou cooperativa. O estudo e reflexión do cristianismo, por o seu intrínseca dimensión comunitaria, é unha materia adecuada para desenvolver o traballo en equipo e a aprendizaxe

cooperativa.

- Utilización educativa dos recursos tecnolóxicos. O ensino da relixión promoverá a utilización da tecnoloxía da información e a comunicación non só dun xeito instrumental, que resulte útil ao estudante na busca de información ou na resolución de problemas formulados na clase, senón procurando a súa integración na vida do suxeito e o seu uso ético. As redes sociais ou as ferramentas de construción e manipulación de imaxes, por exemplo, son instrumentos que permiten novas formas de expresión da cultura e a identidade persoal que hai que aprender a dominar.

Materiais e recursos didácticos

Relación dos diversos materiais e recursos didácticos para abordar a materia de Relixión Católica para o 4º Curso da Educación Primaria.

- Libro de texto Relixión Católica 4 EP.
- Murais.
- Caderno de relatos bíblicos: Ao encontro de Xesús 4.
- Fichas modificables: de adaptación curricular básica e ampliación e fichas de avaliación.
- Xogos, láminas de rutinas de pensamento e láminas de roles de traballo cooperativo.
- CD audio Cantamos a Biblia 4.
- Bits de arte.
- Caderno Vida de san Xosé de Calasanz.
- Paletas de IIMM (intelixencias múltiples) e Aps (aprendizaxe e servizo).
- Recursos dixitais.

Outros recursos

- Lousa dixital.
- Novo Testamento ou Biblia.
- Dicionario e atlas.
- Material funxible.
- Enciclopedia on line ou en papel.

En canto á distribución do espazo, trátase de explicitar en qué espazos se desenvolverán as aprendizaxes e a diversidade de propostas establecidas.

Espazos	Secuencia
<ul style="list-style-type: none">• Aula: <p>Adaptable segundo as actividades (orais escritas proxectos, con lousa dixital, canón, ...).</p> <p>A disposición permitirá desprazarse con facilidade polos distintos espazos, os materiais</p>	<ul style="list-style-type: none">• Motivación inicial e activación de coñecementos previos.• Desenvolvemento dos contidos e

<p>estarán ao alcance dos nenos e nenas para que traballen de forma autónoma.</p> <p>Distribución posible en grupos, asemblea, cantos de xogo e traballo individual.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Espazos comúns: <p>Patios, corredores, ximnasio, comedor, biblioteca do centro, sala de informática...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Espazos exteriores (casa, biblioteca, visitas, ...): <p>Traballos cooperativos, exercicios de aplicación, consolidación e estudo autónomo.</p>	<p>actividades.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Actividades de reforzo e / ou ampliación. • Avaliación.
--	--

AVALIACIÓN DO ALUMNADO

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Bloque 1. O sentido relixioso do home

- Descubrir nos relatos das relixións antigas a experiencia do pecado humano.
- Identificar a necesidade do perdón para ser feliz.

Bloque 2. A revelación: Deus intervén na historia

- Identificar a orixe do pecado nalgúns relatos bíblicos.
- Coñecer as características do perdón de Deus.
- Memorizar momentos da historia de David nos que abusa da misión encomendada por Deus.
- Descubrir e valorar a razón pola que David sente a necesidade de redención.
- Aprender e recordar historias bíblicas nas que Deus promete o Mesías.

Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación

- Comprender o significado dalgunhas parábolas do perdón.
- Memorizar algunhas das accións onde Xesús concede o perdón.
- Recoñecer a iniciativa de Xesús polos máis necesitados e os enfermos.
- Comprender e apreciar que, na súa paixón e morte, Xesús está a cumprir a vontade do Padre.

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa

- Explicar que a través do sacramento da Reconciliación Deus concede o perdón.
- Diferenciar signos e momentos da celebración eucarística.
- Coñecer trazos da Coresma como tempo penitencial.

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Bloque 1. O sentido relixioso do home

- Localiza e describe situacións de pecado descubertas nos relatos das relixións antigas.
- Cualifica o tipo de pecado en situacións do seu ámbito e compáraas coas atopadas nos relatos das relixións antigas.
- Recorda e acepta situacións persoais ou sociais que necesitan de perdón.

Bloque 2. A revelación: Deus intervén na historia

- Sitúa no relato as frases que expresan a falta de colaboración na tarefa de Deus e o rexeitamento da amizade con ÉL, e aplícaas a situacións actuais.
- Recorda e narra acontecementos actuais nos que se rexeitou a amizade con Deus.
- Descubre e enumera as características do perdón de Deus nalgúns relatos bíblicos.
- Identifica e describe comportamentos da vida do rei David que se opoñen á vontade de Deus.
- Compara a actitude de David con situacións persoais nas que sentiu a necesidade de ser perdoado.
- Recoñece e expresa artisticamente escenas da historia de David nas que Deus o perdoa.
- Reconstrúe e memoriza escenas bíblicas onde Deus fai a promesa do Mesías.

Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación

- Analiza, comenta e crea relatos onde actualiza as parábolas do fillo pródigo e do fariseo e o publicano.
- Visualiza, en obras de arte, escenas de perdón e explícaas.
- Busca, subliña e comenta trazos da preferencia de Xesús polos máis necesitados e os enfermos, nos textos evanxélicos.
- Secuencia ordenadamente escenas da Historia da Paixón e identifica as palabras de Xesús que expresan a súa relación co Padre.
- Distingue e explica frases do relato da oración do Horto das Oliveiras que expresan a obediencia de Xesús ao Padre.

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa

- Coñece e explica as condicións para acoller o perdón de Deus.
- Describe os pasos da celebración do sacramento do Perdón.
- Vincula símbolos, significados e momentos na celebración eucarística.
- Investiga e presenta con diversos recursos obras e institucións da Igrexa de carácter penitencial.

AVALIACIÓN DAS COMPETENCIAS. RÚBRICAS.

INDICADORES	Niveis de desempeño			
	1 Pouco axeitado	2 Axeitado	3 Moi axeitado	4 Excelente
Recoñece que as persoas son felices cando aman e identifica cando se sente feliz.				
Sabe identificar situacións que necesitan perdón e recoñece que o perdón é necesario para vivir felices.				
Identifica o rexeitamento á amizade con Deus como orixe do pecado no relato bíblico do xardín do Edén.				
Recorda acontecementos actuais nos que se rexeitou a amizade con Deus.				
Localiza e describe situacións de pecado descubertas en relatos das relixións antigas.				
Descobre e enumera as características do perdón de Deus nalgúns relatos bíblicos.				
Identifica e describe comportamentos da vida do rei David que se opoñen á vontade de Deus.				
Compara a actitude de David con situacións persoais nas que sentiu a necesidade de ser perdoado.				
Recoñece e expresa artisticamente escenas da historia de David nas que Deus o perdoa.				
Descobre a misión dos profetas por medio dalgúns relatos bíblicos.				

INDICADORES	Niveis de desempeño			
	1 Pouco axeitado	2 Axeitado	3 Moi axeitado	4 Excelente
Reconstrúe e memoriza escenas bíblicas onde Deus fai a promesa do Mesías.				
Recoñece e expresa a importancia e a alegría de María ao ser elixida por Deus.				
Comprende o significado da parábola do fariseo e o publicano e relaciónaa coa actitude necesaria para acoller o perdón.				
Reconstrúe a parábola do pai bo e identifica os seus personaxes nunha pintura.				
Relaciona as actitudes e a mensaxe que transmiten as parábolas do perdón con situacións actuais.				
Memoriza accións onde Xesús concede o perdón e ensina a perdoar.				
Coñece quen eran os máis necesitados no tempo de Xesús e quen son as persoas necesitadas do seu ámbito e da sociedade actual.				
Comenta e analiza os relatos evanxélicos que mostran como actúa Xesús cos máis necesitados.				
Relaciona as obras de Xesús cos máis pobres e necesitados coas obras de misericordia dos cristiáns.				
Secuencia ordenadamente escenas da historia da Paixón e identifica as palabras de Xesús que expresan a súa relación co				

INDICADORES	Niveis de desempeño			
	1 Pouco axeitado	2 Axeitado	3 Moi axeitado	4 Excelente
Pai.				
Distingue e explica frases do relato da oración do Horto das Oliveiras que expresan a obediencia de Xesús ao Padre.				
Investiga e presenta con diversos recursos obras e institucións da Igrexa que axudan aos que máis o necesitan.				
Coñece e explica as condicións para acoller o perdón de Deus.				
Describe os pasos da celebración do Sacramento do Perdón.				
Diferenza os signos da celebración eucarística e coñece o seu significado.				
Vincula cada signo ao seu correspondente momento na celebración eucarística.				

b) Instrumentos de avaliación.

Trátase de elaborar unha relación da diversidade de procedementos e instrumentos que permiten avaliar ao alumno/a nesta área:

	Procedementos			
	Escritos	Orais	Observación directa e sistemática	Outros
<i>Instrumentos</i>	<ul style="list-style-type: none">• Tarefas diversas realizadas polo alumnado na actividade diaria da clase.• Caderno de clase do alumno.• Actividades de avaliación (libro, fichas modificables, probas escritas individuais, ...).• Traballos de grupo.• Resolución de exercicios.• Actividades interactivas.	<ul style="list-style-type: none">• Preguntas individuais e grupales.• Participación do alumno/a.• Intervencións na clase.• Postas en común.• Entrevistas.• Probas orais individuais.• Exposicións orais.	<ul style="list-style-type: none">• Escalas.• Listas de control.• Rexistros anecdóticos persoais.• Rexistros de incidencias.• Ficha de rexistro individual.	<ul style="list-style-type: none">• Rúbricas de avaliación (Aprendizaxes, Habilidades xerais).• Equipo de avaliación.• Autoavaliación.• Blog do profesor.

c) Criterios de cualificación.

A cualificación estará relacionada co grao de adquisición das competencias do alumno de 4º curso de Relixión Católica de Educación Primaria, a través de todas as actividades que leve a cabo. Proposta:

	CRITERIOS
<p>1. Traballo autónomo</p> <p style="text-align: center;">30 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Realización sen axuda externa. • Estimación do tempo invertido para resolver unha actividade. • Grao de adquisición de aprendizaxes básicas. • Orde e limpeza na presentación. • Uso axeitado de instrumentos e recursos propios da materia. • Emprego de esquemas. • Revisión do traballo antes de dalo por finalizado. • Valoración do traballo en clase e na casa. • Creatividade.
<p>2. Probas orais e escritas</p> <p style="text-align: center;">30 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Valoración da aprendizaxe dos contidos. • Valoración dos procesos seguidos e dos resultados. • Expresión oral do procedemento seguido ao resolver unha actividade. Coherencia e adecuación. • Valoración do tempo investido e o tempo necesario para resolver unha actividade. • Orde, limpeza e estrutura do traballo presentado. • Caligrafía axeitada. • Tempo de realización. • Destrezas.
<p>3. Actividades TIC</p> <p style="text-align: center;">10 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uso axeitado e guiado do ordenador e algunha ferramenta telemática. • Utilización de Internet, de forma responsable e con axuda, para buscar información sinxela ou para resolver unha actividade. • Tipo de participación (autónomo, con apoio, ningunha). • Grao de elaboración da resposta. • Interese, motivación. • Destrezas. • Capacidade de sintetizar e seleccionar de forma crítica contidos de Internet.
<p>4. Participación e seguimento das clases</p> <p style="text-align: center;">20 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nivel e adecuación das intervencións. • Emprego dunha estrutura clara nas mensaxes. • Uso de vocabulario axeitado. • Comportamento en clase. • Interese e esforzo.
<p>5. Traballo cooperativo. Valoración individual e grupal</p> <p style="text-align: center;">10 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Capacidade de traballar de forma colaborativa. • Comunicación axeitada cos compañeiros. • Resolución de conflitos. • Interese e motivación. • Iniciativa. • Opinión persoal e valoración crítica do traballo en cooperación.

d) Actividades de reforzo e ampliación.

ADAPTACIÓN CURRICULAR

- (BÁSICA): os contidos nucleares da Unidade Didáctica preséntanse de forma pautada, con apoio gráfico, seguindo unha secuencia de aprendizaxe que facilita a adquisición de Competencias por parte dos alumnos.
- (AMPLIACIÓN): fichas modificables con actividades de maior dificultade na súa resolución, polo tratamento doutros contidos relacionados cos do curso, etc

MEDIDAS DE ATENCIÓN AO ALUMNADO CON NECESIDADE ESPECIFICA DE APOIO EDUCATIVO OU CON NECESIDADE DE COMPENSACIÓN EDUCATIVA.

Relación das diferentes propostas para traballar a atención na diversidade de niveis, de estilos e ritmos de aprendizaxe, e de intereses e capacidades dos alumnos.

Atención á diversidade

- Adaptación curricular (básica): Os contidos nucleares da unidade didáctica preséntanse de xeito pautada, con máis apoio gráfico, seguindo unha secuencia de aprendizaxe que facilita a adquisición de competencias por parte dos alumnos.
- Ampliación: fichas modificables con actividades de máis dificultade para a súa resolución, para o tratamento outros contidos relacionados cos do ciclo, etc.
- Competencias e intelixencias múltiples: Tense en conta a diversidade de estilos cognitivos e de intelixencias en aprendizaxes coa lectura, o movemento, a representación plástica, a dramatización...
- Plans individuais dirixidos a alumnos que os requiren (estranxeiros, incorporación tardía, necesidades educativas especiais e superdotación).
- Actividades multinivel: Posibilitan que os alumnos atopan, respecto do desenvolvemento dun contido, actividades que se axusten ao seu nivel de competencia curricular, así como aos seus intereses, habilidades e motivacións.
- Ensino tutorial.
- Traballos de investigación.
- Lecturas e consultas de forma libre.

ELEMENTOS TRANSVERSAIS.

a) Fomento da lectura. Comprensión lectora. Expresión oral e escrita.

Estratexias para estimular o interese e o hábito da lectura, e para desenvolver a expresión oral e escrita.

Lectura:

- Lectura do libro de texto.
- Outros textos escritos: curtos, de tipoloxía diferente (informativo, descritivo, contos, poemas,...).
- Textos en apoio dixital (Internet e aplicacións informáticas, lectura en pantalla).
- Textos orais complementados e acompañados de imaxes ou audios.

Expresión:

- Exposición oral e escrita en traballos individuais, actividades en grupo, en razoamentos ou intervencións: planificación, redacción, revisión.
- Expresión oral e escrita das aprendizaxes, utilizando un vocabulario preciso.
- Expresión escrita en apoio papel e en pantalla.

b) Comunicación audiovisual. Tecnoloxías da información e da comunicación.

Para incorporar as TIC na aula propúxose unha serie de recursos **integrados** cos contidos e as actividades de Relixión Católica para Cuarto Curso, aos cales complementan e amplían.

<i>Actividades TIC</i>	• Actividades integradas nas secuencias de aprendizaxe.
<i>Enlaces en Internet</i>	• Aproveitamento de recursos educativos en Internet: busca de imaxes, información ou curiosidades, e selección e organización para transformar estes elementos en coñecemento.
<i>Libro Dixital interactivo</i>	• Libro proxectable que incorpora elementos de interactividade: actividades, enlaces, animacións...

c) Emprendimiento.

-Tomar decisións reflexionando e sopesando posibilidades de xeito autónomo e responsable para afrontar situacións cotiás, así como valorar as informacións de xeito crítico.

-Xerar ideas e propostas en diferentes contextos.

d) Educación cívica e constitucional.

- Coñecer algunhas organizacións sociais e políticas, tomar conciencia da necesidade de defender dereitos e deberes de cada membro da sociedade, e valorar o diálogo como instrumento para solucionar os problemas de convivencia.
- Respetar os símbolos, costumes e maneiras de vida outras poboacións, e rexeitar calquera tipo de discriminación.
- Respetar os restos histórico-artísticas presentes no medio.

e) Ensinanzas transversais

Educación moral e cívica

- Identificación e análise das causas que provocan situacións de marxinación e inxustiza social.
- Superación de prexuízos respecto ás persoas ou os grupos sociais minoritarios.
- Interese por coñecer os aspectos positivos doutras culturas e valoralos axeitadamente.
- Interese por comprender e valorar as características e calidades das persoas que o rodean, establecendo con elas relacións equilibradas e construtivas, así como recoñecendo e valorando criticamente as súas diferenzas.
- Adquisición progresiva de seguridade en si mesmo para enfrontarse con autonomía a calquera situación e para resolver aquelas que sexan conflitivas.
- Desenvolvemento progresivo da autonomía persoal.
- Interese por establecer relacións afectivas cos demais.
- Participación nas actividades de grupo, respectando os puntos de vista dos demais.
- Participación nas tarefas de grupo, mostrando actitudes de solidariedade e colaboración.
- Aceptación e respecto polas normas que democraticamente se establezan na planificación e realización de tarefas comúns.
- Responsabilidade no exercicio dos dereitos e deberes que corresponden a cada membro do grupo.
- Importancia e valoración do labor que a Igrexa, a través das súas institucións, ofrece desinteresadamente aos máis necesitados.
- Aprecio polos valores básicos que rexen a vida e a convivencia, descubrindo as razóns da súa existencia e obrando en consecuencia.

Educación para a paz

- Descubrimento e valoración das calidades e aptitudes dos demais.
- Importancia do diálogo como medio para solucionar conflitos.
- Respeto e tolerancia cara ás opinións alleas.
- Análises de posturas e actitudes que favorecen vivir en paz: diálogo, perdón, aceptación, colaboración...
- Interese por coñecer o novo mandamento de Xesús para alcanzar a verdadeira paz cun mesmo e cos demais.

Educación para a saúde

- Valoración do propio corpo como obra da Creación.
- Aprecio polo propio corpo e o coidado deste.

- Actitude de axuda cara ás persoas enfermas, débiles, anciás, indefensas, ..., e colaboración con estas.
- Actitude de rexeitamento cara a calquera práctica que vaia en contra da vida e da saúde, e de acollida cara a aquelas que a favorezan.

Educación para a igualdade entre os sexos

- Interese por descubrir a dignidade da persoa e valorala.
- Valoración do home e a muller, dende a súa dignidade de persoa e como seres máis importantes da Creación.
- Importancia e valoración da mensaxe de Xesús e da doutrina da Igrexa sobre a dignidade do home e a muller como fillos de Deus.
- Asunción das tarefas que deben realizarse, independentemente de que se sexa home ou muller.
- Rexeitamento cara a calquera manifestación que supoña discriminación baseada na diferenza de sexo.

Educación ambiental

- Descubrimento global do ámbito como elemento imprescindible para a vida.
- Interese por respectar a natureza, obra da Creación ao servizo do home e a muller.
- Actitude de colaboración para respectar, manter e mellorar o medio.
- Respecto polas orientacións da Igrexa e de moitos santos sobre o respecto cara á natureza, as plantas, os animais...
- Valoración do traballo das persoas que colaboraron e colaboran na mellora do medio.

Educación sexual

- Manifestación de sentimentos que favorezan a amizade, a tenrura e a igualdade entre os sexos.
- Interese pola mensaxe cristiá sobre o papel do home e a muller como procreadores da especie humana.
- Importancia da sexualidade como actitude de plena comunicación afectiva entre as persoas.

Educación do consumidor

- Actuación responsable na utilización de servizos e bens de consumo.
- Respecto e aceptación das normas que regulan o uso e consumo dos recursos enerxéticos.
- Actitude de rexeitamento cara ao consumismo.

- Sensibilización ante os colectivos que non poden satisfacer as necesidades básicas e actitude de colaboración.

Educación vial

- Actitude de colaboración con persoas diminuídas e con aquelas que teñen dificultades para circular.

AVALIACIÓN DA PRÁCTICA DOCENTE E INDICADORES DE ÉXITO

ADECUACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA		RESULTADOS ACADÉMICOS	PROPOSTAS DE MELLORA
Preparación da clase e os materiais didácticos	Hai coherencia entre aquilo programado e o desenvolvemento das clases.		
	Existe unha distribución temporal equilibrada.		
	O desenvolvemento da clase adecúase ás características do grupo.		
Utilización dunha metodoloxía adecuada	Tivéronse en conta aprendizaxes significativas. Considérase a interdisciplinariedade (en actividades, tratamento dos contidos, etc.).		
	A metodoloxía fomenta a motivación e o desenvolvemento das capacidades do alumno/a.		
Regulación da práctica docente	Grao de seguimento dos alumnos.		
	Validez dos recursos utilizados na clase para as aprendizaxes.		
	Os criterios de promoción están acordados entre os profesores.		
Avaliación das aprendizaxes e información que destes se dá aos alumnos e as familias	Os criterios para unha avaliación positiva atópanse vinculados aos obxectivos e nos contidos.		
	Os instrumentos de avaliación permiten rexistrar numerosas variables da aprendizaxe.		
	Os criterios de cualificación están axustados á tipoloxía de actividades planificadas.		
	Os criterios de avaliación e os criterios de cualificación déronse a coñecer: <ul style="list-style-type: none"> • Aos alumnos. • Ás familias. 		
Utilización de medidas para a atención á diversidade	Adóptanse medidas con antelación para coñecer as dificultades de aprendizaxe.		
	Ofreceuse resposta ás diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxe.		
	As medidas e os recursos ofrecidos foron suficientes.		
	Aplica medidas extraordinarias recomendadas polo equipo docente tendo en conta os informes psicopedagóxicos.		

5º EDUCACIÓN PRIMARIA

COMPETENCIAS

Perfil competencial de Relixión Católica para 5º EP

COMPETENCIAS CLAVE:

CL: Competencia lingüística

CMCT: Competencia matemática, ciencia e tecnoloxía

CD: Competencia dixital

AA: Aprender a aprender

CSC: Competencias sociais e cívicas

SIEE: Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

CEC: Conciencia e expresións culturais

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE		COMPETENCIAS CLAVE asociadas						
		C L	CM CT	CD	AA	CS C	SIE E	CE C
Bloque 1. O sentido relixioso do home	1.1 Localiza, a través de diversas fontes, biografías que mostran o desexo humano do ben. Comparte cos seus compañeiros os trazos máis significativos.			X	X		X	X
	2.1 Xustifica criticamente as consecuencias que se derivan de facer o ben.	X				X	X	
	2.2 Propón situacións na historia que manifestan o beneficio de facer o ben.	X					X	X
Bloque 2. A revelación: Deus intervéen na Historia	1.1 Define o termo bíblico de Alianza.	X			X			
	1.2 Explica e sintetiza os trazos característicos da Alianza de Deus co seu pobo.	X			X			
	2.1 Clasifica e é consciente do contido do decálogo.					X		
	2.2 Describe coas súas palabras experiencias da súa vida relacionadas cos mandamentos.	X				X		
	3.1 Nomea e clasifica os grupos de libros no Antigo e Novo Testamento.		X		X			

	4.1 Confecciona materiais para situar cronoloxicamente os principais libros da Biblia.		X	X			X	
Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación	1.1 Interpreta e aprecia o cambio que orixinou o encontro con Xesús nalgúns dos personaxes que aparecen nos evanxeos.	X				X	X	
	2.1 Selecciona, xustifica a elección e explica por escrito o significado dalgúns milagres.	X			X			
	2.2 Dramatiza con respecto algúns milagres narrados nos evanxeos.	X				X		X
	3.1 Sinala afirmacións das testemuñas recollidas nos primeiros capítulos dos Feitos dos Apóstolos onde se reconece que a resurrección é acción de Deus.	X				X	X	
	3.2 Reconstrúe utilizando as TIC os encontros co Resucitado que describen os relatos evanxélicos.			X				X
	3.3 Busca e explica signos e xestos da comunidade cristiá onde se manifesta a presenza de Xesús hoxe.	X			X		X	X
Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa	1.1 Identifica e describe os trazos e funcións dos diferentes membros da comunidade eclesial.	X			X	X		
	2.1 Explica e valora o significado das palabras de Xesús na Última Cea.	X						
	2.2 Asocia a celebración da Eucaristía coas palabras e os xestos de Xesús na Última Cea.				X			

CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis
Bloque 1. O sentido relixioso do home. UD1: O amor trae a felicidade.		
A persoa humana foi creada con desexo de ben. O ser humano sente alegría cando realiza ou recibe o ben.	1. Recoñecer e estimar que Deus creou á persoa humana con desexo de ben.	1.1 Localiza, a través de diversas fontes, biografías que mostran o desexo humano do ben. Comparte cos seus compañeiros os trazos máis significativos.
	2. Esforzarse por identificar que a adhesión ao ben xera felicidade.	2.1 Xustifica criticamente as consecuencias que se derivan de facer o ben. 2.2 Propón situacións na historia que manifestan o beneficio de facer o ben.
Bloque 2. A revelación: Deus intervén na historia. UD2: A Biblia orienta os cristiáns. UD3: Deus establece unha Alianza.		
Deus fai alianza co seu pobo.	1. Interpretar o significado da Alianza de Deus co pobo.	1.1 Define o termo bíblico de Alianza. 1.2 Explica e sintetiza os trazos característicos da Alianza de Deus co seu pobo.
Deus desexa un pobo santo: os dez mandamentos.	2. Comprender e respectar as características do pobo que Deus quere contidas no decálogo.	2.1 Clasifica e é consciente do contido do decálogo. 2.2 Describe coas súas palabras experiencias da súa vida relacionadas cos mandamentos.
A Biblia: estrutura e composición.	3. Distinguir e memorizar os distintos tipos de libros do Antigo e Novo Testamento.	3.1 Nomea e clasifica os grupos de libros no Antigo e Novo Testamento.
	4. Explicar os diferentes autores e momentos da historia en que se compuxo a Biblia.	4.1 Confecciona materiais para situar cronolóxicamente os principais libros da Biblia.

Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación UD4: Xesús sae ao encontro. UD5: Os cristiáns viven con esperanza.		
O encontro con Xesús desvela á persoa a súa verdadeira identidade.	1. Recoñecer en relatos evanxélicos o cambio que xera o encontro con Xesús.	1.1 Interpreta e aprecia o cambio que orixinou o encontro con Xesús nalgúns dos personaxes que aparecen nos evanxeos.
Os signos do reino: os milagres.	2. Coñecer e Interpretar o significado dos milagres de Xesús como acción de Deus.	2.1 Selecciona, xustifica a elección e explica por escrito o significado dalgúns milagres. 2.2 Dramatiza con respecto algúns milagres narrados nos evanxeos.
A resurrección: cumprimento do plan salvífico de Deus.	3. Comprender que Deus rescata a Xesús da morte.	3.1 Sinala afirmacións das testemuñas recollidas nos primeiros capítulos dos Feitos dos Apóstolos onde se recoñece que a resurrección é acción de Deus. 3.2 Reconstrúe utilizando as TIC os encontros co Resucitado que describen os relatos evanxélicos. 3.3 Busca e explica signos e xestos da comunidade cristiá onde se manifesta a presenza de Xesús hoxe.
Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa. UD6: A Igrexa está ao servizo de todos. UD7: A grande festa dos cristiáns.		
A Igrexa: ministerios e servizos.	1. Coñecer e respectar a composición da Igrexa.	1.1 Identifica e describe os trazos e funcións dos diferentes membros da comunidade eclesial.
A Eucaristía, renovación do sacrificio de Xesús na cruz.	2. Identificar o vínculo que existe entre a Última Cea e a paixón, morte e resurrección de Cristo.	2.1 Explica e valora o significado das palabras de Xesús na Última Cea. 2.2 Asocia a celebración da Eucaristía coas palabras e os xestos de Xesús na Última Cea.

UNIDADES DIDÁCTICAS: ORGANIZACIÓN E DISTRIBUCIÓN TEMPORAL

RELIXIÓN CATÓLICA 5ºEP

Unidade	Contidos	Tempo aprox.
1. O amor trae a felicidade	1. A felicidade está relacionada co amor e o ben. 2. A Biblia fálanos do Paraíso. Movo o meu pensamento: «Preguntas creativas».	4 sesións
2. A Biblia orienta os cristiáns	1. A orixe da Biblia. 2. Así se usa a Biblia. Movo o meu pensamento: «CSI».	4 sesións
3. Deus establece unha Alianza	1. Abrahán confía no plan de Deus e nace un pobo. 2. Moisés confía no plan de Deus e salva o seu pobo. 3. O pobo de Israel recibe os Dez Mandamentos. 4. Xesús renova a Alianza. 5. A Biblia fálanos dun mandamento novo. Movo o meu pensamento: «Principio - Medio - Final».	5 sesións
4. Xesús sae ao encontro	1. Os encontros con Xesús son signos. 2. Xesús mostra o amor de Deus. 3. A Biblia fálanos das Benaventuranzas. Movo o meu pensamento: «Círculos de puntos de vista».	5 sesións
5. Os cristiáns viven con esperanza	1. A Biblia fálanos da morte e resurrección de Xesús. 2. A Biblia fálanos dos encontros de Xesús. 3. Xesús está presente na Igrexa. Movo o meu pensamento: «Titulares».	5 sesións
6. A Igrexa está ao servizo de todos	1. A Biblia fálanos dos primeiros cristiáns. 2. Os cristiáns teñen unha misión. 3. A Igrexa atende diversos servizos. Movo o meu pensamento: «Vexo, penso, preguntome».	5 sesións
7. A grande festa dos cristiáns	1. A Biblia fálanos da última cea de Xesús. 2. A celebración da Eucaristía. Movo o meu pensamento: «Preguntas creativas».	4 sesións

METODOLOGIA. ORIENTACIÓN DIDÁCTICAS

a) Metodoloxía xeral e específica.

A inclusión da materia de Relixión Católica responde, en primeiro lugar, á importancia que esta materia ten dentro da educación para que o alumno poida conseguir un desenvolvemento pleno e integral da súa personalidade. A necesidade de sentido do ser humano é unha evidencia á que a escola necesariamente debe dar resposta. A educación da dimensión relixiosa é parte fundamental para a maduración da persoa. Non podería existir unha formación integral e, polo tanto, unha educación de calidade, se non se permitise o desenvolvemento de todas as dimensións inherentes ao ser humano, entre as cales se atopa a relixiosa. Esta capacidade básica da persoa adquire o seu auténtico cumprimento cando se descobre o sentido da vida. O ensino de Relixión Católica nos centros escolares axudará aos estudantes a ensanchar os espazos da racionalidade e adoptar unha actitude de apertura ao sentido relixioso da vida, sexa cal sexa a súa manifestación concreta.

Para responder a estes retos propónse unha metodoloxía focalizada no desenvolvemento das competencias clave e as intelixencias múltiples.

A integración das **competencias** e as **intelixencias múltiples** na área leva consigo insistir máis nas ferramentas esenciais da aprendizaxe (comprensión e expresión oral e escrita) e poñer en práctica estratexias didácticas que teñan en conta as diferentes posibilidades de adquisición do alumno/a. Isto conséguese:

- Nas propostas de traballo cooperativo.
- Nas dobres páxinas ao final de cada unidade didáctica do libro do alumno / a.
- Nas **actividades competenciais** e de **intelixencias múltiples**.

Mediante as tarefas integradas, os alumnos poden desenvolver as súas capacidades en torno á planificación do traballo, a selección dun tema de interese, os contidos e os materiais que serán utilizados, en relación coa elaboración e a presentación, a súa corrección e, finalmente, a exposición, todo baixo un prisma de colaboración e intercambio entre iguais. En definitiva, predomina o traballo cooperativo, que permite desenvolver a capacidade de discusión, a comunicación, o intercambio de ideas, o respecto e a comprensión das opinións alleas, así como a reflexión sobre as ideas propias.

Á hora de avaliar, a **rúbrica de avaliación** convértese para o profesor/a nun instrumento ou unha guía dunha serie de criterios avaliábeis de coñecementos e competencias, en diferentes graos de consecución, logrados por o alumno/a.

O **uso das TIC** é un elemento para favorecer a construción de aprendizaxes con sentido, xa que nos permite motivar ao alumno/a, contextualizar o contido obxecto de aprendizaxe, facilitar a relación da nova aprendizaxe con contextos reais, xeneralizar e ampliar o contido e facilitar a elaboración de síntese e a transferencia do coñecemento.

A metodoloxía proposta promove a construción de aprendizaxes significativas a partir de secuencias de adquisición de coñecementos que formulan:

- Evocación de coñecementos previos para abordar os novos contidos.
- Incorporación progresiva e coidada de novos coñecementos, mediante exemplos extraídos de situacións cotiás e contextualizadas para o alumno/a de 5º curso de Primaria, que favorecen a súa comprensión. Isto posibilita a transferencia de aprendizaxes na vida cotiá, conectando coa adquisición das competencias

propias da materia.

- Exercicios e actividades diversificadas que teñen en conta competencias e intelixencias múltiples: traballo individual, traballo cooperativo en grupo e en tarefas integradas, uso das TIC e actividades que traballan contidos fundamentais. Están secuenciados por niveis de dificultade, abordan diversos estilos cognitivos e intelixencias e facilitan a adquisición de competencias a todos os alumnos.

A materia de relixión católica utilizará unha metodoloxía que respectará os seguintes principios:

- Recoñecemento do rol do docente. O docente é peza clave na elaboración e implementación de actividades de aula axustadas ao grupo concreto que está a ensinar. Conferencia Episcopal Española Currículo de Relixión e Moral Católica. A súa formación resulta, polo tanto, fundamental á hora de garantir o éxito do proceso de aprendizaxe.
- Adaptación ao ámbito emocional e cognitivo dos estudantes respectando o desenvolvemento psicoevolutivo propio de cada etapa. Esta atención permitirá combinar de xeito axeitado o concreto e o abstracto, o traballo individual e o grupal, o manipulativo, experiencial e visual cos aspectos conceptuais.
- Respecto polos ritmos e estilos de aprendizaxe dos estudantes. Non todos os estudantes son iguais, non todos aprenden á mesma velocidade nin utilizan as mesmas estratexias. A atención á diversidade e o desenvolvemento da inclusión comeza na asunción deste principio fundamental.
- Consideración da dimensión humanista. Todas as aprendizaxes estarán ao servizo da formación humana. A materia de relixión, dende a súa clave personalizadora, require que todo tipo de aprendizaxes, instrumentais, cognitivas, actitudinais, socio afectivos non sexan considerados fin en si mesmo senón que estean ao servizo da formación integral do ser humano.
- Respecto pola curiosidade e inquietudes dos estudantes. Consideración dos intereses e expectativas dos estudantes así como dos coñecementos previos, de maneira que se garanta unha aprendizaxe significativa.
- Seguimento dos criterios de avaliación educativa. Para facilitar o cumprimento destes principios metodolóxicos aplicarase unha avaliación continua, global e formativa ao longo do proceso de ensino e aprendizaxe; e sumativa ao final do proceso, de maneira que se avalíe o nivel de logro alcanzado. A avaliación obxectiva garantirá unha valoración axeitada da dedicación, esforzo e rendemento de todos os estudantes.
- Desenvolvemento da aprendizaxe en equipo e/ou cooperativa. O estudo e reflexión do cristianismo, por o seu intrínseca dimensión comunitaria, é unha materia adecuada para desenvolver o traballo en equipo e a aprendizaxe cooperativa.
- Utilización educativa dos recursos tecnolóxicos. O ensino da relixión promoverá a utilización da tecnoloxía da información e a comunicación non só dun xeito instrumental, que resulte útil ao estudante na busca de información ou na resolución de problemas formulados na clase, senón procurando a súa integración na vida do suxeito e o seu uso ético. As redes sociais ou as

ferramentas de construción e manipulación de imaxes, por exemplo, son instrumentos que permiten novas formas de expresión da cultura e a identidade persoal que hai que aprender a dominar.

Materiais e recursos didácticos

Relación dos diversos materiais e recursos didácticos para abordar a materia de Relixión Católica para o 5º Curso da Educación Primaria.

- Libro de texto Relixión Católica.
- Caderno do peregrino (Diario de aprendizaxe).
- Murais.
- Caderno de relatos bíblicos: Imos ao encontro de Xesús 5.
- Fichas modificables: de adaptación curricular básica e ampliación e fichas de avaliación.
- Xogos, láminas de rutinas de pensamento e láminas de roles de traballo cooperativo.
- CD audio Cantamos a Biblia.
- Bits de arte.
- Caderno Vida de san Vicente de Paúl.
- Paletas de IIMM (intelixencias múltiples) e Aps (aprendizaxe e servizo).
- Recursos dixitais.

Outros recursos

Lousa dixital

- Novo Testamento ou Biblia.
- Dicionario e atlas.
- Material funxible.

En canto á distribución do espazo, trátase de explicitar en qué espazos se desenvolverán as aprendizaxes e a diversidade de propostas establecidas.

Espazos	Secuencia
<ul style="list-style-type: none"> • Aula: <p>Adaptable segundo as actividades (orais escritas proxectos, con lousa dixital, canón, ...).</p> <p>A disposición permitirá desprazarse con facilidade polos distintos espazos, os materiais estarán ao alcance dos nenos e nenas para que traballen de forma autónoma.</p> <p>Distribución posible en grupos, asemblea, cantos de xogo e traballo individual.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Espazos comúns: 	<ul style="list-style-type: none"> • Motivación inicial e activación de coñecementos previos. • Desenvolvemento dos contidos e actividades. • Actividades de reforzo e / ou ampliación. • Avaliación.

<p>Patios, corredores, ximnasio, comedor, biblioteca do centro, sala de informática...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Espazos exteriores (casa, biblioteca, visitas, ...): <p>Traballos cooperativos, exercicios de aplicación, consolidación e estudo autónomo.</p>	
---	--

b) Actividades e estratexias de ensino e aprendizaxe: actividades complementarias

Relación das actividades complementarias e extraescolares planificadas polo centro e relacionadas coa materia de Relixión Católica.

Exemplo:

- Participación na semana cultural organizada polo centro educativo e noutras efemérides ou eventos sociais e culturais do seu ámbito.
- Participación en talleres organizados polo Concello ou outros organismos, relacionados con aspectos literarios e culturais.
- Visita bibliotecas, medios de comunicación, empresas nos que se desenvolvan labores relacionados cos contidos da área.
- Visita a exposicións temporais relacionadas cos temas estudados.

7. AVALIACIÓN DO ALUMNADO

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Bloque 1. O sentido relixioso do home

- Recoñecer e estimar que Deus creou á persoa humana con desexo de ben.
- Esforzarse por identificar que a adhesión ao ben xera felicidade.

Bloque 2. A revelación: Deus intervén na historia

- Interpretar o significado da Alianza de Deus co pobo.
- Comprender e respectar as características do pobo que Deus quere contidas no decálogo.
- Distinguir e memorizar os distintos tipos de libros do Antigo e Novo Testamento.
- Explicar os diferentes autores e momentos da historia en que se compuxo a Biblia.

Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación

- Recoñecer en relatos evanxélicos o cambio que xera o encontro con Xesús.
- Coñecer e Interpretar o significado dos milagres de Xesús como acción de Deus.
- Comprender que Deus rescata a Xesús da morte.

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa

- Coñecer e respectar a composición da Igrexa.
- Identificar o vínculo que existe entre a Última Cea e a paixón, morte e resurrección de

Cristo.

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Bloque 1. O sentido relixioso do home

- Localiza, a través de diversas fontes, biografías que mostran o desexo humano do ben. Comparte cos seus compañeiros os trazos máis significativos.
- Xustifica criticamente as consecuencias que se derivan de facer o ben.
- Propón situacións na historia que manifestan o beneficio de facer o ben.

Bloque 2. A revelación: Deus intervén na historia

- Define o termo bíblico de Alianza.
- Explica e sintetiza os trazos característicos da Alianza de Deus co seu pobo.
- Clasifica e é consciente do contido do decálogo.
- Describe coas súas palabras experiencias da súa vida relacionadas cos mandamentos.
- Nomea e clasifica os grupos de libros no Antigo e Novo Testamento.
- Confecciona materiais para situar cronoloxicamente os principais libros da Biblia.

Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación

- Interpreta e aprecia o cambio que orixinou o encontro con Xesús nalgúns dos personaxes que aparecen nos evanxeos.
- Selecciona, xustifica a elección e explica por escrito o significado dalgúns milagres.
- Dramatiza con respecto algúns milagres narrados nos evanxeos.
- Sinala afirmacións das testemuñas recollidas nos primeiros capítulos dos Feitos dos Apóstolos onde se reconece que a resurrección é acción de Deus.
- Reconstrúe utilizando as TIC os encontros co Resucitado que describen os relatos evanxélicos.
- Busca e explica signos e xestos da comunidade cristiá onde se manifesta a presenza de Xesús hoxe.

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa

- Identifica e describe os trazos e funcións dos diferentes membros da comunidade eclesial.
- Explica e valora o significado das palabras de Xesús na Última Cea.
- Asocia a celebración da Eucaristía coas palabras e os xestos de Xesús na Última Cea.

AVALIACIÓN DAS COMPETENCIAS. RÚBRICAS

INDICADORES	Niveis de desempeño			
	1 Pouco axeitado	2 Axeitado	3 Moi axeitado	4 Excelente
Identifica circunstancias que nos permiten ser felices e as que non.				
Recoñece que a felicidade está relacionada co amor e o ben.				
Interpreta o relato bíblico do Xénese como proba do amor de Deus á humanidade.				
Identifica as circunstancias e os personaxes do relato do Xénese respecto ao xardín do Edén.				
Valora o plan de Deus como a expresión do seu amor e como camiño á felicidade.				
Identifica as dúas partes que forman a Biblia e as súas características.				
Comprende as dúas tradicións (oral e escrita) en que se basea a Biblia.				

INDICADORES	Niveis de desempeño			
	1 Pouco axeitado	2 Axeitado	3 Moi axeitado	4 Excelente
Recoñece que a Biblia foi escrita por diversos autores, así como os materiais en que se escribiu.				
Identifica os diferentes libros que forman a Biblia.				
Cita correctamente os textos bíblicos.				
Comprende a Alianza de Deus co pobo de Israel por medio de Abrahán.				
Recoñece o papel de Moisés na liberación dos israelitas de Exipto e na Alianza con Deus.				
Identifica os Dez Mandamentos e dálle o seu resumo: amar a Deus e os demais.				
Comprende a renovación para sempre da Alianza a través de Xesús.				

INDICADORES	Niveis de desempeño			
	1 Pouco axeitado	2 Axeitado	3 Moi axeitado	4 Excelente
Valora a importancia do Mandamento Novo na vida dos cristiáns.				
Valora a importancia do encontro con Xesús para o cambio de vida.				
Recoñece os milagres como signos do amor de Deus ás persoas.				
Identifica os diferentes milagres que fixo Xesús.				
Coñece as Benaventuranzas e compréndelas.				
Valora a Xesús como Camiño, Verdade e Vida, e a misericordia como trazo principal do Reino de Deus.				
Identifica os motivos polos cales Xesús foi condenado a morte.				
Coñece os feitos que sucederon na morte e resurrección de Xesús.				
Recoñece o significado de a resurrección de Xesús.				
Coñece os encontros de Jesús resucitado cos seus discípulos.				
Valora os trazos dos primeiros cristiáns e sabe extrapolalos á Igrexa actual.				
Comprende a importancia do Espírito Santo no anuncio da Boa Noticia.				
Recoñece que os primeiros cristiáns comparten o mesmo espírito e os bens.				
Identifica os diferentes ministerios da Igrexa.				
Recoñece as formas en que a Igrexa realiza a súa misión.				
Valora a misión da Igrexa, que continua o labor dos primeiros cristiáns.				
Comprende os xestos de Xesús na Última Cea.				
Identifica o Mandamento do Amor que dá Xesús na Última Cea.				
Valora a cea pascual como momento da institución da Eucaristía.				
Recoñece as partes da celebración da Eucaristía.				
Comprende que a Eucaristía é a renovación do sacrificio de Xesús na cruz.				

b) Instrumentos de avaliación.

Trátase de elaborar unha relación, como neste exemplo, da diversidade de procedementos e instrumentos que permiten avaliar ao alumno/a nesta área:

	Procedementos			
	Escritos	Orais	Observación directa e sistemática	Outros
Instrumentos	<ul style="list-style-type: none"> • Tarefas diversas realizadas polo alumnado na actividade diaria da clase. • Caderno de clase do alumno. • Actividades de avaliación (libro, fichas modificables, probas escritas individuais, ...). • Traballos de grupo. • Resolución de exercicios. • Actividades interactivas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Preguntas individuais e grupales. • Participación do alumno/a. • Intervencións na clase. • Postas en común. • Entrevistas. • Probas orais individuais. • Exposicións orais. 	<ul style="list-style-type: none"> • Escalas. • Listas de control. • Rexistros anecdóticos persoais. • Rexistros de incidencias. • Ficha de rexistro individual. 	<ul style="list-style-type: none"> - Rúbricas de avaliación (Aprendizaxes, Habilidades xerais). • Equipo de avaliación. • Autoavaliación. • Blog do profesor.

c) Criterios de cualificación.

A cualificación estará relacionada co grao de adquisición das competencias do alumno de 5º curso de Relixión Católica de Educación Primaria, a través de todas as actividades que leve a cabo. Proposta:

	CRITERIOS
1. Traballo autónomo 30 %	<ul style="list-style-type: none"> • Realización sen axuda externa. • Estimación do tempo invertido para resolver unha actividade. • Grao de adquisición de aprendizaxes básicas. • Orde e limpeza na presentación. • Uso axeitado de instrumentos e recursos propios da materia. • Emprego de esquemas.

	<ul style="list-style-type: none"> • Revisión do traballo antes de dalo por finalizado. • Valoración do traballo en clase e na casa. • Creatividade.
<p>2. Probas orais e escritas</p> <p>30%</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Valoración da aprendizaxe dos contidos. • Valoración dos procesos seguidos e dos resultados. • Expresión oral do procedemento seguido ao resolver unha actividade. Coherencia e adecuación. • Valoración do tempo investido e o tempo necesario para resolver unha actividade. • Orde, limpeza e estrutura do traballo presentado. • Caligrafía axeitada. • Tempo de realización. • Destrezas.
<p>3. Actividades TIC</p> <p>10 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uso axeitado e guiado do ordenador e algunha ferramenta telemática. • Utilización de Internet, de forma responsable e con axuda, para buscar información sinxela ou para resolver unha actividade. • Tipo de participación (autónomo, con apoio, ningunha). • Grao de elaboración da resposta. • Interese, motivación. • Destrezas. • Capacidade de sintetizar e seleccionar de forma crítica contidos de Internet.
<p>4. Participación e seguimento das clases</p> <p>20%</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nivel e adecuación das intervencións. • Emprego dunha estrutura clara nas mensaxes. • Uso de vocabulario axeitado. • Comportamento en clase. • Interese e esforzo.
<p>5. Traballo cooperativo. Valoración individual e grupal</p> <p>10 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Capacidade de traballar de forma colaborativa. • Comunicación axeitada cos compañeiros. • Resolución de conflitos. • Interese e motivación. • Iniciativa. • Opinión persoal e valoración crítica do traballo en cooperación.

d) Actividades de reforzo e ampliación.

ADAPTACIÓN CURRICULAR

- (BÁSICA): os contidos nucleares da Unidade Didáctica preséntanse de forma pautada, con apoio gráfico, seguindo unha secuencia de aprendizaxe que facilita

a adquisición de Competencias por parte dos alumnos.

- (AMPLIACIÓN): fichas modificables con actividades de maior dificultade na súa resolución, polo tratamento doutros contidos relacionados cos do curso, etc

ELEMENTOS TRANSVERSAIS.

a) Fomento da lectura. Comprensión lectora. Expresión oral e escrita.

Estratexias para estimular o interese e o hábito da lectura, e para desenvolver a expresión oral e escrita.

Lectura:

- Lectura do libro de texto.
- Outros textos escritos: curtos, de tipoloxía diferente (informativo, descritivo, contos, poemas,...).
- Textos en apoio dixital (Internet e aplicacións informáticas, lectura en pantalla).
- Textos orais complementados e acompañados de imaxes ou audios.

Expresión:

- Exposición oral e escrita en traballos individuais, actividades en grupo, en razoamentos ou intervencións: planificación, redacción, revisión.
- Expresión oral e escrita das aprendizaxes, utilizando un vocabulario preciso.
- Expresión escrita en apoio papel e en pantalla.

b) Comunicación audiovisual. Tecnoloxías da información e da comunicación.

Para incorporar as TIC na aula propúxose unha serie de recursos **integrados** cos contidos e as actividades de Relixión Católica para Quinto Curso, aos cales complementan e amplían.

<i>Actividades TIC</i>	• Actividades integradas nas secuencias de aprendizaxe.
<i>Enlaces en Internet</i>	• Aproveitamento de recursos educativos en Internet: busca de imaxes, información ou curiosidades, e selección e organización para transformar estes elementos en coñecemento.
<i>Libro Dixital interactivo</i>	• Libro proxectable que incorpora elementos de interactividade: actividades, enlaces, animacións...

c) Emprendemento.

-Tomar decisións reflexionando e sopesando posibilidades de xeito autónomo e responsable para afrontar situacións cotiás, así como valorar as informacións de xeito crítico.

-Xerar ideas e propostas en diferentes contextos.

d) Educación cívica e constitucional.

- Coñecer algunhas organizacións sociais e políticas, tomar conciencia da necesidade de defender dereitos e deberes de cada membro da sociedade, e valorar o diálogo como instrumento para solucionar os problemas de convivencia.
- Respetar os símbolos, costumes e maneiras de vida outras poboacións, e rexeitar calquera tipo de discriminación.
- Respetar os restos histórico-artísticas presentes no medio.

e) Ensinanzas transversais

Educación para a igualdade entre os sexos

- Interese por descubrir a dignidade da persoa e valorala.
- Rexeitamento cara a calquera manifestación que supoña discriminación baseada na diferenza de sexo.
- Valorar o home e a muller como os seres máis importantes da Creación.
- Importancia e valoración da mensaxe de Jesús e da doutrina da Igrexa sobre a dignidade do home e a muller como fillos de Deus.

Educación do consumidor

- Actuar de xeito responsable como consumidor para respectar a Creación.
- Actuación responsable na utilización de servizos e bens de consumo.
- Actitude de rexeitamento cara ao consumismo.
- Sensibilización e actitude de axuda ante os colectivos que non poden satisfacer as necesidades básicas.

Educación ambiental

- Darse conta da necesidade de coidar, continuar e conservar a Creación.
- Descubrimento global do ámbito como elemento imprescindible para a vida.
- Interese por respectar a natureza, obra da Creación ao servizo do home e a muller.
- Respeto polas orientacións da Igrexa e de moitos santos sobre o respecto cara á natureza, as plantas, os animais...

Educación para a saúde

- Actitude de axuda cara ás persoas enfermas, anciás, con algunha minusvalidez...
- Importancia de alegría, da risa e do sorriso para a nosa saúde.
- Importancia da esperanza en situacións de enfermidade.

Educación para a paz

- Tolerancia e respecto cara a todas as posturas ante a existencia de Deus.
- Descubrimento e valoración das calidades e aptitudes dos demais.
- Respeto e tolerancia cara ás opinións alleas.
- Adopción e análises de actitudes que favorecen vivir en paz: diálogo, perdón,

colaboración, aceptación...

- Interese por coñecer o novo mandamento de Xesús para alcanzar a paz cun mesmo e cos demais.
- Actitude de reconstrución da confianza despois de sentirse defraudado por un amigo/a.
- Ver nas Benaventuranzas novas posibilidades de amar e vivir en paz, superando prexuízos e barreiras persoais.
- Relacionar os xestos e actitudes de Xesús con diferentes fragmentos do texto bíblico da pesca milagrosa.
- Explicar con exemplos que significa ser pescadores de homes.
- Investigar as características do lago de Galilea e localizalo no mapa do país de Xesús.
- Relacionar diferentes personaxes do Novo Testamento coa resposta que dan á chamada de Xesús.
- Importancia do diálogo como medio para solucionar conflitos.

Educación moral e cívica

- Interese e aprecio por descubrir as capacidades interiores das persoas.
- Interese por coñecer os costumes e ritos relixiosos da antigüidade e da actualidade.
- Coñecer diferentes maneiras de cumprir a vontade de Deus.
- Interese por comprender e valorar as características e calidades das persoas que o rodean, establecendo con elas relacións equilibradas e construtivas, así como recoñecendo e valorando criticamente as súas diferenzas.
- Aprecio e compromiso cos Dereitos Humanos.
- Descubrir maneiras de orar.
- Identificación de alianzas e pactos actuais e as súas condicións.
- Interese por coñecer as principais características das relixións monoteístas.
- Respetto polas crenzas distintas á propia.
- Interese por coñecer a celebración do Nadal noutras culturas ou países.
- Identificación e análise das causas que provocan situacións de marxinação social e inxustiza social.
- Superación de prexuízos respecto ás persoas ou grupos sociais minoritarios.
- Interese por vivir o valor da confianza nos maiores e nos compañeiros de clase.
- Participación nas actividades de grupo, respectando os puntos de vista dos demais.
- Participación nas tarefas de grupo, mostrando actitudes de solidariedade e colaboración.
- Importancia e valoración do labor que a Igrexa, a través das súas institucións, ofrece desinteresadamente aos máis necesitados.
- Comprensión das actitudes necesarias para o perdón e a reconciliación: humildade, arrepentimento, sinceridade, valor...
- Adquisición progresiva de seguridade en si mesmo para enfrontarse con autonomía a calquera situación e para resolver aquelas que sexan conflictivas.
- Interese por coñecer os aspectos positivos doutras culturas e valoralos axeitadamente.
- Aceptación e respecto polas normas que democraticamente se establezan na planificación e realización de tarefas comúns.
- Interese por establecer relacións afectivas cos demais.
- Interese por coñecer a Igrexa, a súa misión e as súas actuacións para construír un mundo mellor.
- Importancia e valoración do labor que a Igrexa, a través das súas institucións, ante os retos do mundo actual.
- Valoración da diversidade de membros que forman a Igrexa Universal.

- Interese por coñecer a mensaxe cristiá a través da arte actual.

AVALIACIÓN DA PRÁCTICA DOCENTE E INDICADORES DE ÉXITO

ADECUACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA		RESULTADOS ACADÉMICOS	PROPOSTAS DE MELLORA
Preparación da clase e os materiais didácticos	Hai coherencia entre aquilo programado e o desenvolvemento das clases.		
	Existe unha distribución temporal equilibrada.		
	O desenvolvemento da clase adecúase ás características do grupo.		
Utilización dunha metodoloxía adecuada	Tivéronse en conta aprendizaxes significativas. Considérase a interdisciplinariedade (en actividades, tratamento dos contidos, etc.).		
	A metodoloxía fomenta a motivación e o desenvolvemento das capacidades do alumno/a.		
Regulación da práctica docente	Grao de seguimento dos alumnos.		
	Validez dos recursos utilizados na clase para as aprendizaxes.		
	Os criterios de promoción están acordados entre os profesores.		
Avaliación das aprendizaxes e información que destes se dá aos alumnos e as familias	Os criterios para unha avaliación positiva atópanse vinculados aos obxectivos e nos contidos.		
	Os instrumentos de avaliación permiten rexistrar numerosas variables da aprendizaxe.		
	Os criterios de cualificación están axustados á tipoloxía de actividades planificadas.		
	Os criterios de avaliación e os criterios de cualificación déronse a coñecer: <ul style="list-style-type: none"> • Aos alumnos. • Ás familias. 		
Utilización de medidas para a atención á diversidade	Adóptanse medidas con antelación para coñecer as dificultades de aprendizaxe.		
	Ofreceuse resposta ás diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxe.		
	As medidas e os recursos ofrecidos foron suficientes.		
	Aplica medidas extraordinarias recomendadas polo equipo docente tendo en conta os informes psicopedagóxicos.		

6º EDUCACIÓN PRIMARIA

COMPETENCIAS

Perfil competencial de Relixión Católica para 5º EP

COMPETENCIAS CLAVE:

CL: Competencia lingüística

CD: Competencia dixital

AA: Aprender a aprender

CSC: Competencias sociais e cívicas

SIEE: Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

CEC: Conciencia e expresións culturais

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE		COMPETENCIAS CLAVE asociadas					
		CL	CD	AA	CSC	SIEE	CEC
Bloque 1. O sentido relixioso do home	1.1 Identifica e xulga situacións nas que reconece a imposibilidade de ser feliz.	X			X		
	2.1 Busca, compara e comenta distintas expresións do desexo humano de salvación na literatura e música actuais.	X		X		X	X
	3.1 Descubre e explica por que os enterramentos, pinturas, ritos e costumes son signos da relación do home coa Divindade.	X	X				X
	4.1 Investiga e recolle acontecementos da historia onde se aprecia que o feito relixioso foi o motor de cambios para potenciar os		X			X	X
Bloque 2. A revelación: Deus intervéen na Historia	1.1 Identifica e valora expresións recollidas nos libros sapienciais que enriquecen e melloran a persoa.	X		X	X		X
	1.2 Investiga e contrasta a sabedoría popular con expresións da sabedoría de Israel emitindo un xuízo persoal.	X		X		X	X
	1.3 Propón, dialogando cos seus compañeiros, situacións e comportamentos onde se expresa a riqueza humana que aparece nos textos	X			X		X
Bloque Xesucristo,	3. 1.1 Busca nos discursos do evanxeo de Xoán frases que expresan a relación de Xesús co Padre e esfórzase por comprender o seu	X		X			

cumprimento da Historia da Salvación	1.2 Identifica e sintetiza os trazos que Xesús desvela do Padre nos discursos do evanxeo de Xoán.	X		X			
	2.1 Extrapola as dificultades que tivo Xesús na súa vida para obedecer ao Padre con situacións que viven os seres humanos.			X	X		
	3.1 Localiza e explica a misión apostólica nas expresións de Xesús recollidas nos evanxeos sinópticos.	X			X		X
	3.2 Constrúe un mapa comparativo das accións de Jesús e as da Igrexa.		X			X	
Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa	1.1 Coñece e explica con exemplos a razón pola que Confirmación, Orde e Matrimonio están o servizo da Igrexa.	X			X		
	1.2 Aprende e diferencia os signos e momentos celebrativos da Confirmación, a Orde e o			X			X
	2.1 Sinala e explica os principais signos pascuais.	X		X			X
	2.2 Crea unha composición onde se exprese a alegría e a paz que experimentaron os discípulos ao atoparse co Resucitado.	X				X	
	3.1 Selecciona testemuños de cristiáns e xustifica o cambio xerado polo encontro co Resucitado.		X		X		

CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis
Bloque 1. O sentido relixioso do home. UD1: As persoas buscamos a felicidade		
A incapacidade de ser humano para ser feliz reclama a salvación. A plenitude do ser humano está na relación con Deus.	1. Avaliar circunstancias que manifestan a imposibilidade da natureza humana para alcanzar a plenitude.	1.1 Identifica e xulga situacións nas que reconece a imposibilidade de ser feliz.
	2. Recoñecer e aceptar a necesidade dun Salvador para ser feliz.	2.1 Busca, compara e comenta distintas expresións do desexo humano de salvación na

		literatura e música actuais.
	3. Interpretar signos, en distintas culturas, que evidencian que a plenitude humana se alcanza na relación con Deus.	3.1 Descubre e explica por que os enterramentos, pinturas, ritos e costumes son signos da relación do home coa Divindade.
	4. Recoñecer que a relación con Deus fai a persoa máis humana.	4.1 Investiga e recolle acontecementos da historia onde se aprecia que o feito relixioso foi o motor de cambios para potenciar os dereitos humanos, a convivencia, o progreso e a paz.
Bloque 2. A revelación: Deus intervén na historia. UD2: A sabedoría de Deus está na Biblia.		
O pobo de Israel como depositario da sabedoría de Deus. Os libros Sapienciais enriquecen a humanidade.	1. Descubrir e apreciar a riqueza dos textos sapienciais na historia.	1.1 Identifica e valora expresións recollidas nos libros sapienciais que enriquecen e melloran a persoa. 1.2 Investiga e contrasta a sabedoría popular con expresións da sabedoría de Israel emitindo un xuízo persoal. 1.3 Propón, dialogando cos seus compañeiros, situacións e comportamentos onde se expresa a riqueza humana que aparece nos textos sapienciais.
Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación. UD3: Xesús móstranos a Deus. UD4: Xesús ensínanos a superar a dificultade. UD5: A Igrexa segue a misión de Xesús.		
Xesucristo, desvela ao Padre. As tentacións de Xesús: obstáculo ao cumprimento do plan de Deus. Xesús envía os discípulos para continuar coa súa misión	1. Distinguir que a través Xesús atopamos a Deus.	1.1 Busca nos discursos do evanxeo de Xoán frases que expresan a relación de Xesús co Padre e esfórzase por comprender o seu significado.

salvífica.		1.2 Identifica e sintetiza os trazos que Xesús desvela do Padre nos discursos do evanxeo de Xoán.
	2. Esforzarse por comprender que Xesús ten que vencer obstáculos externos para realizar a vontade de Deus.	2.1 Extrapola as dificultades que tivo Xesús na súa vida para obedecer ao Padre con situacións que viven os seres humanos.
	3. Comprender que a misión de Xesús continua na Igrexa.	3.1 Localiza e explica a misión apostólica nas expresións de Xesús recollidas nos evanxeos sinópticos. 3.2 Constrúe un mapa comparativo das accións de Xesús e as da Igrexa.
Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa. UD6: Os cristiáns celebran a Pascua. UD7: A Igrexa celebra a súa fe en Xesús.		
Os sacramentos ao servizo da misión da Igrexa: Confirmación, Orde e Matrimonio. A Pascua, tempo de resurrección. Os froitos da resurrección de Xesús: a alegría e a paz. Os cristiáns, testemuñas da resurrección.	1. Diferenciar a achega dos sacramentos de servizo á misión da Igrexa.	1.1 Coñece e explica con exemplos a razón pola que Confirmación, Orde e Matrimonio están o servizo da Igrexa. 1.2 Aprende e diferencia os signos e momentos celebrativos da Confirmación, a Orde e o Matrimonio.
	2. Identificar os trazos do tempo litúrxico da Pascua.	2.1 Sinala e explica os principais signos pascuais. 2.2 Crea unha composición onde se exprese a alegría e a paz que experimentaron os discípulos ao atoparse co Resucitado.
	3. Recoñecer e valorar o cambio de vida xerado polo encontro co Resucitado. un lugar especial na salvación.	3.1 Selecciona testemuños de cristiáns e xustifica o cambio xerado polo encontro co Resucitado.

UNIDADES DIDÁCTICAS: ORGANIZACIÓN E DISTRIBUCIÓN TEMPORAL

RELIXIÓN CATÓLICA 6º EP

Unidade	Contidos	Tempo aprox.
1. As persoas buscamos a felicidade	1. En busca da felicidade. 2. A orixe das relixións. 3. As grandes relixións son diversas: hinduísmo, budismo, xudaísmo, cristianismo e islam. Movo o meu pensamento: «Palabra, idea, frase».	5 sesións
2. A sabedoría de Deus está na Biblia	1. O pobo recorda como actúa Deus na súa historia. 2. A Biblia fálanos da sabedoría do pobo de Israel. 3. A Biblia fálanos dos profetas. Movo o meu pensamento: «Vexo - Penso - Me pregunto».	5 sesións
3. Xesús móstranos a Deus	1. A Biblia fálanos de Xesús, o Fillo de Deus. 2. A Biblia fálanos dos signos de Xesús. 3. Xesús diríxese a Deus e chámalo «Pai». Movo o meu pensamento: «O titular».	5 sesións
4. Xesús ensínanos a superar a dificultade	1. A Biblia fálanos de Xesús no deserto. 2. Xesús enfróntase a críticos e á incompreensión. 3. Xesús enfróntase á soidade. Movo o meu pensamento: «10 veces 2».	5 sesións
5. A Igrexa segue a misión de Xesús	1. A Biblia fálanos da misión dos discípulos. 2. A Igrexa continúa a misión de evangelizar. 3. A Igrexa dá testemuño do amor de Deus. Movo o meu pensamento: «Penso - Interésame - Investigo».	5 sesións
6. Os cristiáns celebran a Pascua	1. Unha noite moi especial. 2. Os signos pascuais. 3. Os froitos de Pascua. Movo o meu pensamento: «Círculo de puntos de vista».	5 sesións
7. A Igrexa celebra a súa fe en Xesús	1. Os sete sacramentos. 2. A Confirmación. 3. A Orde sacerdotal. 4. O Matrimonio. Movo o meu pensamento: «O semáforo».	5 sesións

METODOLOGIA. ORIENTACIONES DIDÁCTICAS

a) Metodoloxía xeral e específica.

A inclusión da materia de Relixión Católica responde, en primeiro lugar, á importancia que esta materia ten dentro da educación para que o alumno poida conseguir un desenvolvemento pleno e integral da súa personalidade. A necesidade de sentido do ser humano é unha evidencia á que a escola necesariamente debe dar resposta. A educación da dimensión relixiosa é parte fundamental para a maduración da persoa. Non podería existir unha formación integral e, polo tanto, unha educación de calidade, se non se permitise o desenvolvemento de todas as dimensións inherentes ao ser humano, entre as cales se atopa a relixiosa. Esta capacidade básica da persoa adquire o seu auténtico cumprimento cando se descobre o sentido da vida. O ensino de Relixión Católica nos centros escolares axudará aos estudantes a ensanchar os espazos da racionalidade e adoptar unha actitude de apertura ao sentido relixioso da vida, sexa cal sexa a súa manifestación concreta.

Para responder a estes retos propónse unha metodoloxía focalizada no desenvolvemento das competencias clave e as intelixencias múltiples.

A integración das **competencias** e as **intelixencias múltiples** na área leva consigo insistir máis nas ferramentas esenciais da aprendizaxe (comprensión e expresión oral e escrita) e poñer en práctica estratexias didácticas que teñan en conta as diferentes posibilidades de adquisición do alumno/a. Isto conséguese:

- Nas propostas de traballo cooperativo.
- Nas dobres páxinas ao final de cada unidade didáctica do libro do alumno / a.
- Nas **actividades competenciales** e de **intelixencias múltiples**.

Mediante as tarefas integradas, os alumnos poden desenvolver as súas capacidades en torno á planificación do traballo, a selección dun tema de interese, os contidos e os materiais que serán utilizados, en relación coa elaboración e a presentación, a súa corrección e, finalmente, a exposición, todo baixo un prisma de colaboración e intercambio entre iguais. En definitiva, predomina o traballo cooperativo, que permite desenvolver a capacidade de discusión, a comunicación, o intercambio de ideas, o respecto e a comprensión das opinións alleas, así como a reflexión sobre as ideas propias.

Á hora de avaliar, a **rúbrica de avaliación** convértese para o profesor/a nun instrumento ou unha guía dunha serie de criterios avaliábeis de coñecementos e competencias, en diferentes graos de consecución, logrados por o alumno/a.

O **uso das TIC** é un elemento para favorecer a construción de aprendizaxes con sentido, xa que nos permite motivar ao alumno/a, contextualizar o contido obxecto de aprendizaxe, facilitar a relación da nova aprendizaxe con contextos reais, xeneralizar e ampliar o contido e facilitar a elaboración de síntese e a transferencia do coñecemento.

A metodoloxía proposta promove a construción de aprendizaxes significativas a partir de secuencias de adquisición de coñecementos que formulan:

- Evocación de coñecementos previos para abordar os novos contidos.
- Incorporación progresiva e coidada de novos coñecementos, mediante exemplos extraídos de situacións cotiás e contextualizadas para o alumno/a de 6º curso de Primaria, que favorecen a súa comprensión. Isto posibilita a transferencia de aprendizaxes na vida cotiá, conectando coa adquisición das competencias

propias da materia.

- Exercicios e actividades diversificadas que teñen en conta competencias e intelixencias múltiples: traballo individual, traballo cooperativo en grupo e en tarefas integradas, uso das TIC e actividades que traballan contidos fundamentais. Están secuenciados por niveis de dificultade, abordan diversos estilos cognitivos e intelixencias e facilitan a adquisición de competencias a todos os alumnos.

A materia de relixión católica utilizará unha metodoloxía que respectará os seguintes principios:

- Recoñecemento do rol do docente. O docente é peza clave na elaboración e implementación de actividades de aula axustadas ao grupo concreto que está a ensinar. Conferencia Episcopal Española Currículo de Relixión e Moral Católica. A súa formación resulta, polo tanto, fundamental á hora de garantir o éxito do proceso de aprendizaxe.
- Adaptación ao ámbito emocional e cognitivo dos estudantes respectando o desenvolvemento psicoevolutivo propio de cada etapa. Esta atención permitirá combinar de xeito axeitado o concreto e o abstracto, o traballo individual e o grupal, o manipulativo, experiencial e visual cos aspectos conceptuais.
- Respecto polos ritmos e estilos de aprendizaxe dos estudantes. Non todos os estudantes son iguais, non todos aprenden á mesma velocidade nin utilizan as mesmas estratexias. A atención á diversidade e o desenvolvemento da inclusión comeza na asunción deste principio fundamental.
- Consideración da dimensión humanista. Todas as aprendizaxes estarán ao servizo da formación humana. A materia de relixión, dende a súa clave personalizadora, require que todo tipo de aprendizaxes, instrumentais, cognitivas, actitudinais, socio afectivos non sexan considerados fin en si mesmo senón que estean ao servizo da formación integral do ser humano.
- Respecto pola curiosidade e inquietudes dos estudantes. Consideración dos intereses e expectativas dos estudantes así como dos coñecementos previos, de maneira que se garanta unha aprendizaxe significativa.
- Seguimento dos criterios de avaliación educativa. Para facilitar o cumprimento destes principios metodolóxicos aplicarase unha avaliación continua, global e formativa ao longo do proceso de ensino e aprendizaxe; e sumativa ao final do proceso, de maneira que se avalíe o nivel de logro alcanzado. A avaliación obxectiva garantirá unha valoración axeitada da dedicación, esforzo e rendemento de todos os estudantes.
- Desenvolvemento da aprendizaxe en equipo e/ou cooperativa. O estudo e reflexión do cristianismo, por o seu intrínseca dimensión comunitaria, é unha materia adecuada para desenvolver o traballo en equipo e a aprendizaxe cooperativa.
- Utilización educativa dos recursos tecnolóxicos. O ensino da relixión promoverá a utilización da tecnoloxía da información e a comunicación non só dun xeito instrumental, que resulte útil ao estudante na busca de información ou na resolución de problemas formulados na clase, senón procurando a súa integración na vida do suxeito e o seu uso ético. As redes sociais ou as

ferramentas de construción e manipulación de imaxes, por exemplo, son instrumentos que permiten novas formas de expresión da cultura e a identidade persoal que hai que aprender a dominar.

Materiais e recursos didácticos

Relación dos diversos materiais e recursos didácticos para abordar a materia de Relixión Católica para o 6º Curso da Educación Primaria.

- Libro de texto Relixión Católica 6 EP.
- Caderno do peregrino (Diario de aprendizaxe).
- Murais.
- Caderno de relatos bíblicos: Imos ao encontro de Xesús 6.
- Fichas modificables: de adaptación curricular básica e ampliación e fichas de avaliación.
- Xogos, láminas de rutinas de pensamento e láminas de roles de traballo cooperativo.
- CD audio Cantamos a Biblia.
- Bits de arte.
- Caderno Vida de san Xoán Bosco.
- Caderno Vida de santa María Mazzarello.
- Paletas de IIMM (intelixencias múltiples) e Aps (aprendizaxe e servizo).
- Recursos dixitais.

Outros recursos

- Lousa dixital.
- Novo Testamento ou Biblia.
- Dicionario e atlas.
- Material funxible.

En canto á distribución do espazo, trátase de explicitar en qué espazos se desenvolverán as aprendizaxes e a diversidade de propostas establecidas.

Espazos	Secuencia
<ul style="list-style-type: none"> • Aula: <p>Adaptable segundo as actividades (orais escritas proxectos, con lousa dixital, canón, ...).</p> <p>A disposición permitirá desprazarse con facilidade polos distintos espazos, os materiais estarán ao alcance dos nenos e nenas para que traballen de forma autónoma.</p> <p>Distribución posible en grupos, asemblea, cantos de xogo e traballo individual.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Espazos comúns: 	<ul style="list-style-type: none"> • Motivación inicial e activación de coñecementos previos. • Desenvolvemento dos contidos e actividades. • Actividades de reforzo e / ou ampliación. • Avaliación.

<p>Patios, corredores, ximnasio, comedor, biblioteca do centro, sala de informática...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Espazos exteriores (casa, biblioteca, visitas, ...): <p>Traballos cooperativos, exercicios de aplicación, consolidación e estudo autónomo.</p>	
---	--

b) Actividades e estratexias de ensino e aprendizaxe: actividades complementarias

Relación das actividades complementarias e extraescolares planificadas polo centro e relacionadas coa materia de Relixión Católica.

Exemplo:

- Participación na semana cultural organizada polo centro educativo e noutras efemérides ou eventos sociais e culturais do seu ámbito.
- Participación en talleres organizados polo Concello ou outros organismos, relacionados con aspectos literarios e culturais.
- Visita bibliotecas, medios de comunicación, empresas nos que se desenvolvan labores relacionados cos contidos da área.
- Visita a exposicións temporais relacionadas cos temas estudados.

AVALIACIÓN DO ALUMNADO

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Bloque 1. O sentido relixioso do home

- Avaliar circunstancias que manifestan a imposibilidade da natureza humana para alcanzar a plenitude.
- Recoñecer e aceptar a necesidade dun Salvador para ser feliz.
- Interpretar signos, en distintas culturas, que evidencian que a plenitude humana se alcanza na relación con Deus.
- Recoñecer que a relación con Deus fai a persoa máis humana.

Bloque 2. A revelación: Deus intervén na Historia

- Descubrir e apreciar a riqueza dos textos sapienciais na historia.

Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación

- Distinguir que a través Xesús atopamos a Deus.
- Esforzarse por comprender que Xesús ten que vencer obstáculos externos para realizar a vontade de Deus.
- Comprender que a misión de Xesús continua na Igrexa.

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa

- Diferenciar a achega dos sacramentos de servizo á misión da Igrexa.
- Identificar os trazos do tempo litúrxico da Pascua.

- Recoñecer e valorar o cambio de vida xerado polo encontro co Resucitado.

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

Bloque 1. O sentido relixioso do home

- Identifica e xulga situacións nas que recoñece a imposibilidade de ser feliz.
- Busca, compara e comenta distintas expresións do desexo humano de salvación na literatura e música actuais.
- Descubre e explica por que os enterramentos, pinturas, ritos e costumes son signos da relación do home coa Divindade.
- Investiga e recolle acontecementos da historia onde se aprecia que o feito relixioso foi o motor de cambios para potenciar os dereitos humanos, a convivencia, o progreso e a paz.

Bloque 2. A revelación: Deus intervén na Historia

- Identifica e valora expresións recollidas nos libros sapienciais que enriquecen e melloran a persoa.
- Investiga e contrasta a sabedoría popular con expresións da sabedoría de Israel emitindo un xuízo persoal.
- Propón, dialogando cos seus compañeiros, situacións e comportamentos onde se expresa a riqueza humana que aparece nos textos sapienciais.

Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación

- Busca nos discursos do evanxeo de Xoán frases que expresan a relación de Xesús co Padre e esfórzase por comprender o seu significado.
- Identifica e sintetiza os trazos que Xesús desvela do Padre nos discursos do evanxeo de Xoán.
- Extrapola as dificultades que tivo Xesús na súa vida para obedecer ao Padre con situacións que viven os seres humanos.
- Localiza e explica a misión apostólica nas expresións de Xesús recollidas nos evanxeos sinópticos.
- Constrúe un mapa comparativo das accións de Xesús e as da Igrexa.

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa

- Coñece e explica con exemplos a razón pola que Confirmación, Orde e Matrimonio están o servizo da Igrexa.
- Aprende e diferencia os signos e momentos celebrativos da Confirmación, a Orde e o Matrimonio.
- Sinala e explica os principais signos pascuais.
- Crea unha composición onde se exprese a alegría e a paz que experimentaron os discípulos ao atoparse co Resucitado.
- Selecciona testemuños de cristiáns e xustifica o cambio xerado polo encontro co Resucitado.

AVALIACIÓN DAS COMPETENCIAS. RÚBRICAS.

INDICADORES	Niveis de desempeño			
	1 Pouco axeitado	2 Axeitado	3 Moi axeitado	4 Excelente
Valora o amor de Deus e o das demais persoas.				
Sabe que os cristiáns viven segundo o plan de felicidade que Deus propón.				
Valora e respecta as diferentes actitudes ante o feito relixioso.				
Recoñece e valora as grandes relixións do mundo.				
Valora que os cristiáns compartan a bondade de Deus.				
Identifica a intervención de Deus na historia de Abrahán e Moisés.				
Recoñece e valora expresións do libro de Proverbios.				
Investiga e contrasta a sabedoría popular con expresións do libro da Sabedoría.				
Valora cos seus compañeiros situacións e comportamentos que aparecen nos				

INDICADORES	Niveis de desempeño			
	1 Pouco axeitado	2 Axeitado	3 Moi axeitado	4 Excelente
Salmos.				
Valora a confianza nas persoas, fillos e fillas de Deus.				
Identifica os personaxes bíblicos que recoñecen a Xesús como o Mesías.				
Comprende o significado da misión de Xesús como Mesías.				
Valora os signos de Xesús que mostran o amor de Deus.				
Identifica o perdón dos pecados como signo do amor de Deus.				

INDICADORES	Niveis de desempeño			
	1 Pouco axeitado	2 Axeitado	3 Moi axeitado	4 Excelente
Recoñece o sentido das tentacións de Xesús no deserto.				
Identifica as críticas e incomprensións que sufriu Xesús.				

INDICADORES	Niveis de desempeño			
	1 Pouco axeitado	2 Axeitado	3 Moi axeitado	4 Excelente
Sabe que os cristiáns aprenden de Xesús e se dirixen a Deus como Padre.				
Valora a oración como medio para superar as dificultades.				
Entende a misión dos discípulos nas palabras que lles dixo Xesús.				
Comprende os feitos sucedidos o día de Pentecoste.				
Recoñece a acción do Espírito Santo en Pentecoste e na Igrexa.				
Identifica as accións da Igrexa na súa misión evanxelizadora, continuadora dos discípulos.				
Coñece e comprende as partes da Vixilia Pascual.				
Identifica os elementos da Pascua feixón.				
Recoñece o sentido do pan e o viño da Eucaristía.				
Comprende o significado da luz e a auga en Vixíaa Pascual e				

INDICADORES	Niveis de desempeño			
	1 Pouco axeitado	2 Axeitado	3 Moi axeitado	4 Excelente
sitúaos na liturxia.				

INDICADORES	Niveis de desempeño			
	1 Pouco axeitado	2 Axeitado	3 Moi axeitado	4 Excelente
Recoñece os sacramentos como signos do amor de Deus.				
Clasifica os sacramentos en tres grupos.				
Recoñece o sentido e os símbolos do sacramento da Confirmación.				
Recoñece o sentido e os símbolos do sacramento da Orde sacerdotal.				
Valora o sacramento do Matrimonio e identifica os símbolos da celebración.				

b) Instrumentos de avaliación.

Trátase de elaborar unha relación, como neste exemplo, da diversidade de procedementos e instrumentos que permiten avaliar ao alumno/a nesta área:

	Procedementos			
	Escritos	Orais	Observación directa e sistemática	Outros
<i>Instrumentos</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Tarefas diversas realizadas polo alumnado na actividade diaria da clase. • Caderno de clase do alumno. • Actividades de avaliación (libro, fichas modificables, probas escritas individuais, ...). • Traballos de grupo. • Resolución de exercicios. • Actividades interactivas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Preguntas individuais e grupales. • Participación do alumno/a. • Intervencións na clase. • Postas en común. • Entrevistas. • Probas orais individuais. • Exposicións orais. 	<ul style="list-style-type: none"> • Escalas. • Listas de control. • Rexistros anecdóticos persoais. • Rexistros de incidencias. • Ficha de rexistro individual. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rúbricas de avaliación (Aprendizaxes, Habilidades xerais). • Equipo de avaliación. • Autoavaliación. • Blog do profesor.

c) Criterios de cualificación.

A cualificación estará relacionada co grao de adquisición das competencias do alumno de 6º curso de Relixión Católica de Educación Primaria, a través de todas as actividades que leve a cabo. Proposta:

	CRITERIOS
<p>1. Trabajo autónomo</p> <p>30 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Realización sen axuda externa. • Estimación do tempo invertido para resolver unha actividade. • Grao de adquisición de aprendizaxes básicas. • Orde e limpeza na presentación. • Uso axeitado de instrumentos e recursos propios da materia. • Emprego de esquemas. • Revisión do traballo antes de dalo por finalizado. • Valoración do traballo en clase e na casa. • Creatividade.

<p>2. Probas orais e escritas</p> <p>30 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Valoración da aprendizaxe dos contidos. • Valoración dos procesos seguidos e dos resultados. • Expresión oral do procedemento seguido ao resolver unha actividade. Coherencia e adecuación. • Valoración do tempo investido e o tempo necesario para resolver unha actividade. • Orde, limpeza e estrutura do traballo presentado. • Caligrafía axeitada. • Tempo de realización. • Destrezas.
<p>3. Actividades TIC</p> <p>10 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uso axeitado e guiado do ordenador e algunha ferramenta telemática. • Utilización de Internet, de forma responsable e con axuda, para buscar información sinxela ou para resolver unha actividade. • Tipo de participación (autónomo, con apoio, ningunha). • Grao de elaboración da resposta. • Interese, motivación. • Destrezas. • Capacidade de sintetizar e seleccionar de forma crítica contidos de Internet.
<p>4. Participación e seguimento das clases</p> <p>20 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nivel e adecuación das intervencións. • Emprego dunha estrutura clara nas mensaxes. • Uso de vocabulario axeitado. • Comportamento en clase. • Interese e esforzo.
<p>5. Traballo cooperativo. Valoración individual e grupal</p> <p>10 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Capacidade de traballar de forma colaborativa. • Comunicación axeitada cos compañeiros. • Resolución de conflitos. • Interese e motivación. • Iniciativa. • Opinión persoal e valoración crítica do traballo en cooperación.

d) Actividades de reforzo e ampliación.

ADAPTACIÓN CURRICULAR

- (BÁSICA): os contidos nucleares da Unidade Didáctica preséntanse de forma pautada, con apoio gráfico, seguindo unha secuencia de aprendizaxe que facilita a adquisición de Competencias por parte dos alumnos.
- (AMPLIACIÓN): fichas modificables con actividades de maior dificultade na súa resolución, polo tratamento doutros contidos relacionados cos do curso, etc

ELEMENTOS TRANSVERSAIS.

a) Fomento da lectura. Comprensión lectora. Expresión oral e escrita.

Estratexias para estimular o interese e o hábito da lectura, e para desenvolver a expresión oral e escrita.

Lectura:

- Lectura do libro de texto.
- Outros textos escritos: curtos, de tipoloxía diferente (informativo, descritivo, contos, poemas,...).
- Textos en apoio dixital (Internet e aplicacións informáticas, lectura en pantalla).
- Textos orais complementados e acompañados de imaxes ou audios.

Expresión:

- Exposición oral e escrita en traballos individuais, actividades en grupo, en razoamentos ou intervencións: planificación, redacción, revisión.
- Expresión oral e escrita das aprendizaxes, utilizando un vocabulario preciso.
- Expresión escrita en apoio papel e en pantalla.

b) Comunicación audiovisual. Tecnoloxías da información e da comunicación.

Para incorporar as TIC na aula propúxose unha serie de recursos **integrados** cos contidos e as actividades de Relixión Católica para Sexto Curso, aos cales complementan e amplían.

<i>Actividades TIC</i>	• Actividades integradas nas secuencias de aprendizaxe.
<i>Enlaces en Internet</i>	• Aproveitamento de recursos educativos en Internet: busca de imaxes, información ou curiosidades, e selección e organización para transformar estes elementos en coñecemento.
<i>Libro Dixital interactivo</i>	• Libro proxectable que incorpora elementos de interactividade: actividades, enlaces, animacións...

c) Emprendemento.

-Tomar decisións reflexionando e sopesando posibilidades de xeito autónomo e responsable para afrontar situacións cotiás, así como valorar as informacións de xeito crítico.

-Xerar ideas e propostas en diferentes contextos.

d) Educación cívica e constitucional.

- Coñecer algunhas organizacións sociais e políticas, tomar conciencia da necesidade de defender dereitos e deberes de cada membro da sociedade, e valorar o diálogo como instrumento para solucionar os problemas de convivencia.
- Respetar os símbolos, costumes e maneiras de vida outras poboacións, e rexeitar calquera tipo de discriminación.
- Respetar os restos histórico-artísticas presentes no medio.

e) Ensinanzas transversais

Educación moral e cívica

- Identificación e análise das causas que provocan situacións de marxinación e inxustiza social.
- Superación de prexuízos respecto ás persoas ou os grupos sociais minoritarios.
- Interese por coñecer os aspectos positivos doutras culturas e valoralos axeitadamente.
- Interese por comprender e valorar as características e calidades das persoas que o rodean, establecendo con elas relacións equilibradas e construtivas, así como recoñecendo e valorando criticamente as súas diferenzas.
- Adquisición progresiva de seguridade en si mesmo para enfrontarse con autonomía a calquera situación e para resolver aquelas que sexan conflitivas.
- Desenvolvemento progresivo da autonomía persoal.
- Interese por establecer relacións afectivas cos demais.
- Participación nas actividades de grupo, respectando os puntos de vista dos demais.
- Participación nas tarefas de grupo, mostrando actitudes de solidariedade e colaboración.
- Aceptación e respecto polas normas que democraticamente se establezan na planificación e realización de tarefas comúns.
- Responsabilidade no exercicio dos dereitos e deberes que corresponden a cada membro do grupo.
- Importancia e valoración do labor que a Igrexa, a través das súas institucións, ofrece desinteresadamente aos máis necesitados.
- Aprecio polos valores básicos que rexen a vida e a convivencia, descubrindo as razóns da súa existencia e obrando en consecuencia.

Educación para a paz

- Descubrimento e valoración das calidades e aptitudes dos demais.
- Importancia do diálogo como medio para solucionar conflitos.
- Respeto e tolerancia cara ás opinións alleas.
- Análises de posturas e actitudes que favorecen vivir en paz: diálogo, perdón, aceptación, colaboración...
- Interese por coñecer o novo mandamento de Xesús para alcanzar a verdadeira paz cun mesmo e cos demais.

Educación para a saúde

- Aprecio polo propio corpo e o coidado deste.
- Actitude de axuda cara ás persoas enfermas, débiles, anciás, indefensas, ..., e colaboración con estas.
- Actitude de rexeitamento cara a calquera práctica que vaia en contra da vida e da saúde, e de acollida cara a aquelas que a favorezan.

Educación para a igualdade entre os sexos

- Interese por descubrir a dignidade da persoa e valorala.
- Valoración do home e a muller, dende a súa dignidade de persoa e como seres máis importantes da Creación.
- Importancia e valoración da mensaxe de Xesús e da doutrina da Igrexa sobre a dignidade do home e a muller como fillos de Deus.

- Asunción das tarefas que deben realizarse, independentemente de que se sexa home ou muller.
- Rexeitamento cara a calquera manifestación que supoña discriminación baseada na diferenza de sexo.

Educación ambiental

- Descubrimento global do ámbito como elemento imprescindible para a vida.
- Interese por respectar a natureza, obra da Creación ao servizo do home e a muller.
- Actitude de colaboración para respectar, manter e mellorar o medio.
- Respecto polas orientacións da Igrexa e de moitos santos sobre o respecto cara á natureza, as plantas, os animais...
- Valoración do traballo das persoas que colaboraron e colaboran na mellora do medio.

Educación sexual

- Manifestación de sentimentos que favorezan a amizade, a tenrura e a igualdade entre os sexos.
- Interese pola mensaxe cristiá sobre o papel do home e a muller como procreadores da especie humana.
- Importancia da sexualidade como actitude de plena comunicación afectiva entre as persoas.

Educación do consumidor

- Actuación responsable na utilización de servizos e bens de consumo.
- Actitude de rexeitamento cara ao consumismo.
- Sensibilización ante os colectivos que non poden satisfacer as necesidades básicas e actitude de colaboración.

Educación vial

- Actitude de colaboración con persoas diminuídas e con aquelas que teñen dificultades para circular.

AVALIACIÓN DA PRÁCTICA DOCENTE E INDICADORES DE ÉXITO

ADECUACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA		RESULTADOS ACADÉMICOS	PROPOSTAS DE MELLORA
Preparación da clase e os materiais didácticos	Hai coherencia entre aquilo programado e o desenvolvemento das clases.		
	Existe unha distribución temporal equilibrada.		
	O desenvolvemento da clase adecúase ás características do grupo.		
Utilización dunha metodoloxía adecuada	Tivéronse en conta aprendizaxes significativas. Considérase a interdisciplinariade (en actividades, tratamento dos contidos, etc.).		
	A metodoloxía fomenta a motivación e o desenvolvemento das capacidades do alumno/a.		
Regulación da práctica docente	Grao de seguimento dos alumnos.		
	Validez dos recursos utilizados na clase para as aprendizaxes.		
	Os criterios de promoción están acordados entre os profesores.		
Avaliación das aprendizaxes e información que destes se dá aos alumnos e as familias	Os criterios para unha avaliación positiva atópanse vinculados aos obxectivos e nos contidos.		
	Os instrumentos de avaliación permiten rexistrar numerosas variables da aprendizaxe.		
	Os criterios de cualificación están axustados á tipoloxía de actividades planificadas.		
	Os criterios de avaliación e os criterios de cualificación déronse a coñecer: <ul style="list-style-type: none"> • Aos alumnos. • Ás familias. 		
Utilización de medidas para a atención á diversidade	Adóptanse medidas con antelación para coñecer as dificultades de aprendizaxe.		
	Ofreceuse resposta ás diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxe.		
	As medidas e os recursos ofrecidos foron suficientes.		
	Aplica medidas extraordinarias recomendadas polo equipo docente tendo en conta os informes psicopedagóxicos.		

ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

O Centro levará a cabo actividades complementarias para os alumnos de Educación Infantil e Educación Primaria axeitadas para o seu nivel. De todas estas actividades como pode ser a celebración do *Día da Paz*, *Samaín*, *Día do Libro*, etc, hai catro que son de xornada reducida: *Magosto* (27 outubro), *Nadal* (21 decembro), *Entroido* (9 febreiro) e *Fin de curso* (21 xuño).

Os titores, seguindo criterios pedagóxicos e culturais, organizan saídas ao longo do curso.

O responsable da materia de Relixión Católica non sempre pode participar de estas actividades por coincidir estar eses días no centro do CPI da Ponte Carreira.